

11 Länsstatistik

Jordbruket i Sveriges olika regioner påverkas avsevärt av de olika förutsättningarna i länen. Stora skillnader är märkbara i växtodling, djurhållning och företagsstruktur som inte alltid lyser igenom vid en studie på riksnivå. I detta kapitel beskrivs varje län med hjälp av en kortare text samt fakta om olika delar av jordbruket. Detta illustreras av diagram som skildrar de olika länens särdrag. Till viss skillnad från statistiken på riksnivå är den regionala länsstatistiken mer behäftad med felkällor som stammar ur det begränsade underlaget i vissa län. Redovisning av uppgifter på länsnivå har heller inte alltid förekommit parallellt med riksuppgifterna. Sammantaget målar länsstatistiken upp en mer diversifierad bild av jordbruket i olika län.

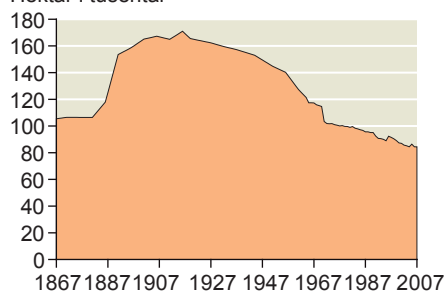
Stockholms län

Länet i riket

Figur 11 B visar att länets andel i riket när det gäller kor, svin och åkerareal har minskat stadigt sedan 1880-talet. Andelen av rikets kor minskade från strax över 4 % till ca 1,5 % under perioden 1866–2007. Andelen svin har genomgått en liknande utveckling från ca 4,5 % av det totala antalet i riket till omkring 1 %. Ett tillfälligt undantag märks år 1919, då andelen av rikets svin var ovanligt hög. Den andel av rikets jordbruksföretag som fanns i länet minskade fram till 1970-talets början. Därefter har andelen ökat och var år 2007 strax under 3 %, en nivå liknande den under 1890-talet. Knappt 5 % av rikets åkerareal fanns i länet i mitten av 1860-talet. Denna andel minskade först i ungefär tio år, för att sedan öka igen till ungefär samma nivå under 1890-talet. Trenden har därefter varit stadigt nedåtgående, vilket medfört att länets andel av rikets totala åkerareal minskade från drygt 4,5 % till strax över 3 % under 1900-talet. Ut-

Figur 11 A Areal åkermark i Stockholms län 1867–2007

Hektar i tusental

Källa: Tabell 11.1.

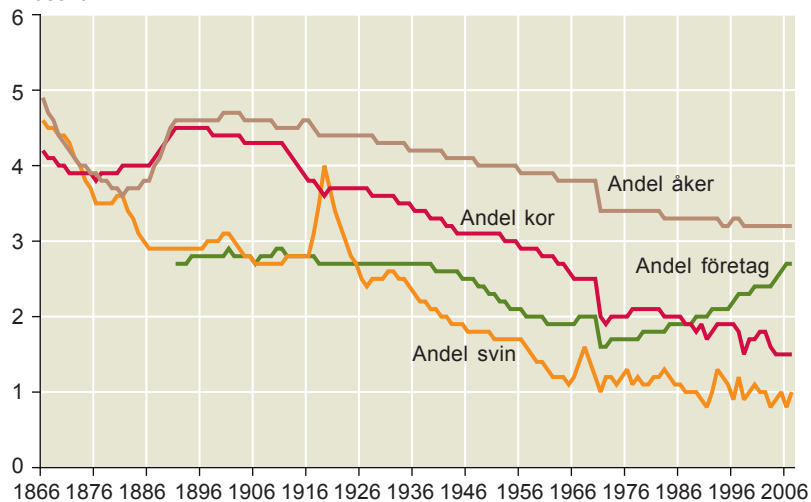
vecklingen i helhet i länet pekar på en krympande jordbrukssektor där företagens genomsnittliga areal ökat mindre än i riket i stort.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 105 134 hektar åkermark i Stockholms län. År 1916, när åkerarealen var som störst, hade den ökat till ca 171 000 hektar. Därefter har arealen minskat. År 2007 fanns 84 802 hektar i länet. Det innebär att åkerarealen minskat med mer

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Stockholms län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

än hälften under de senaste 90 åren.
⇒ År 1886 fanns det 6 358 jordtorp och ca 7 300 brukningsdelar i Stockholms län. 40 år senare i Jordbruksräkningen år 1927 var antalet företag knappt 11 500. År 2007 var antalet företag 1 900, en reduktion med ca 83 % sedan 1927.

⇒ Det totala antalet företag har minskat stadigt sedan slutet av 1920-talet. Utvecklingen för riket i helhet har varit snarlik. Antalet företag minskade som mest under 1970-talet. Ungefär en tredjedel av företagen försvann då.

⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har varierat marginellt

över perioden 1927–2007. För hela riket har denna grupp mer än fördubblats.

⇒ Samtliga storleksgrupper minskade drastiskt under perioden utom den största som höll sig på en förhållandevis jämn nivå.

⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 14,1 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till 43,7 ha.

Fakta om markanvändning

⇒ Odling av rotfrukter, främst potatis, varierade mellan 5 000–9 000 ha fram till 1950-talet. Därefter började den sjunka stadigt och förekom i mycket liten skala från 1970-talet.

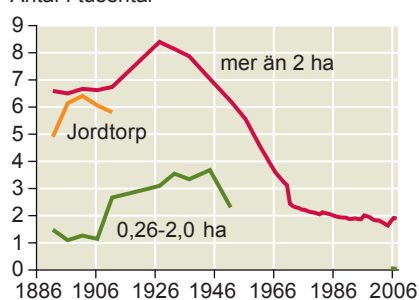
⇒ Spannmålsodlingen har haft en dominerande ställning i länet under större delen av perioden. Under en period på 1910-talet samt under 1930- och 40-talen var dock vallodlingen något större.

⇒ Areal i träda var ca 26 000 ha i länet från 1866–1906, därefter sjönk den stadigt under hela 1900-talet för att nå en bottennotering kring inträdet i EU 1995. Därefter har den återigen stigit.

⇒ Oljevaxter började odlas i större

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Stockholms län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

utsträckning under 1940-talet och ökade därefter för att nå sin topp på ca 10 % av den totala arealen under mitten av 1980-talet.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till mitten av 1910-talet. Toppnoteringen på 170 952 ha från 1916 efterföljdes sedan av en nedgång under resten av seklet fram till en bottennotering på 84 802 ha under 2007.
- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har utgjort en liten del av markanvändningen i länet, som mest ca 6 % runt millennieskiftet.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst i början av 1890-talet. En stadig minskning vidtog sedan fram till början av 1920-talet, samtidigt som åkermarken ökade fram till mitten av 1910-talet. I början av 1970-talet skedde en viss ökning av betes- och ängsmarken, men sedan dess har arealen legat konstant runt 10 000–15 000 ha.

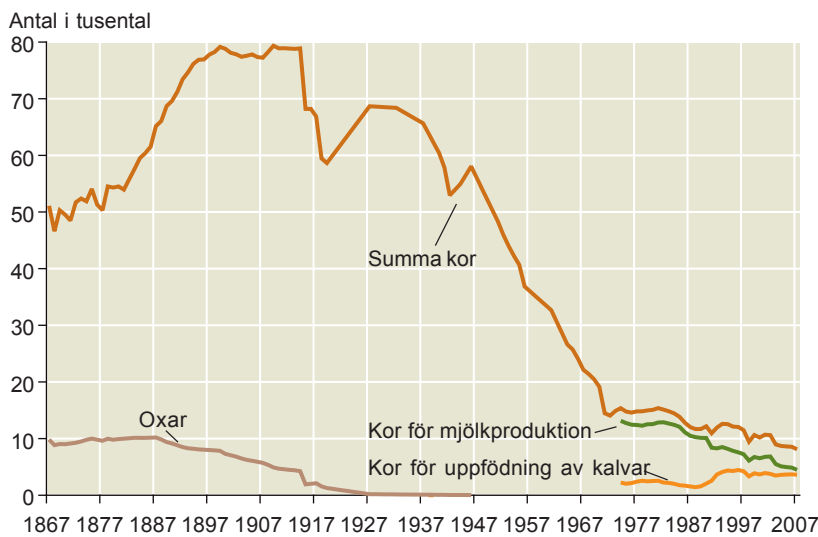
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 1 700 kg/ha till 5 600 kg/ha och för havre från 1 720 kg/ha till 3 970 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat i länet från 47 623 till 18 312 under perioden 1866–2007, en minskning med ca 62 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning med över 70 %.
- ⇒ Antalet svin i länet har endast ändrats marginellt och har sett över hela perioden 1866–2007 legat strax över 17 000. Antalet var dock betydligt högre under 1930-talet, då över 39 000 svin fanns i länet.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det 8 195 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 121, en minskning med nästan 99 %.

Figur 11 D
Antal kor i Stockholms län 1867–2007

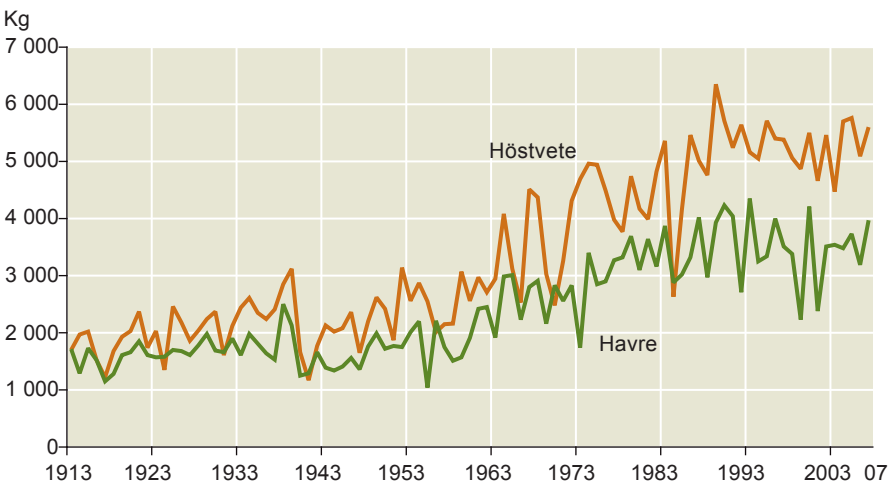
Källa: Tabell 11.4.

- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 9 900 år 1937 till endast 181 år 2007.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 51 616 kor, 1 967 tjurar och 9 970 oxar i Stockholms län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 8 105 kor i länet. Av dem var 4 475 kor för mjölkproduktion och 3 630 (45 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under perioden 1890-1910. Då fanns knappt 80 000 kor i länet.
- ⇒ Antalet kor minskade i länet vid tiden för första världskriget.
- ⇒ Antalet oxar i länet ökade i början av 1880-talet, i motsats till riket som helhet där oxarnas antal då minskade.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det mellan 2 och 4 tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i övrigt.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 9 353 företag med nötkreatur i Stockholms län. År 2007 var motsvarande antal 442 företag.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Därefter har antalet varit konstant.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 10,5 nötkreatur år 1937 jämfört med ca 50 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Stockholms län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

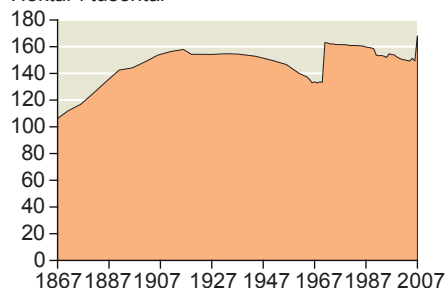
Uppsala län

Länet i riket

Figur 11 B visar att länets andel av företagen och åkerarealen i riket har ökat, framförallt under 1900-talets senare hälft. Andelen av rikets företag som finns i länet ökade från strax under 3 % under 1880-talet till över 4 % år 2007. Utvecklingen har varit liknande för andelen åkerareal som ökat från knappa 5 % till en bit över 6 % under perioden 1866–2007. Andelen av rikets kor och svin som länet svarat för ökade under 1960-talet. Från 1990-talets mitt har dock dessa andelar minskat. Uppsala län har svarat för omkring 3 % av rikets kor under hela perioden 1866–2007, med undantag för tiden från 1960-talets mitt fram till mitten av 1990-talet, då andelen var närmre 4 %. Andelen svin som funnits i länet var som störst år 1866, ca 4 %. Därefter har den pendlat mellan 2–3 % för att år 2007 ligga omkring 2,5 %. Sammantaget pekar utvecklingen på fler och större gårdar i länet jämfört med riket, men med djurhållning i en något minskande utsträckning.

Figur 11 A Areal åkermark i Uppsala län 1867–2007

Hektar i tusental

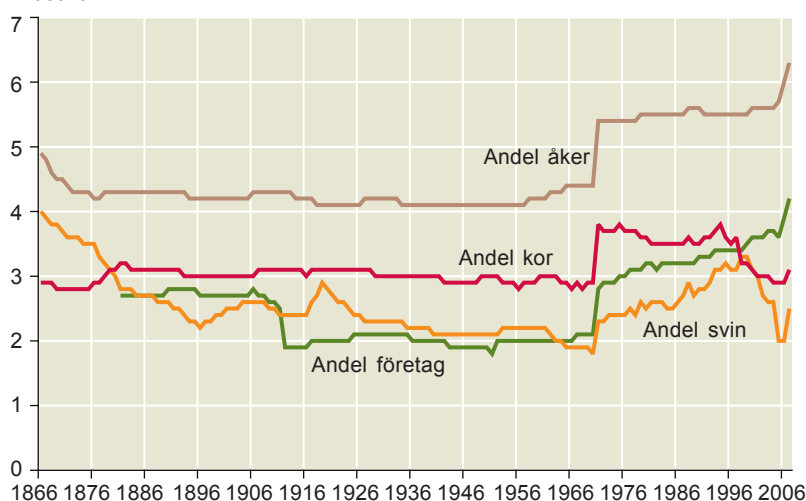
Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1866 fanns det 104 867 hektar åkermark i Uppsala län. År 1927 hade den ökat med knappt hälften till ca 154 200 hektar. År 2007 fanns 167 316 hektar åkermark i länet.
- ⇒ Den totala åkerarealen har till skillnad från riket i helhet varit störst under de senaste årtiondena. Arealen var runt 160 000 ha under 1970- och 1980-talen, men har sitt högsta

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Uppsala län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

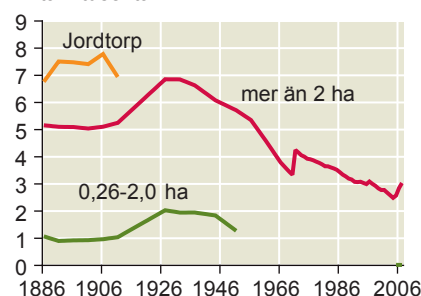

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- värde år 2007 med 167 316 ha.
- ⇒ Antalet jordtorp var ca 6 800 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar med mindre än 2 hektar åkermark 1 069 och antalet brukningsdelar med över 2 hektar åker ca 5 200. År 1927 fanns det 2 000 företag med mindre än 2 hektar åker och 6 853 företag med mer än 2 hektar åker i länet. Det kan jämföras med år 2007 då antalet företag totalt var 3 051.
- ⇒ Antalet företag minskade som mest under 1960-talet, när antalet minskade med ungefär 30 %.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har ökat kraftigt sedan

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Uppsala län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

1920-talet. Från 181 företag år 1927 till 466 år 2007, en ökning med över 150 %.

- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 17,4 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 54,8 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odling av rotfrukter, främst potatis, varierade mellan 4 000–6 000 ha fram till början av 1930-talet. Därefter började den sjunka stadigt och förekom i mycket liten skala från 1960-talet.
- ⇒ Spannmålsodlingen har en dominerande ställning i länet under hela perioden. Under slutet av 1970-talet odlades spannmål på mer än 70 % av åkermarken, vilket är mer än i riket i helhet.
- ⇒ Areal i träda utgjorde drygt en tredjedel av åkermarken i länet under 1860- och 1870-talen, därefter sjönk den stadigt under hela 1900-talet för att nå en bottennotering i mitten av 1980-talet på ca 3 %. Därefter har den återigen stigit.
- ⇒ Oljevaxter började odlas i större utsträckning under 1940-talet och ökade därefter för att nå sitt högsta

värde på knappt 10 % av den totala arealen under mitten av 1980-talet.

- ⇒ Vallodlingen har följt riksutvecklingen med en uppgång fram till 1940-talet. Dock har den utgjort en mindre del av den totala åkerarealen i jämförelse med riket i helhet.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet minskade fram till början av 1970-talet. Därefter har den sakta ökat, framförallt under det senaste decenniet.
- ⇒ Betes- och ängsmarken minskade som mest under perioden 1891–1919, då den mer än halverades, från 41 100 ha till endast 18 910 ha.

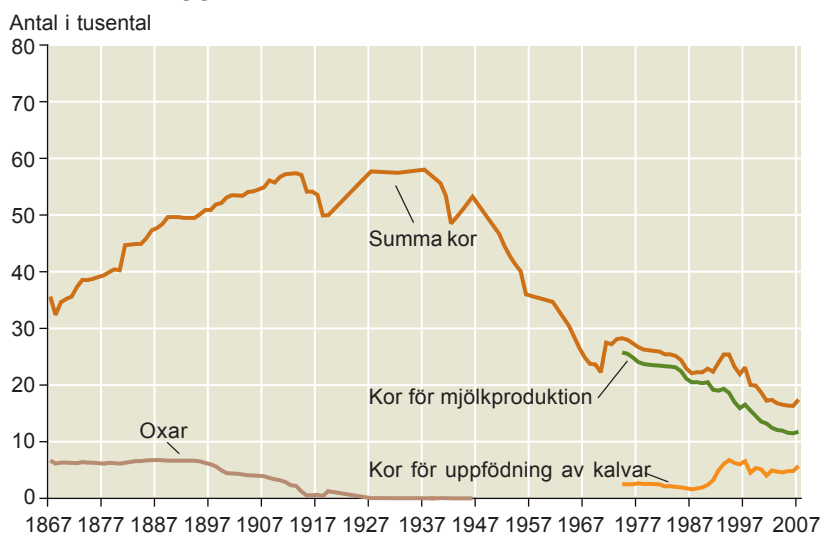
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 1 440 kg/ha till 6 240 kg/ha och för havre från 1 690 kg/ha till 4 500 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat i länet från 44 754 till 18 097 under perioden 1866–2007, en minskning med knappt 60 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning med över 72 %.
- ⇒ Antalet svin i länet har ökat kraftigt sett över hela perioden 1866–2007, från ca 15 000 till över 41 000. Svinstammen i länet ökade fram till mitten av 1990-talet med en toppnotering på 76 455 svin år 1996, varefter den reducerades med ca 45 % fram till år 2007.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat avsevärt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det 7 387 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 366, en minskning med drygt 95 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 7 762 år 1937 till endast 171 år 2007.
- ⇒ Det totala antalet hästar i länet var

Figur 11 D
Antal kor i Uppsala län 1867–2007

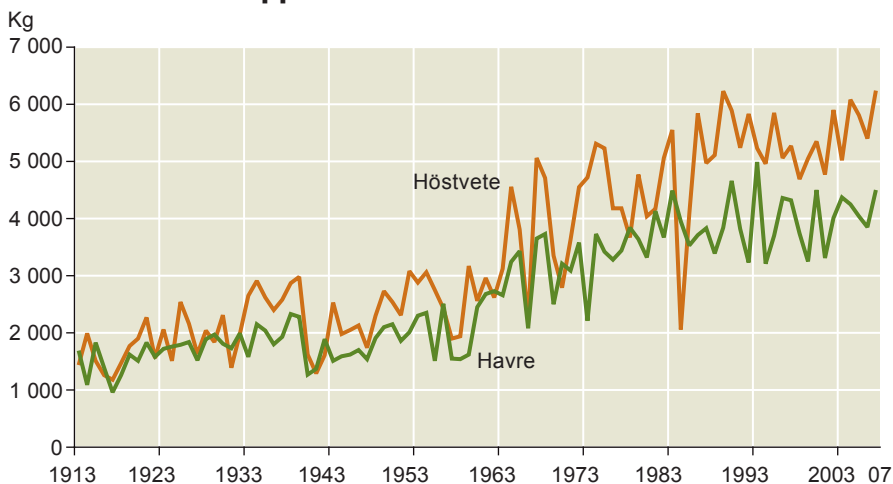
Källa: Tabell 11.4.

ca 20 700 år 1866. Antalet mer än halverades till strax under 10 000 fram till år 1951. När alla hästar redovisades igen år 2004 uppgick de till 8 700, en minskning med ca 11 % under ett halvsekel.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 35 534 kor, 1 405 tjurar och 6 950 oxar i Uppsala län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 17 444 kor i länet. Av dem var 11 744 kor för mjölkproduktion och 5 700 (33 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 58 000.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Därefter har antalet minskat något.
- ⇒ Antalet oxar förblev konstant under perioden 1866–1896, i motsats till riket som helhet där oxarnas antal minskade under 1880-talet. Vid mitten av 1890-talet började antalet oxar minska stadigt i länet.
- ⇒ När antalet kor var som högst under 1930-talet fanns 7 968 företag med nötkreatur i Uppsala län. År 2007 var motsvarande antal 811 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade hade 11,3 nötkreatur år 1937 jämfört med 61,1 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Uppsala län 1913–2007

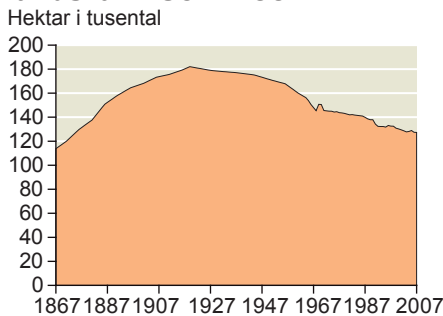
Källa: Tabell 11.3.

Södermanlands län

Länet i riket

Figur 11 B visar att åkerarealens utveckling i länet följt den i riket som helhet, detta då andelen av rikets totala åkerareal som funnits i länet under perioden 1866–2007 legat i princip konstant strax under 5 %. Andelen av rikets kor som återfunnits i länet varierade från 3,7–4,2 % fram till 1990-talet då en stadig nedgång inträdde som medförde att andelen minskade till ca 3 %. Andelen svin i länet har varierat kraftigt under perioden, från ca 4,5 % under 1860-talet till under 3 % vid mitten av 1910-talet. Detta åtföljdes av en tillfällig topp kring tiden för det första världskriget, efter vilken andelen svin som fanns i länet minskade till 2 % i början av 1970-talet. Under de senaste årtiondena har sedan andelen återigen klättrat upp mot ca 4 %. Andelen företag som återfunnits i länet har varierat i spannet 2–2,5 % under större delen av perioden, men har sedan 1960-talet ökat stadigt till en nivå omkring 3 % under 2000-talet.

Figur 11 A Areal åkermark i Södermanlands län 1867–2007

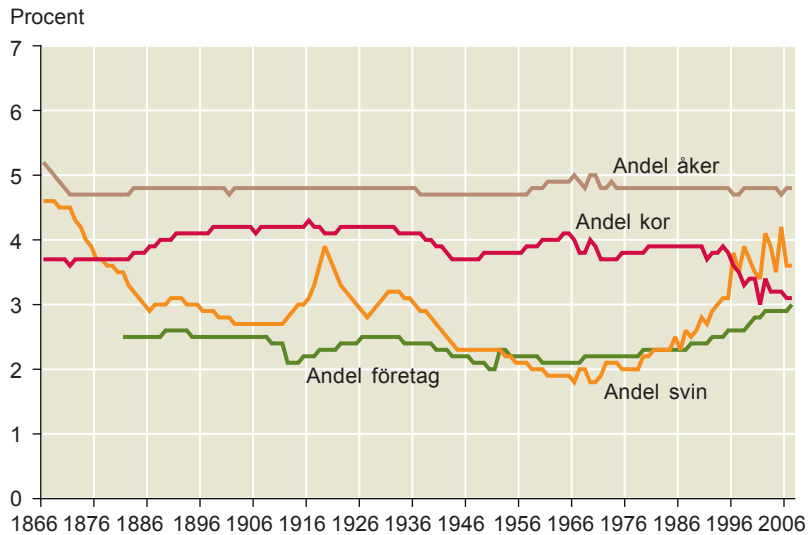

Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1866 fanns det 112 254 hektar åkermark i Södermanlands län. År 1927 hade den ökat med knappt 60 % till 178 963 hektar. År 2007 fanns 126 247 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med knappt 30 %.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet. Topppnotering

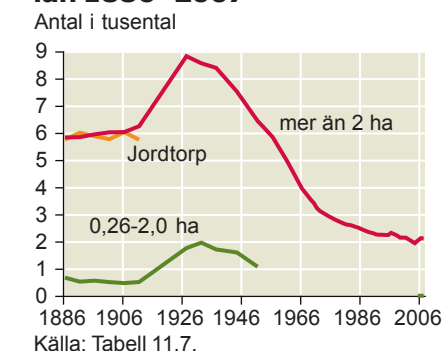
Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Södermanlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- ingen på 182 027 ha från år 1919 efterföljdes sedan av en nedgång under resten av seklet fram till en bottennotering på 127 460 ha år 2007. Detta är en minskning med 30 %, vilket följer utvecklingen i riket som helhet.
- ⇒ Antalet jordtorp var ca 5 800 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar med mindre än två hektar åkermark 689 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 5 853. År 1927 fanns det 1 781 företag med mindre än 2 hektar åker och 8 845 företag med mer än 2 hektar åker i länet.
- ⇒ År 2007 var antalet företag 2 157.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Södermanlands län 1886–2007

Källa: Tabell 11.7.

Det innebär att antalet företag har minskat med ca 80 % under de senaste 80 åren.

- ⇒ Antalet företag minskade snabbast under 1960-talet, när antalet minskade med ungefär 30 %.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har ökat med 30 %, jämfört med mer än en fördubbling för riket i helhet. Södermanland är dock ett av de län där antalet i denna grupp sjunkit mellan åren 2005 och 2007.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 16,8 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 58,5 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Spannmålsodlingen har haft en dominerande ställning i länet under hela perioden. Under slutet av 1970-talet odlades spannmål på strax under 70 % av åkermarken, vilket är mer än i riket i helhet.
- ⇒ Areal i träda utgjorde en fjärdedel av åkermarken i länet under 1860-talet. Därefter sjönk den stadigt under hela 1900-talet för att nå en bottennotering i mitten av 1980-talet på ca 2 %. Därefter har den

återigen stigit.

- ⇒ Oljeväxter började odlas i större utsträckning under 1940-talet och ökade därefter för att nå sitt högsta värde på knappt 10 % av den totala arealen under början av 1980-talet.
- ⇒ Vall har täckt en stor andel av åkerarealen under hela perioden, mellan 20–40 %. Den har dock inte varit fullt lika dominerande som i riket i stort.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet minskade under perioden 1891–1919. Därefter vidtog en ökning fram till mitten av 1940-talet. Sedan vände det åter nedåt under 1950- och 1960-talen. Från början av 1970-talet har dock arealen sakta ökat.

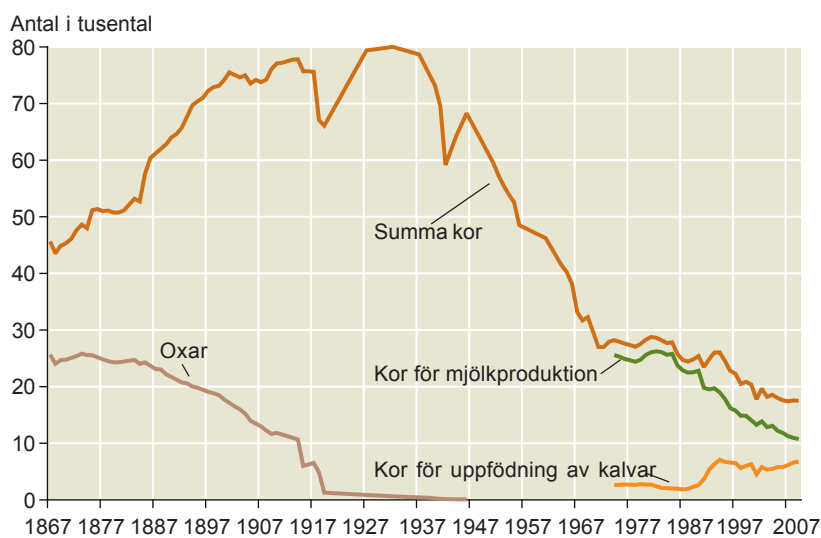
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 1 530 kg/ha till 5 750 kg/ha och för havre från 1 710 kg/ha till 4 390 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får i länet har minskat från 69 408 till 25 090 under perioden 1866–2007, en minskning med knappt två tredjedelar. Antalet företag med får har inte reducerats fullt lika drastiskt, utan har minskat med ca 14 % mellan åren 1937–2007.
- ⇒ Antalet svin i länet har ökat kraftigt sett över hela perioden 1866–2007, från ca 18 000 till över 60 000.
- ⇒ De företag i länet som håller svin minskade kraftigt under den period då de redovisades, åren 1937–1995. 8 750 företag med svin år 1937 minskade till endast 225 företag år 1995, vilket motsvarar en nedgång med över 97 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från 9 647 år 1937 till endast 158 år 2007.
- ⇒ Det totala antalet hästar i länet var ca 10 700 år 1866. Antalet ökade till över 28 000 mot slutet av 1910-talet. Därefter minskade antalet stadigt

Figur 11 D
Antal kor i Södermanlands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

fram till år 1951, då totalt 12 412 hästar fanns kvar i länet. Detta antal var mer eller mindre oförändrat när hästarna räknades på nytt år 2004.

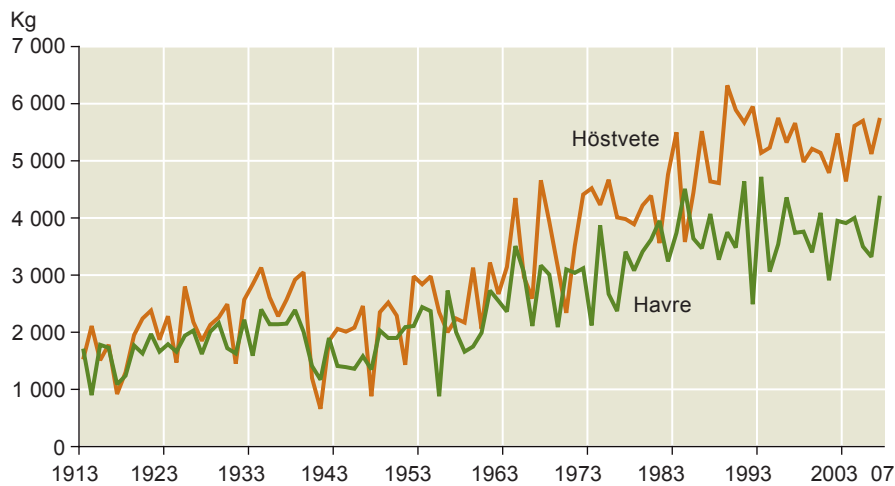
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 46 106 kor, 1 931 tjurar och 25 950 oxar i Södermanlands län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 17 406 kor i länet. Av dem var 11 243 kor för mjölkproduktion och 6 163 (33 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 79 000.
- ⇒ När antalet kor var som högst under 1930-talet fanns 9 338 företag med nötkreatur i Södermanlands

län. År 2007 var motsvarande antal 644 företag.

- ⇒ År 1937 fanns de största nötkreatursbesättningarna i riket i Södermanlands län och Malmöhus län med 13,1 nötkreatur per företag.
- ⇒ År 2007 var det genomsnittliga antalet nötkreatur per företag 77 djur.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det mellan 3 och 4 tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i övrigt.
- ⇒ Antalet oxar förblev konstant under perioden 1866–1886, i motsats till riket som helhet där oxarnas antal minskade under 1880-talet. Vid mitten av 1880-talet började antalet oxar stadigt minska i länet.

Figur 11 E
Hektarskördar i Södermanlands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

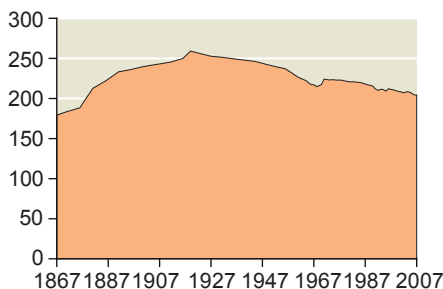
Östergötlands län

Länet i riket

Figur 11 B visar att andelen av länets svin som funnits i riket varierat kraftigt under perioden 1866–2007. Vid början och slutet låg andelen runt 7 % och den var som minst nere på ca 2,5 % under 1960-talet. Andelen företag har genomgått en liknande utveckling men har legat på en lägre nivå, omkring 5 % av rikets antal under 1800-talets senare hälft och under 2000-talet. Andelen kor och åkerareal som funnits i länet i förhållande till riket har varit hög i jämförelse med de flesta övriga län. Andelen åker var över 8 % under 1860-talet, men minskade till ca 6,5 % under 1900-talets mitt för att sedan återgå till den tidigare nivån under 2000-talet. Andelen kor genomgick en i princip identisk utveckling men har generellt svarat för en andel omkring 1 % lägre, dvs. minskat från 7 % till omkring 5,2 % för att sedan återgå till strax över 7 %. Sammantaget pekar alla dessa variabler på att Östergötlands län generellt har haft en framskjuten position bland länen när det gäller jordbruk.

Figur 11 A Areal åkermark i Östergötlands län 1867–2007

Hektar i tusental

Källa: Tabell 11.1.

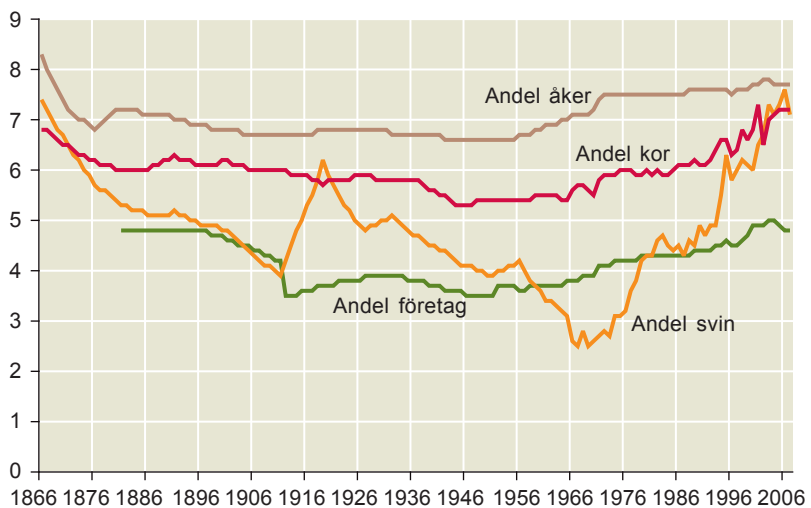
Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 178 085 hektar åkermark i Östergötlands län. År 1927 hade den ökat med knappt 42 % till 252 759 hektar. År 2007 fanns 204 748 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med ungefär 19 %.

⇒ Antalet jordtorp var ca 11 900 år

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Östergötlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 1 097 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 10 700. År 1927 fanns det 3 536 företag med mindre än 2 hektar åker och 12 975 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 2007 var det totala antalet företag ca 3 500. Det innebär att antalet företag har minskat med knappt 79 % under de senaste 80 åren.

⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär 30 %.

⇒ De tre minsta storleksgrupperna

genomgick alla en minskning mellan 1927–2007, då endast ca 13–16 % av antalet företag återstod i respektive grupp.

⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än fördubblats under perioden 1927–2007. Detta är i likhet med riket i stort.

⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 15,3 hektar. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 58,2 hektar.

Fakta om markanvändning

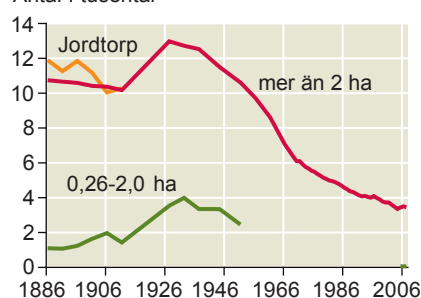
⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, var störst under tiden för de båda världskrigen. Därefter har den stadigt sjunkit till att utgöra endast 1 % av den totala åkerarealen i länet.

⇒ Spannmålsodlingen har varit starkt dominerande i länet, mellan 45–70 % av den totala arealen. Detta är mer än i riket i stort.

⇒ Utvecklingen för areal i träda följer den för riket i stort med de största värdena i slutet av 1800-talet, sedan en stadig nedgång fram till mitten av 1980-talet och slutligen en uppgång till strax över 10 %.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Östergötlands län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

- ⇒ Oljeväxter började odlas i större utsträckning i länet under 1940-talet och ökade därefter för att nå sin topp om ca 10 % av den totala arealen under 1980-talet.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet minskade under perioden 1891–1919. Därefter vidtog en ökning fram till mitten av 1940-talet. Sedan vände det åter nedåt under 1950- och 1960-talen. Från början av 1980-talet har betes- och ängsarealen legat stabilt omkring 40 000 ha.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under början av 1890-talet, med en toppnotering år 1891 på 68 710 ha.

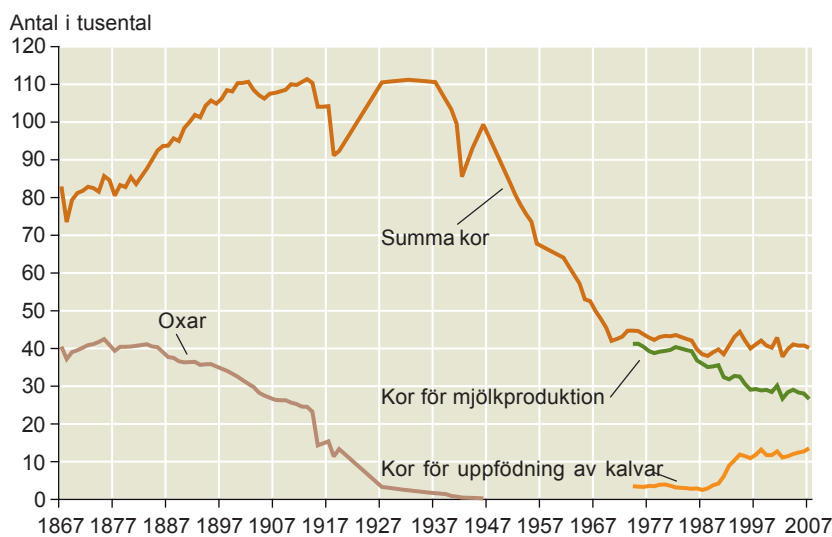
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 2 000 kg/ha till 6 670 kg/ha och för havre från 1 700 kg/ha till 4 940 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får i länet har något mer än halverats under perioden 1866–2007, från ca 88 000 till knappt 43 000. Antalet företag med får har minskat till endast en fjärdedel under perioden 1937–2007, från ca 2 200 till drygt 500.
- ⇒ Östergötlands län är ett av de län i riket som uppvisar den största ökningen av antalet svin. 28 454 svin år 1866 mer än fyrdubblades till år 2007, då det fanns 119 446 svin i länet.
- ⇒ Antalet företag med svin har till skillnad från antalet djur minskat, från ca 14 000 år 1937 till endast 361 år 1995, vilket motsvarar en reduktion med över 97 %.
- ⇒ Östergötlands län har svarat för en växande andel av rikets höns. Under 1920- och 1930-talen fanns knappt 6 % av rikets höns i länet. Denna andel ökade till strax under 20 % under 2000-talet.
- ⇒ Även hästarna har varit talrika i länet. Under 1860-talet uppgick de

Figur 11 D
Antal kor i Östergötlands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

till ca 19 000. Antalet ökade till som mest 43 856 hästar år 1919. Därefter minskade antalet stadigt fram till år 1951, då totalt 21 434 hästar fanns kvar i länet. Detta antal hade minskat ytterligare, till 15 400, när hästarna räknades på nytt år 2004,

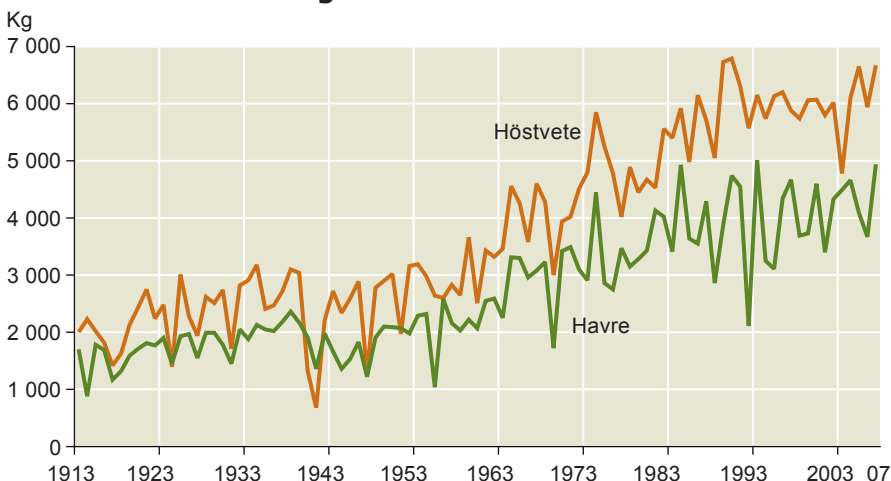
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 84 374 kor, 3 852 tjurar och 39 642 oxar i Östergötlands län.
- ⇒ Östergötland var näst efter Älvsborgs län det län där det då fanns flest kor i riket.
- ⇒ I juni 2007 fanns 40 167 kor i länet. Av dem var 26 606 kor för mjölkproduktion och 13 561 (34 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av

kalvar.

- ⇒ Det fanns flest kor i länet under perioden 1891–1916 och under 1930-talet. Då fanns runt 110 000 kor i länet.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Antalet har därefter varit relativt konstant.
- ⇒ Antalet oxar i länet var som störst under 1870-talet och började minska i slutet av 1880-talet.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 15 328 företag med nötkreatur i Östergötlands län. År 2007 var motsvarande antal 1 310 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 12,1 nötkreatur år 1937 jämfört med 87,4 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Östergötlands län 1913–2007

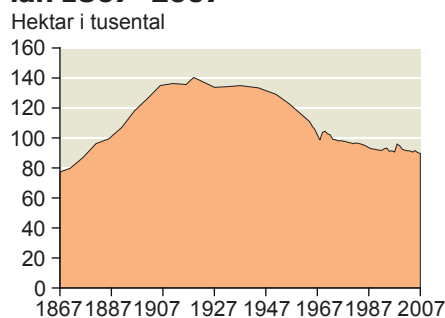
Källa: Tabell 11.3.

Jönköpings län

Länet i riket

Figur 11 B visar att runt 5 % av rikets jordbruksföretag har funnits i länet. Andelen har ökat från runt 4,8 % i början av perioden till 5,3 % i slutet av perioden. Tillfälliga skiftningar märks dock, framförallt under 1910- och 1950-talen. Andelen åkermark har varit stabil runt 3–3,5 %. Andelen kor i länet har ökat stadigt sedan 1900-talets början, från ca 5 % till knappt 8 % år 2007. Den andel av rikets svin som länet svarat för har minskat kraftigt under perioden. En ökning under 1800-talets senare hälft, från 4 % till 6 %, åtföljdes av en nedåtgående trend. År 2007 svarade länet för endast omkring 1 % av rikets svin. Detta innebär att under perioden 1866–2007 har jordbruket i länet specialiserat sig mer på mjölk- och nötköttproduktion.

Figur 11 A Areal åkermark i Jönköpings län 1867–2007

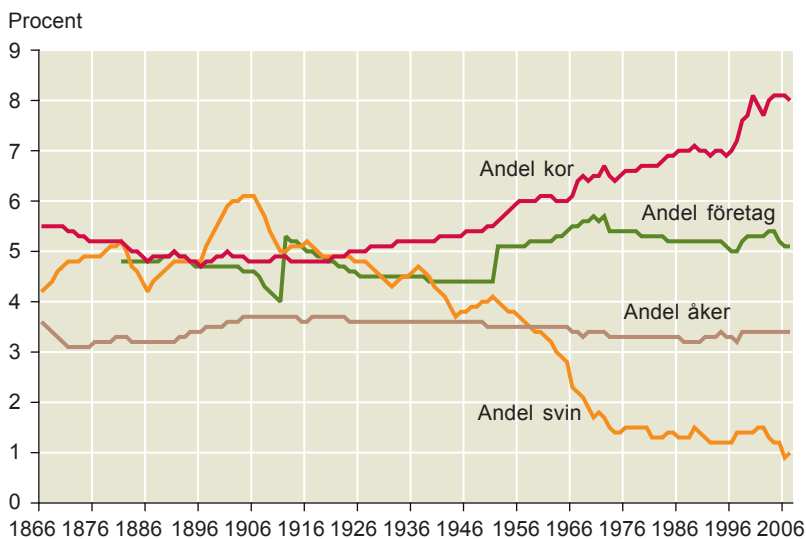

Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1866 fanns det 76 568 hektar åkermark i Jönköpings län. År 1927 hade den ökat med knappt 75 % till 133 762 hektar. År 2007 fanns 89 700 hektar i länet, vilket innebär att åkerarealen minskat med en knapp tredjedel under de senaste 80 åren.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet på 1910-talet. Topppnoteringen på ca 140 311 ha är från 1919.
- ⇒ Antalet jordtorp var ca 8 300 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 1 400 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 13 600. År 1927

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Jönköpings län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

fanns det 3 463 företag med mindre än 2 hektar åker och knappt 15 700 företag med mer än 2 hektar åker i länet.

- ⇒ Antalet företag var 3 708 år 2007. Det innebär att företagen minskat med drygt 80 % under de senaste 80 åren.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Ungefär en niondel av antalet företag återstod år 2007.
- ⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största uppgången mellan åren

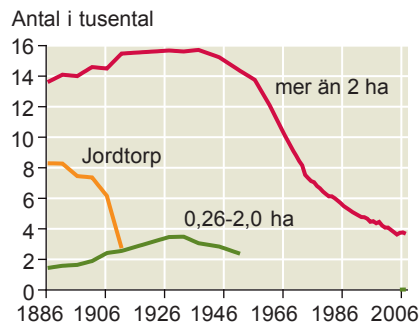
1927–2007 var företag med över 100 ha. Antalet företag i denna grupp mer än fyrdubblades. Detta kan jämföras med mer än en fördubbling för storleksgruppen i riket som helhet.

- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 7,0 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 24,3 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, var störst under den första hälften av 1900-talet. Den har därefter sjunkit till endast marginell odling, vilket är mindre än riket i stort.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram början av 1940-talet, med runt 50 % av åkerarealen. Därefter har vallodling tagit över och under senare år täckt runt 70 % av den totala åkern i länet.
- ⇒ Till skillnad från riket i stort har spannmålsodlingen sjunkit stadigt sedan början av 1920-talet, från ca 55–60 % av den totala arealen under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet till under 20 % under början av 2000-talet.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Jönköpings län 1886–2007

Källa: Tabell 11.7.

- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram till början av 1990-talet för att sedan se en liten uppgång. Dock har andelen träda av den totala åkern varit mindre än i riket i stort.
- ⇒ Oljeväxter har odlats i mycket sparsam utsträckning i länet jämfört med i riket i helhet. Som mest 1 739 ha 1951, vilket endast motsvarade 1 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat under hela perioden 1891–2007 med undantag för två uppgångar under 1920- och 1970-talen. Störst var betesarealen år 1891 med 156 744 ha.

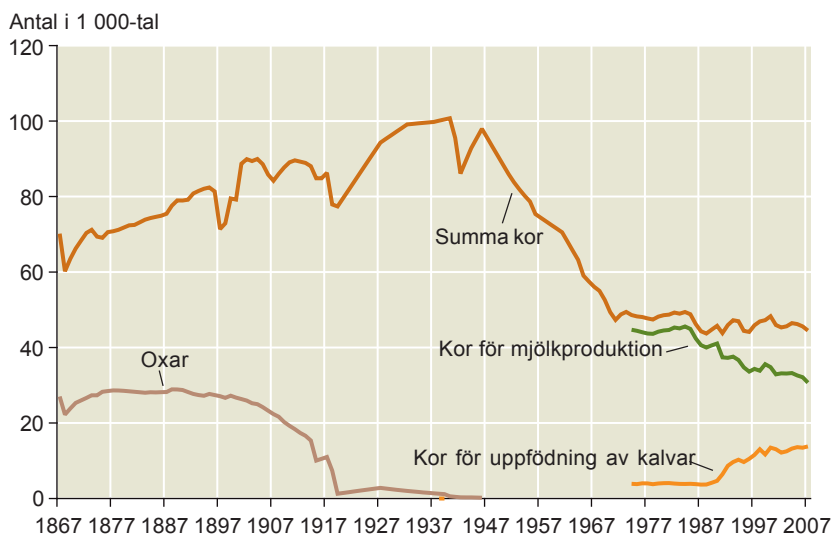
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 2 040 kg/ha till 4 860 kg/ha och för havre från 1 650 kg/ha till 3 660 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökningsgrad för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får i länet har minskat kraftigt sedan 1860-talet. Då fanns det över 104 000 får i länet, ett antal som minskat till ca 25 000 år 2007, en reduktion med över 76 %.
- ⇒ Antalet svin i länet har endast ändrats marginellt sett över hela perioden sedan 1866. Både då och år 2007 fanns omkring 16 000 svin. Som flest var svinen under 1970-talet.
- ⇒ Antalet företag med svin har till skillnad från antalet djur minskat, från ca 17 000 år 1937 till endast 353 år 1995, vilket motsvarar en reduktion med knappt 98 %.
- ⇒ Jönköpings län har svarat för en växande andel av landets nötkreatursföretag. Under 1930-talet svarade länet för ca 4,5 % av nötföretagen. Denna andel ökade stadigt under resten av 1900-talet till knappt 9 % år 2007.
- ⇒ Antalet hästar i länet uppgick under 1860-talet till ca 10 000. Antalet ökade till som mest 26 571 hästar år

Figur 11 A
Antal kor i Jönköpings län 1867–2007

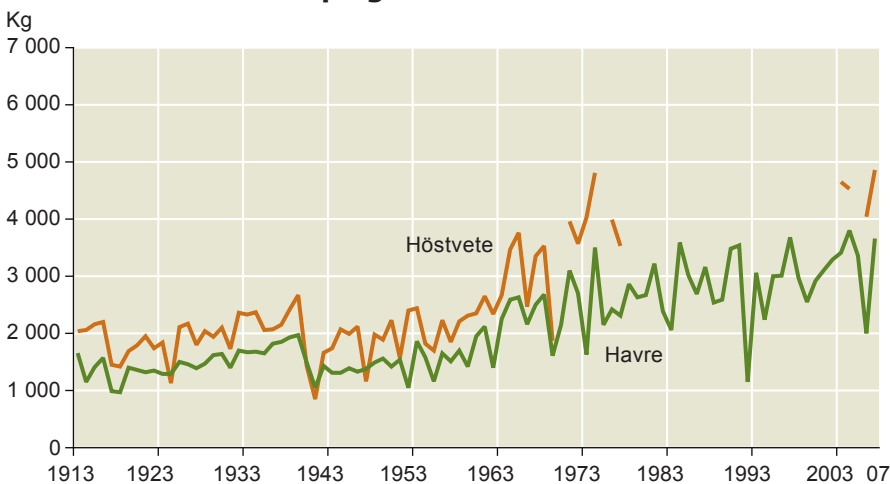
Källa: Tabell 11.4.

1937. Därefter minskade antalet något fram till år 1951 då totalt 20 113 hästar fanns kvar i länet. Detta antal hade minskat ytterligare, till 12 300, när hästarna räknades på nytt år 2004.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 68 519 kor, 1 042 tjurar och 25 425 oxar i Jönköpings län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 44 490 kor i länet. Av dem var 30 695 kor för mjölkproduktion och 13 795 (31 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet. Då fanns drygt 99 000 kor i länet.
- ⇒ När antalet kor var som högst under 1930-talet fanns det 18 265 företag med nötkreatur i Jönköpings län. År 2007 var motsvarande antal 2 104 företag. Jönköpings län är det län där antalet företag med nötkreatur i relativa tal har minskat minst.
- ⇒ Antalet oxar i länet var konstant runt 28 000 djur fram till slutet av 1890-talet. Därefter börjar antalet oxar sakta minska.
- ⇒ År 1927 fanns 14 % av rikets oxar i länet, men bara 5 % av antalet kor. Länet har tillsammans med de andra länen i Småland svarat för en stor andel av rikets oxar.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 8,5 nötkreatur år 1937 jämfört med 59,8 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Jönköpings län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Kronobergs län

Länet i riket

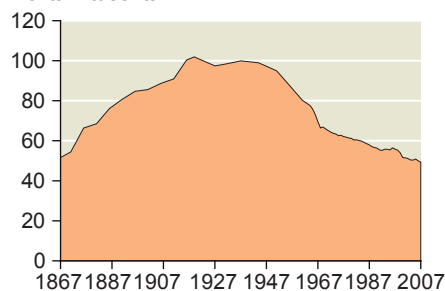
Figur 11 B visar att jordbruket i länet har minskat i omfattning i jämförelse med riket i helhet. Andelen företag som finns i länet har minskat från ca 4,2 % under 1880-talet till under 3,5 % år 2007. Andelen kor har minskat något mindre, från ca 4,4 % till drygt 4 %. En svagt uppåtående trend av andelen kor märks sedan mitten av 1910-talet. Den andel av rikets svin som länet svarat för har minskat mest drastiskt, från nästan 6 % under 1870-talet till under 1 % under 2000-talet. Andelen åkermark har minskat förhållandevis lite, från ca 2,4 % under 1860-talet till strax under 2 % under 2000-talet. Utvecklingen har dock pekats nedåt sedan slutet av 1930-talet.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 50 899 hektar odlad jord (åkermark) i Kronobergs län. År 1927 hade den ökat med

Figur 11 A Areal åkermark i Kronobergs län 1867–2007

Hektar i tusental

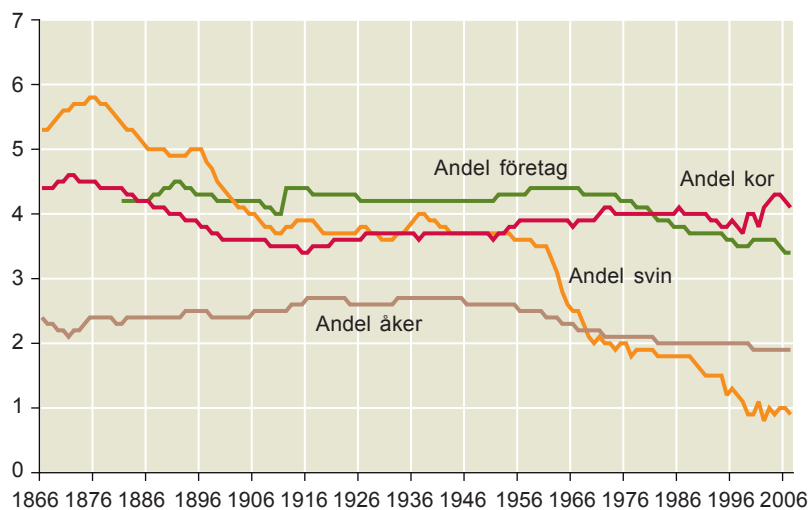
Källa: Tabell 11.1.

91 % till 97 387 hektar. År 2007 fanns 49 423 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med knappt 50 %. Det innebär att Kronobergs län tillsammans med Blekinge län är det län där minskningstakten varit högst.

⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet. Toppnoteringen på ca 101 891 ha från 1919 efterföljdes sedan av en nedgång under resten av seklet fram till en bottennotering på 49 323 ha under 2007.

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Kronobergs län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

⇒ Antalet jordtorp var 7 772 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 1 709 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 11 177.

⇒ År 2007 var antalet företag 2 480. Det innebär att antalet minskat med 86 % sedan 1927, dvs. bara 14 av 100 företag finns kvar.

⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär 35 %. Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Ungefär en tiondel av antalet företag återstod år 2007.

⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största uppgången mellan åren 1927–2007 var företag med 50,1–100,0. Denna grupp mer än fyrdubblades. Detta kan jämföras med en fördubbling för storleksgruppen i riket i helhet.

⇒ Medelstorleken på den brukade arealen hos varje företag var år 1927 ca 5,4 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 19,9 ha.

Fakta om markanvändning

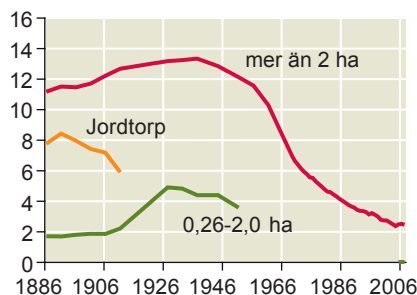
⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, var under slutet av 1800-talet och fram till 1950-talet mer utbredd i länet än i riket i stort. Därefter har odlingen gått tillbaka och låg under den senare delen av 1900-talet på en lägre nivå än riket som helhet.

⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till början av 1940-talet, med runt 50 % av åkerarealen. Därefter har vallodling tagit över och under senare år täckt runt 70 % av den totala åkern i länet.

⇒ Till skillnad från riket i stort har spannmålsodlingen sjunkit stadigt sedan början av 1920-talet, från ca 60–70 % av den totala arealen under

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Kronobergs län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

slutet av 1800-talet och början av 1900-talet till under 20 % under början av 2000-talet.

- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram till början av 1990-talet för att sedan se en liten uppgång. Dock har andelen träda av den totala åkern varit betydligt mindre än i riket i stort.
- ⇒ Oljeväxter har odlats i mycket sparsam utsträckning i länet jämfört med riket i helhet. Som mest 916 ha 1985, vilket motsvarade mindre än 2 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Under de hundra åren mellan 1891 och 1991 minskade betes- och ängsmarken från 114 213 ha till 15 724 ha, en nedgång med mer än 86 %.

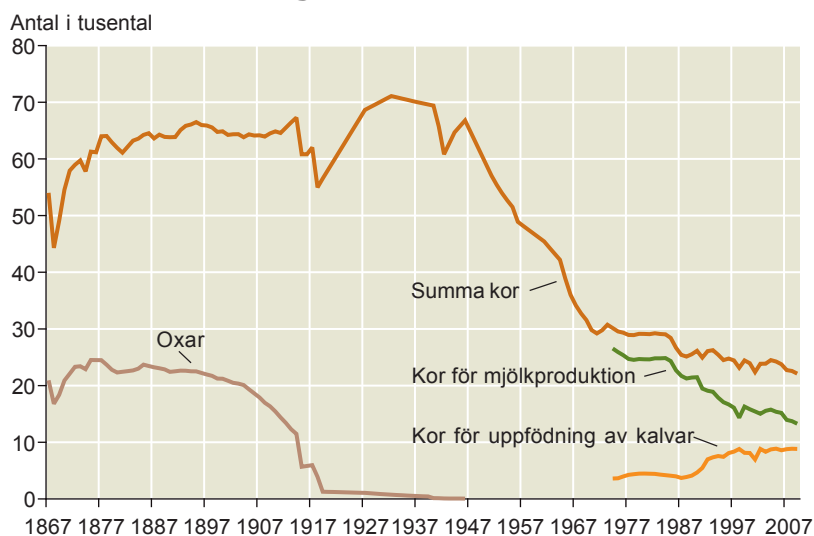
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete redovisades i länet under perioden 1913–1967, då den ökade från 1 730 kg/ha till 3 840 kg/ha. Havreskörden som redovisades under perioden 1913–2007 ökade från 1 610 kg/ha till 3 130 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 4 570 kg/ha (1913–1967), och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha (1913–2007).

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får i länet har minskat med nästan fyra femtedelar under perioden 1866–2007, från ca 73 000 till drygt 15 000. Antalet företag med får har varit förhållandevis fåtaliga i länet och har reducerats från ca 3 114 till 280 under perioden 1937–2007.
- ⇒ Antalet svin har minskat från 20 416 år 1866 till 15 628 år 2007, en reducering med ca 23 %.
- ⇒ Antalet företag med svin har minskat synnerligen kraftigt, från ca 16 500 år 1937 till endast 264 år 1995, vilket motsvarar en reducering med över 98 %.
- ⇒ Antalet höns i länet har varit litet i jämförelse med de flesta andra län och har minskat från knappt 240 000 år 1927 till drygt 90 000 år 2007. Som minst var antalet i början av 2000-talet då ca 40 000 höns redovisade i länet.

Figur 11 D
Antal kor i Kronobergs län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

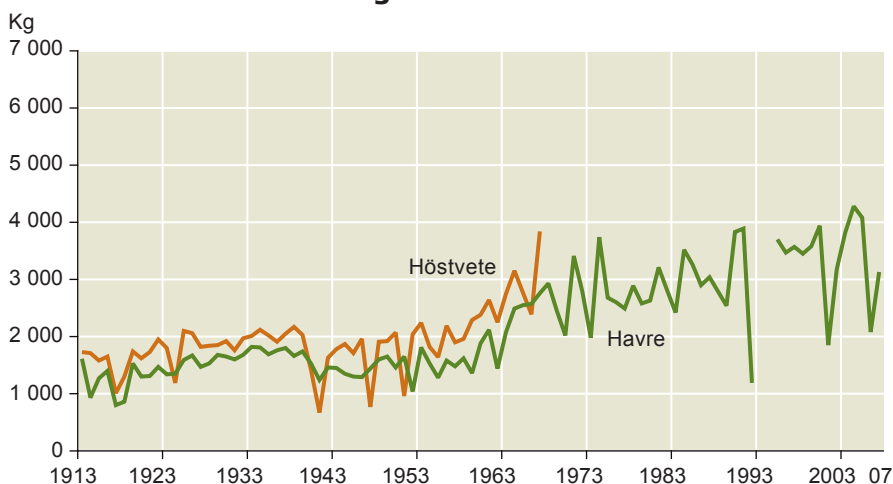
- ⇒ Även hästarna har varit förhållandevis fåtaliga i länet. Antalet har minskat något mellan åren 1866–2004, från 8 564 till 7 700. Som flest var hästarna i länet år 1937, då de omfattade 18 522 djur.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 53 748 kor, 995 tjurar och 20 689 oxar i Kronobergs län.
- ⇒ I relativa tal ökade inte antalet kor lika mycket som i riket som helhet under slutet av 1800-talet.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 71 000.
- ⇒ I juni 2007 fanns 22 738 kor i länet. Av dem var 13 951 kor för mjölkproduktion och 8 787 (39 % av samtliga

- kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Därefter har antalet varit konstant.
- ⇒ En stor del av landets oxar har historiskt funnits i länet. Under 1800-talets sista årtionden och början av 1900-talet svarade Kronobergs län för omkring 8–10 % av rikets oxar. Tillsammans med de andra länen i Småland utmärker detta länet i jämförelse med resten av riket.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 16 892 företag med nötkreatur i Kronobergs län. År 2007 var motsvarande antal 1 238 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 6,3 nötkreatur år 1937 jämfört med 52 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Kronobergs län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Kalmar län

Länet i riket

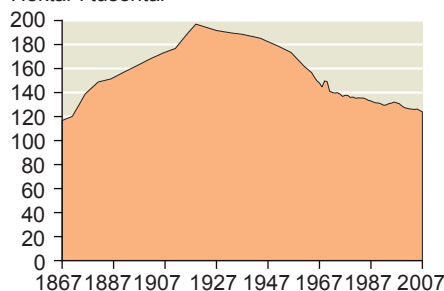
Figur 11 B visar att länets andel av det totala antalet kor i riket ökat kraftigt under senare delen av 1900-talet. År 2007 var denna andel över 9 %, vilket särskiljer länet från de flesta andra i riket. Andelen åkermark, svin och företag har alla varierat förhållandevis mycket i länet under perioden 1866–2007 och rört sig i spannet 4–6 % av rikets totala antal i respektive kategori. Sammantaget pekar detta på att länet särskiljer sig med en framskjuten position vad gäller kor, men i övrigt ligger i paritet med resten av länen i riket.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 115 809 hektar odlad jord (åkermark) i Kalmar län. År 1927 hade den ökat med drygt 65 % till 191 673 hektar. År 2007 fanns 124 050 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 35 %.

Figur 11 A Areal åkermark i Kalmar län 1867–2007

Hektar i tusental

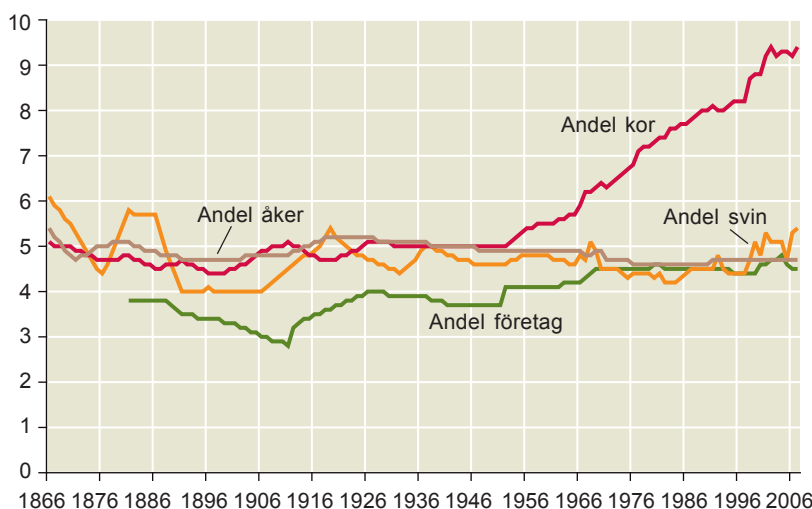

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet. Topppnoteringen på ca 196 992 ha från 1919 efterföljdes sedan av en nedgång under resten av seklet fram till en bottennotering på 124 050 ha år 2007.
- ⇒ Antalet jordtorp var 6 879 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark enligt hushållningssällskapens beräkningar 5 237 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 16 167. Dessa värden är dock behäftade med vissa

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Kalmars län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

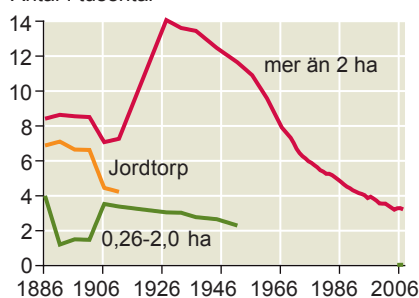

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- tveksamheter. År 1927 fanns det 3 049 företag med mindre än 2 hektar åker och 14 064 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 17 113 företag i länet.
- ⇒ Antalet företag var 3 273 år 2007, vilket innebär en minskning med 81 % de senaste 80 åren.
- ⇒ Antalet företag föll snabbast mellan åren 1956–1961, när antalet minskade med ungefär 12 %.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har ökat från 112 företag år 1927 till 285 år 2007.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Kalmar län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

arealen hos varje företag var år 1927 ca 11,2 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 37,9 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, har följt utvecklingen för riket i helhet. Arealen steg i samband med att den totala arealen åker utvidgades, för att sedan börja minska från mitten på 1940-talet.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till början på 1920-talet, med runt 50 % av åkerarealen. Därefter har vallodling tagit över och under senare år täckt runt 50–55 % av den totala åkern i länet.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram till början av 1990-talet för att sedan se en liten uppgång. I slutet av 1800-talet låg ungefär en femtedel av åkern i träda, medan samma andel var mindre än en tiondel i början av 2000-talet.
- ⇒ Odlingen oljeväxter i länet hade sin topp 1951, vilket är tidigare än i riket i stort. Denna växttyp täckte som mest 8 % av åkerarealen.
- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter,

köksväxter, bärbuskar och fruktträd, har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under början av 1950-talet, när den täckte ungefär 7 % av den totala åkerarealen.

- ⇒ Sett över hela perioden 1891–2007 så har betes- och ängsmarken i länet minskat mindre än i riket i stort, från 101 836 ha år 1891 till 76 591 ha år 2007.

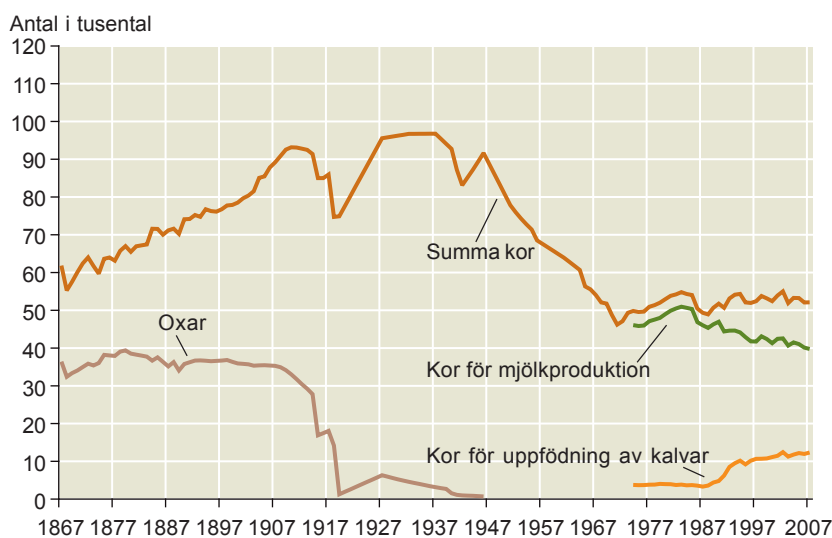
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete redovisades för länets norra del under perioden 1913–1942, då den ökade från 1 730 kg/ha till 1 630 kg/ha. Havreskörden ökade i länets norra del under perioden 1913–1942 från 1 610 kg/ha till 1 460 kg/ha. År 2007 redovisades för hela länet en hektarskörd för höstvetete på 6 090 kg/ha och för havre 3 220 kg/ha. Ökningen i hektarskördar för riket som helhet under perioden 1913–2007 är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha och för havre från 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Kalmar län står ut som det län med absolut flest oxar i riket. Andelen ökade från ca 13 % under 1860-talet till över 31 % år 1927.
- ⇒ Antalet oxar i länet var som störst år 1876 då de uppgick till 38 154 djur. Antalet minskade med över 93 % fram till år 1937, då oxarna särredovisades för sista gången.
- ⇒ Antalet svin i länet har nästan fyrdubblats sedan 1860-talet. De uppgick då till drygt 23 000, att jämföra med de nästan 90 000 som fanns år 2007.
- ⇒ Antalet företag med svin minskade under perioden 1937–1995 kraftigt, från 17 793 till 383 företag, en reduktion med nästan 98 %.
- ⇒ Antalet höns i länet ökade under den period de redovisats. År 1927 uppgick de till ca 315 000 djur. Antalet ökade till en toppnotering år 1995 på över 577 000, men har sedan dess minskat något till ca 523 000 år 2007.
- ⇒ Länet har svarat för en andel på 4–

Figur 11 D
Antal kor i Kalmar län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

6 % av det totala antalet hästar i riket under perioden 1866–2004. Antalet har dock minskat, från drygt 22 000 till strax under 13 000, under samma period.

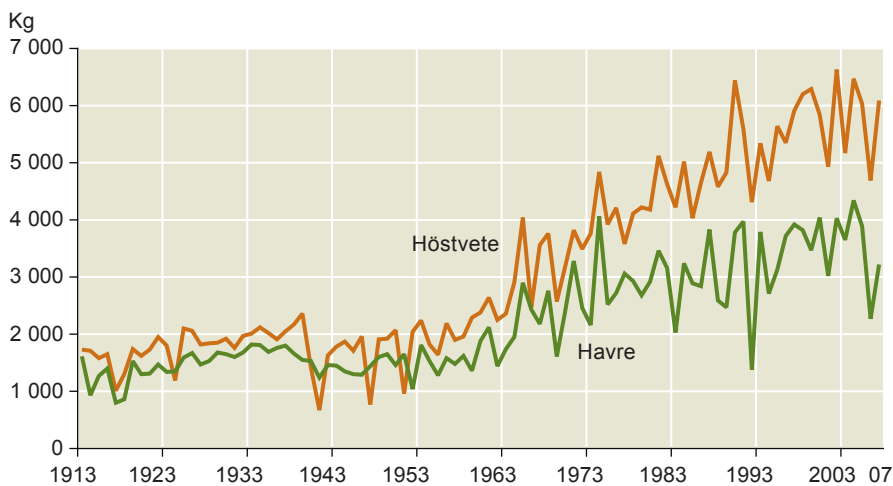
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 62 704 kor, 2 180 tjurar och 36 603 oxar i Kalmar län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 52 117 kor i länet. Av dem var 39 770 kor för mjölkproduktion och 12 347 (24 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 97 000.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-

talet. Därefter har antalet ökat svagt.

- ⇒ År 2007 fanns 11 % av mjölkorna i länet.
- ⇒ Antalet oxar ökade under 1870-talet och började minska sent i länet jämfört med i riket som helhet.
- ⇒ I slutet av 1800-talet fanns 15 % av rikets oxar i Kalmar län, men bara 4 % av antalet kor. Den höga andelen oxar särskiljer Kalmar län tillsammans med de andra Smålandslänen som exceptionellt oxtätt.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 15 918 företag med nötkreatur i Kalmar län. År 2007 var motsvarande antal 1 649 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 10,3 nötkreatur år 1937 jämfört med 88,2 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Kalmar län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Gotlands län

Länet i riket

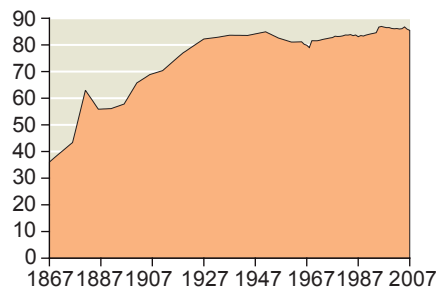
Figur 11 B visar att länet ökat sin andel i riket inom flera olika områden. Andelen kor har ökat mest, från ca 1 % år 1866 till knappa 4 % under 2000-talet. Andelen svin har ökat till ungefär samma andel i riket men från en nivå runt 1,5 % under 1860-talet. Andelen företag har ökat något mindre under perioden, från ca 1,9 % till ca 2,2 %. Vidare har andelen av rikets totala åkerareal som återfinns i länet ökat från ungefär 2,5 % till strax över 3 %. Sammanfattningsvis pekar detta på att jordbruket i länet har ökat i omfattning i jämförelse med andra län men att det i numerära värden har minskat.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 35 231 hektar odlad jord (åkermark) i Gotlands län. År 1927 hade den ökat med 133 % till 82 226 hektar. År 2007 fanns 85 616 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen ökat något.

Figur 11 A Areal åkermark i Gotlands län 1867–2007

Hektar i tusental

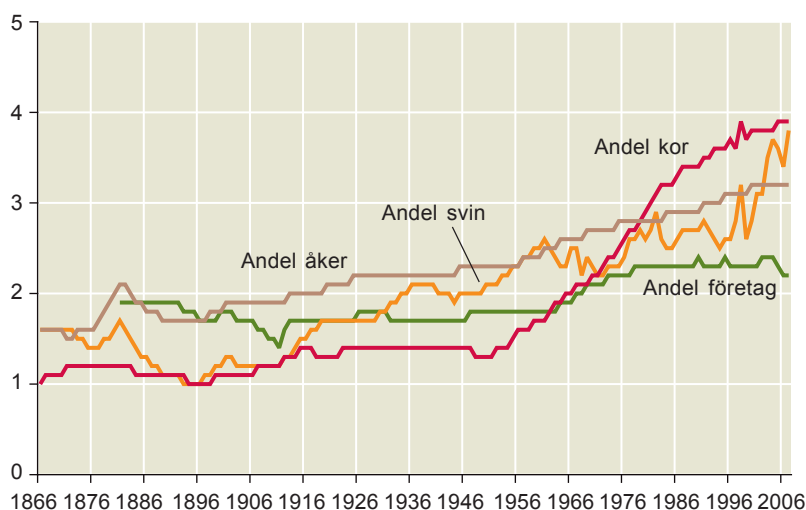

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet på 1920-talet. Därefter har den till skillnad från riket legat på en stadig nivå över 80 000 ha, med en toppnotering år 2007 på 85 616 ha.
- ⇒ Antalet jordtorp var 3 904 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 962 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 4 437. År 1927 fanns det 1 706 företag med mindre än 2 hektar åker och 5 816 företag med mer än 2 hek-

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Gotlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

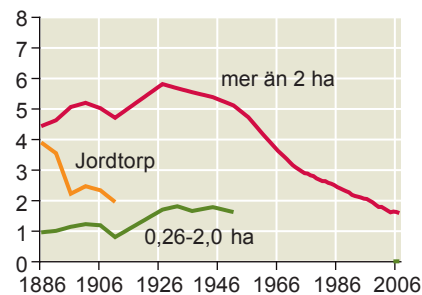

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- tar åker i länet. År 1927 fanns totalt 7 522 företag i länet.
- ⇒ Antalet företag var 1 607 år 2007. Det innebär att antalet minskat med 79 % sedan år 1927.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär 20 %.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än tiodubblats, från 18 företag år 1927 till 237 år 2007. För riket i stort har denna grupp mer än fördubblats.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Gotlands län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

arealen hos varje företag var år 1927 ca 10,9 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 53,3 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, var som störst i länet kring år 1920, och har under hela perioden 1866–2007 utgjort en något större andel av den totala åkerarealen i länet än i riket i stort.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till början av 1990-talet, med runt 40–50 % av åkerarealen. Därefter har vallodlingen tagit över och täckt strax över 40 % av åkermarken under senare år.
- ⇒ Areal i träda utgjorde drygt en tredjedel av åkermarken i länet under 1860- och 1870-talen, därefter sjönk den stadigt under hela 1900-talet för att nå en lägsta nivå i början av 1980-talet på ca 3 %. Därefter har den återigen stigit.
- ⇒ Arealen som uppodlades med oljeväxter i länet steg kraftigt under slutet av 1940-talet. Från 3 237 ha år 1944 till 18 005 ha år 1951, en ökning med ca 450 %. Oljeväxtodlingen täckte då över 20 % av länets åker-

areal, vilket var betydligt mer än i riket i stort.

- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under början av 1950-talet, när den täckte ungefär 6 % av den totala åkerarealen i länet.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark minskade stadigt från slutet av 1800-talet fram till början av 1970-talet när trenden vände. En särskilt kraftig ökning kan noteras i länet sedan mitten på 1990-talet.
- ⇒ Sett över hela perioden 1891–2007 har betesmarken i länet minskat något, från 32 278 ha år 1891 till 28 067 ha år 2007. Detta skiljer mot riket i stort där betesarealen minskat drastiskt.

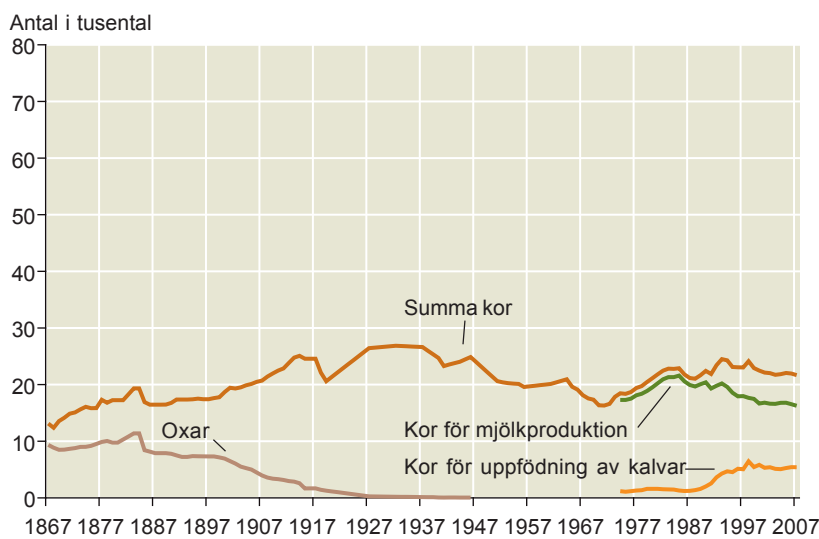
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 2 040 kg/ha till 4 940 kg/ha och för havre från 1 990 kg/ha till 2 890 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har i länet ökat med ca hälften, från strax under 40 000 under 1860-talet till drygt 61 000 djur år 2007.
- ⇒ Antalet svin har mer än tiodubblats i länet sedan 1866, från ca 6 300 till över 63 000. Andelen av rikets totala antal svin har ökat från 1,6 % till 3,8 %.
- ⇒ Antalet företag med svin har minskat från ca 7 148 år 1937 till endast 354 år 1995, vilket motsvarar en reduktion med drygt 95 %. Minskningen av antalet svinföretag har varit något mindre än i de flesta andra län.
- ⇒ Antalet företag med höns var år 2007 precis under 100. Detta kan jämföras med 7 934 företag år 1937.
- ⇒ Andelen av rikets hästar i länet har varit förhållandevis låg under hela

Figur 11 D
Antal kor i Gotlands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

perioden sedan 1866 och legat i spannet 2–2,5 %.

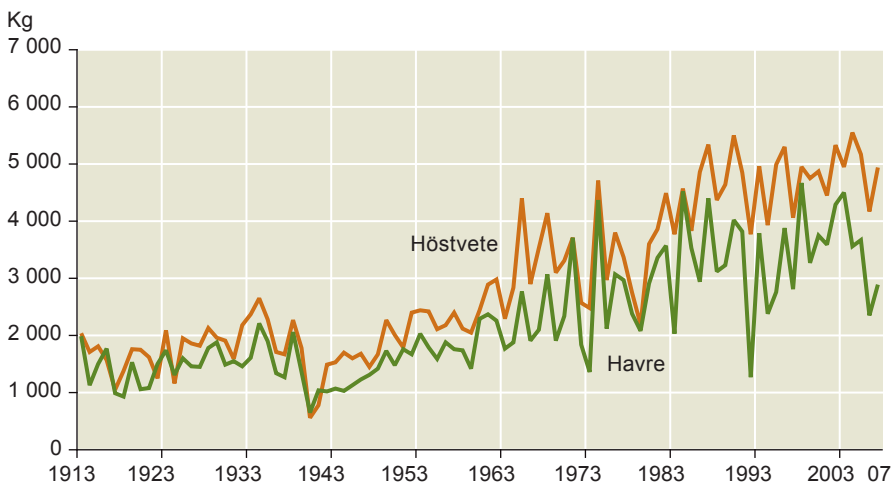
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 12 860 kor, 1 219 tjuror och 9 422 oxar i Gotlands län.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet. Då fanns drygt 26 700 kor i länet.
- ⇒ I juni 2007 fanns 21 672 kor i länet. Av dem var 16 263 kor för mjölkproduktion och 5 409 (25 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar. Gotlands län är därmed ett av de län där antalet kor minskat minst.
- ⇒ När antalet kor var som högst under 1930-talet fanns det 6 580 före-

tag med nötkreatur i Gotlands län. År 2007 var motsvarande antal 683 företag.

- ⇒ I slutet av 1800-talet fanns 1 % av rikets kor i länet. År 2007 var motsvarande siffra 4 % av mjölkkorerna i länet.
- ⇒ Antalet oxar i länet ökade under 1870-talet till drygt 10 000 djur. Därefter började antalet oxar minska.
- ⇒ I slutet av 1800-talet fanns det mellan 7 och 10 tjuror per 100 kor i länet. Det var betydligt mer än i riket i stort.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 6,8 nötkreatur år 1937 jämfört med 90,7 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Gotlands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

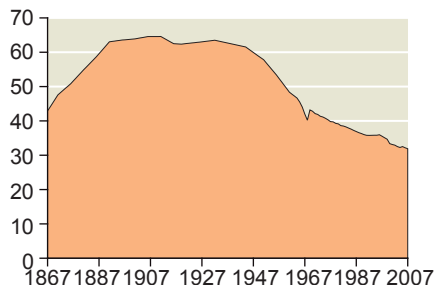
Blekinge län

Länet i riket

Figur 11 B illustrerar hur andelen kor i länet legat på en förhållandevis jämn nivå omkring 2 % under hela perioden 1866–2007. I kontrast till detta står utvecklingen för andelen svin, vilken först ökade till en toppnotering på över 5 % under 1870-talet, för att sedan minska kraftigt fram till början av 1900-talet. Ytterligare en uppgång fram till mitten av 1970-talet åtföljdes av en nedåtgående trend och andelen svin i länet var år 2007 strax under 2 %. På samma nivå låg andelen av rikets företag som återfanns i länet år 2007. Denna andel minskade från som mest ca 3 % kring sekelskiftet. Andelen åkerareal har även den minskat, från ca 1,9 % till omkring 1,2 %. Alla dessa faktorer pekar på att jordbruket tagit ett steg tillbaka i länet men samtidigt att just antalet kor varit förhållandevis konstant i jämförelse med riket i stort.

Figur 11 A Areal åkermark i Blekinge län 1867–2007

Hektar i tusental

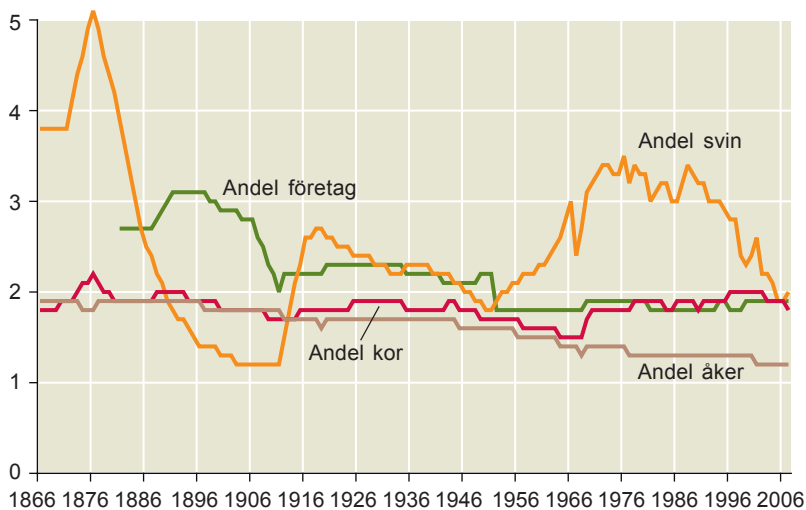
Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1866 fanns det 41 758 hektar odlad jord (åkermark) i Blekinge län. År 1927 hade den ökat med 51 % till 63 035 hektar. År 2007 fanns 31 724 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med knappt hälften. Det innebär också att Blekinge län tillsammans med Kronobergs län är det län där minskningen av åkermark varit störst.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till början på 1910-talet. Topp-

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Blekinge län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

noteringen på ca 64 587 ha från år 1911 efterföljdes sedan av en nedgång under resten av seklet fram till som minst 31 724 ha under 2007.

⇒ Antalet jordtorp var 7 249 år 1886.

Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 871 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 4 942. År 1927 fanns det 3 762 företag med mindre än 2 hektar åker och 6 126 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 9 888 företag i länet.

⇒ Antalet företag år 2007 var

1 370, vilket innebär en minskning

av antalet företag med 86 % under de senaste 80 åren.

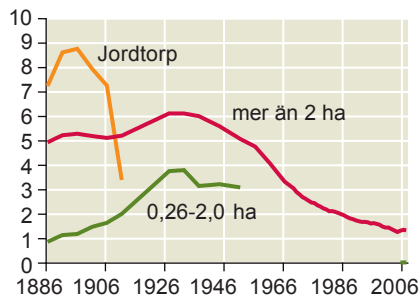
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än fördubblats, från 18 företag år 1927 till 42 år 2007. Detta är i linje med riket i stort.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 6,4 ha. 2007 hade denna siffra stigit till ca 23,2 hektar.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, ligger på en betydligt högre nivå i länet än i riket i stort under hela perioden 1866–2007.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till början på 1950-talet, när den täckte mer än hälften av åkerarealen. Därefter har spannmål och vall odlats på ungefär lika stora delar, omkring 40 % vardera.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram till början av 1990-talet varefter man kan se en liten uppgång. Dock har andelen träda av den totala åkern varit mindre än i riket i stort.
- ⇒ Oljevaxter har odlats i ungefär

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Blekinge län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

samma utsträckning som i riket i helhet. Som mest nyttjades 4 736 ha år 1951, vilket motsvarade ungefär 5 % av den totala åkerarealen.

- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under början av 1950-talet, när den täckte upp till 6 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Betes- och ängsmarken har ökat sedan början av 1970-talet. Denna utveckling ligger i linje med riket i stort.

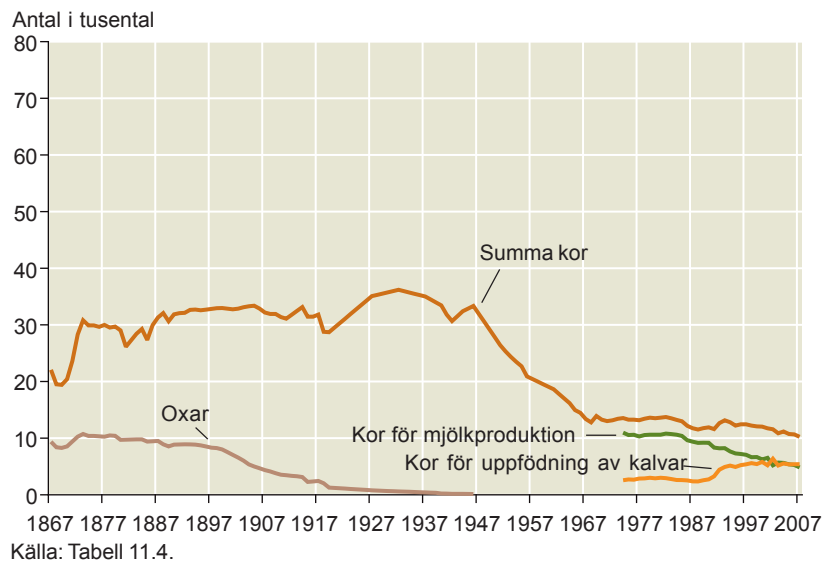
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarsköörden för höstvetete har i länet ökat från 2 680 kg/ha till 5 830 kg/ha och för havre från 1 990 kg/ha till 3 710 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 4 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet svin i länet har mer än fördubblats sedan 1860-talet. Länet har svarat för en andel på 1–4 % av antalet svin i riket. Antalet företag med svin minskade under perioden 1937–1995 med drygt 97 %.
- ⇒ Antalet får i länet har nästan halverats under perioden 1866–2007, samtidigt som antalet företag med får minskat med nästan 85 % under perioden 1937–2007.
- ⇒ Antalet slaktkycklingar har ökat i länet, från en nivå på 300 000–400 000 i slutet av 1970-talet till 1 890 000 djur år 2007. Kycklingar av värpras har förekommit i betydligt mindre utsträckning sedan 1970-talet, som mest ca 74 000 år 2007.
- ⇒ Antalet företag med höns var år 2007 endast 69, att jämföra med drygt 12 700 år 1937. Detta gör Blekinge till ett av de län i landet där antalet minskat som mest, mer än 99 %.
- ⇒ Hästarna var ca 39 % färre år 2004 jämfört med år 1866. De hade minskat från ca 7 700 till 4 700 under denna period. Antalet var som

Figur 11 D
Antal kor i Blekinge län 1867–2007

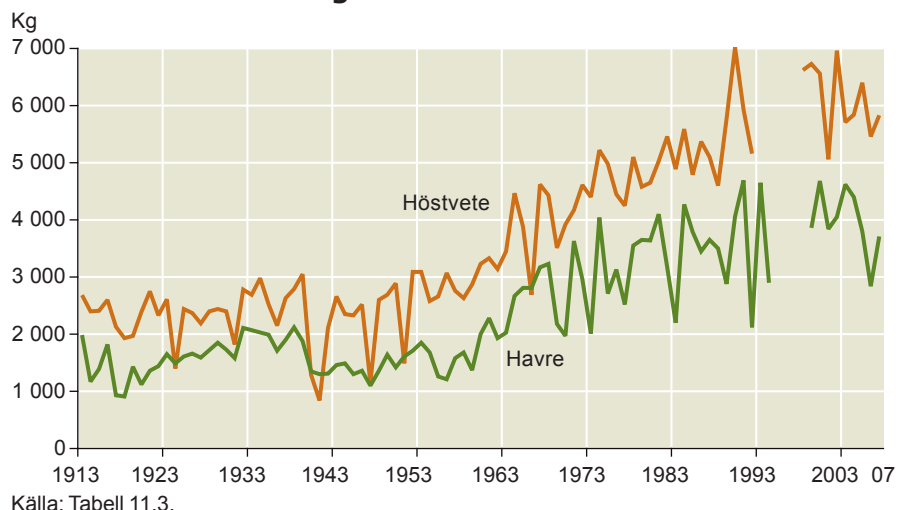
störst i länet år 1919, då det uppgick till 12 518 djur.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 22 483 kor, 1 023 tjurar och 9 344 oxar i Blekinge län.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet. Då fanns drygt 35 000 kor i länet.
- ⇒ I juni 2007 fanns 10 238 kor i länet. Av dem var 4 827 kor för mjölkproduktion och 5 411 (53 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.

- ⇒ Blekinge län är ett av två län där antalet kor för uppfödning av kalvar överstiger antalet mjölkkor.
- ⇒ När antalet kor var som högst under 1930-talet fanns det 8 358 företag med nötkreatur i Blekinge län. År 2007 var motsvarande antal 645 företag.
- ⇒ Antalet oxar i länet var konstant runt 10 000 djur fram till slutet av 1870-talet. Därefter börjar antalet oxar sakta minska.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 6,7 nötkreatur år 1937 jämfört med 44,7 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Blekinge län 1913–2007

Kristianstads län

Länet i riket

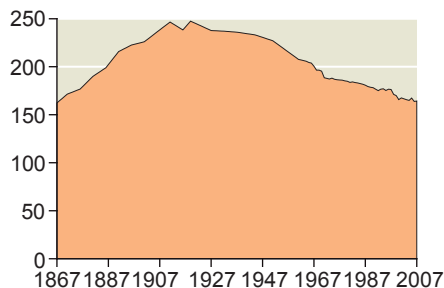
Figur 11 B pekar på att Kristianstads län svarat för en mycket stor andel av rikets svin. Andelen har minskat sedan början av 1970-talet då toppen var ca 21,5 %. Andelen av rikets företag och åkerareal i länet har legat ganska still kring 6 %. Andelen kor i länet har ökat sedan 1860-talet, från ca 4,5 % till ca 6,5 %. Det är sammanfattningsvis tydligt att länet är ett dominerande jordbrukslän, särskilt vad gäller svinuppfödning. Sammanslagningen av Kristianstads och Malmöhus län till storlän Skåne län år 1997 medförde att den statistik som finns tillgänglig för den gamla länsuppdelningen begränsades.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 160 011 hektar odlad jord (åkermark) i Kristianstads län. År 1927 hade den ökat med 49 % till 237 733 hektar.

Figur 11 A Areal åkermark i Kristianstads län 1867–2007

Hektar i tusental

Källa: Tabell 11.1.

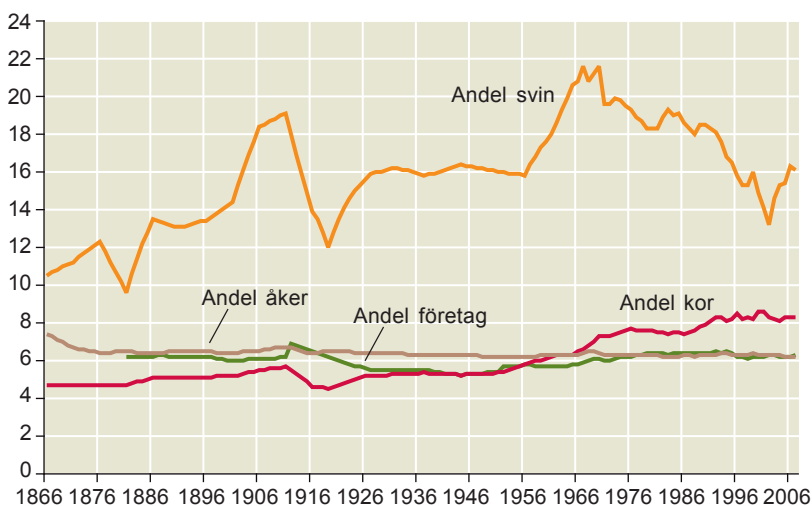
⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet. Toppnoteringen på ca 247 458 hektar från år 1919 efterföljdes sedan av en nedgång under resten av seklet till en nivå under 170 000 ha under början av 2000-talet.

⇒ År 2007 fanns 164 700 hektar åkermark i länet. Det innebär att under de senaste 90 åren har arealen minskat med drygt 33 %.

⇒ Antalet jordtorp var 10 684 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 5 081 och antalet brukningsdelar över 2 hektar

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Kristianstads län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

åker 15 244. År 1927 fanns det 5 029 företag med mindre än 2 hektar åker och 18 469 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 23 498 företag i länet.

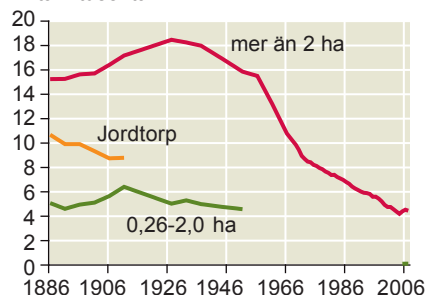
⇒ Det totala antalet företag har minskat stadigt sedan början av 1930-talet. Utvecklingen för riket som helhet har varit snarlik. År 2007 uppgick antalet företag i länet till knappt 4 600.

⇒ Antalet företag föll snabbast mellan åren 1956–1961, när antalet minskade ungefär 15 %.

⇒ Storleksgruppen 5,1–10,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Kristianstads län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största uppgången var företag med över 100 ha.

⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 10,1 ha.

Fakta om markanvändning

⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, ligger på en betydligt högre nivå i länet än i riket i stort med en toppnotering på 18 % av den totala åkerarealen år 1911.

⇒ Spannmålsodlingen har varit dominerande i länet över hela perioden 1866–2007, med en nivå mellan 40–50 % av den totala åkerarealen.

⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort men legat på en lägre nivå i jämförelse med den totala åkerarealen i länet. En uppgång kan noteras under det senaste decenniet.

⇒ Vallodling har varit den näst mest dominerande markanvändningen. Den har varierat mellan 25–35 % av den totala åkerarealen, vilket är i linje med riket i stort.

⇒ Öljevaxter började odlas i större utsträckning under 1940-talet och

ökade därefter för att nå sin topp på ca 8 % av den totala arealen i början av 1990-talet. Detta är något senare än i riket i stort.

- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under början av 1950-talet, när den täckte ungefär 8 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat stadigt under hela perioden 1891–2007. Detta är i linje med utvecklingen i riket i stort.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under 1890-talet. En stadig minskning fram till början av 1920-talet gjorde att betes- och ängsmarken sjönk från 57 925 ha år 1891 till endast 27 200 ha år 1919, en nedgång med drygt 53 %.

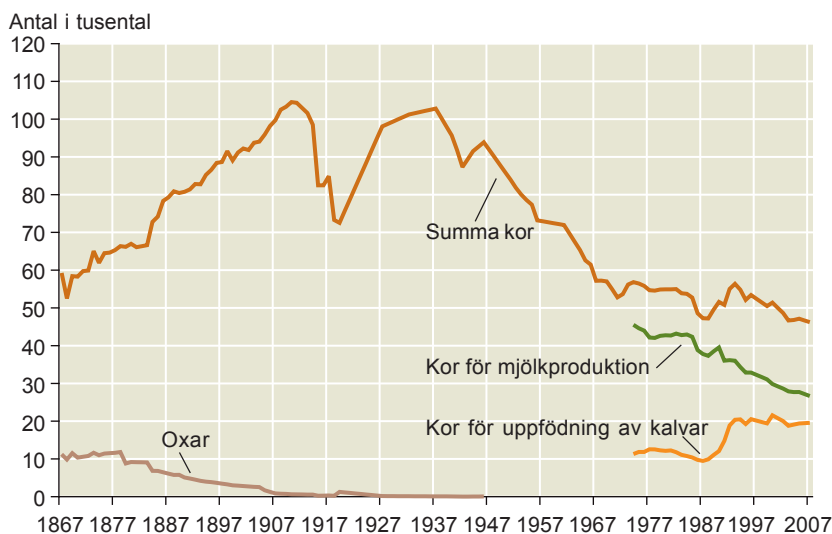
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskördar för höstvetete och havre säreddovisades under perioden 1913–1996. Skörden för höstvetete ökade under denna period från 2 990 kg/ha till 7 050 kg/ha och för havre från 2 170 kg/ha till 5 080 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 200 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 270 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får minskade med mer än tre fjärdedelar under perioden 1866–2007, från över 83 000 till ca 28 500. Antalet företag med får genomgick en liknande utveckling, då det minskade från 2 353 till 510 företag under perioden 1937–1996.
- ⇒ Antalet svin nästan sjudubblades i länet under perioden 1866–2007, från ca 40 700 till nästan 269 700. Kristianstad har tillsammans med Malmöhus län svarat för en mycket stor andel av rikets svinantal.
- ⇒ Antalet företag med svin minskade kraftigt under samma tid, från omkring 23 300 företag år 1937 till 1 549 år 1995.
- ⇒ Det totala antalet hästar i länet var år 1866 drygt 37 000. Detta antal ökade till ca 53 600 fram till slutet på

Figur 11 D
Antal kor i Kristianstads län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

det första världskriget. Därefter inträdde en stadigt minskande trend fram till år 1951, då man räknade omkring 28 200 hästar i länet. År 2004 hade detta antal minskat ytterligare till något över 17 000.

- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling som de övriga djurhållningsföretagen. Hönsföretagen har minskat från nästan 30 000 år 1937 till endast 672 år 1995. Denna utveckling har fortsatt in i det nya millenniet.

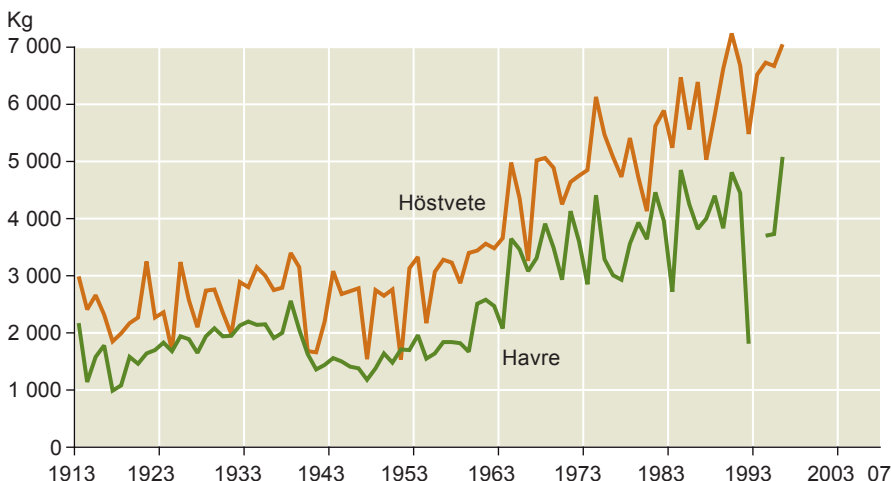
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 58 300 kor, 1 677 tjurar och 11 381 oxar i Kristianstads län.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet, drygt 100 000, runt år 1911 samt under

1930-talet.

- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Därefter har antalet varit konstant.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det ungefär 3 tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i övrigt.
- ⇒ Antalet oxar förblev konstant under perioden 1870–1880, antalet började sedan stadigt sjunka i mitten av 1890-talet. Detta var senare än i riket.
- ⇒ När antalet kor var som högst under 1930-talet fanns 20 856 företag med nötkreatur i Kristianstads län.
- ⇒ Utvecklingen av antalet mjölkkor i Kristianstads län är densamma som för hela Sverige.

Figur 11 E
Hektar skördar i Kristianstads län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Malmöhus län

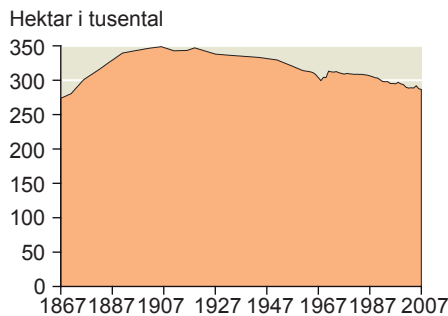
Länet i riket

Figur 11 B pekar på att Malmöhus län svarat för en mycket stor andel av rikets svin. Andelen har minskat sedan början av 1970-talet då toppen var ca 21 %. Andelen kor har varierat i spannet 6-8 % av totalantalet i riket. Andelen företag i länet har genomgått en liknande utveckling men legat på en något lägre nivå. Andelen åkermark minskade under första hälften av 1900-talet för att sedan sakta öka. Det är sammanfattningsvis tydligt att länet är ett dominerande jordbrukslän, särskilt vad gäller svinuppfödning. Sammanslagningen av Kristianstads och Malmöhus län till storlandet Skåne län år 1997 medförde att den statistik som finns tillgänglig för den gamla länsuppdelningen begränsades.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 272 008 hektar odlad jord (åkermark) i Malmöhus län. År 1927 hade den ökat med 24 % till 337 975 hektar.

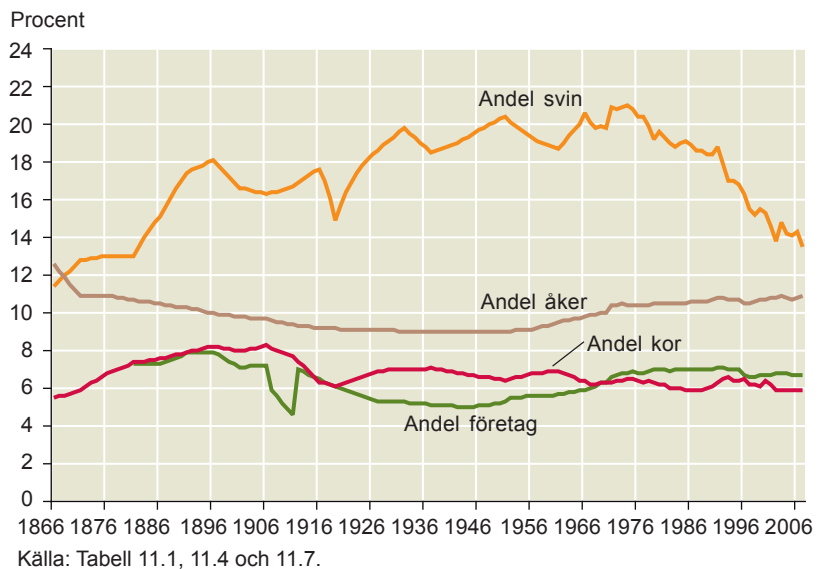
Figur 11 A Areal åkermark i Malmöhus län 1867–2007

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till början av 1900-talet. Därefter har den minskat i en mycket lägre takt än i riket som helhet.
- ⇒ År 2007 fanns 287 800 hektar åkermark i länet. Det betyder att den minskat med ca 15 % sedan år 1927, vilket är mindre än i riket i stort.
- ⇒ Antalet jordtorp var 9 730 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 8 775 och antalet brukningsdelar över 2 hektar

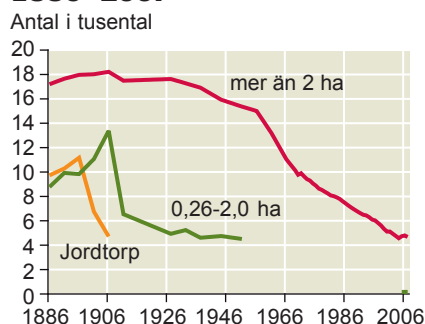
Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Malmöhus län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- åker 17 200. År 1927 fanns det 4 933 företag med mindre än 2 hektar åker och 17 628 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 22 561 företag i länet.
- ⇒ År 2007 uppgick antalet jordbruksföretag i länet med mer än två hektar åker till ungefär 4 800.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär en fjärdedel. Storleksgruppen 5,1–10,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än fördubblats.
- ⇒ I länet är storleksgruppen 10,1–20,0

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Malmöhus län 1886–2007

Källa: Tabell 11.7.

- ha talrikast under i stort sett hela perioden, till skillnad från riket där det skiftar från gruppen 2,1–5,0 ha under 1920- och 1940-talen till 5,1–10,0 ha under 1950- och 1960-talen och slutligen 10,1–20,0 ha från början av 1970-talet och framåt.
- ⇒ De tre största storleksgrupperna har sina högsta värden under 1970-, 1980- och tidigt 2000-tal, vilket är tidigare än riket i stort.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 15,0 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, ligger på en betydligt högre nivå i länet än i riket i stort med en toppnotering på 18 % av den totala åkerarealen år 1944.
- ⇒ Spannmålsodlingen har varit starkt dominerande i länet, mellan 40–60 % av den totala arealen. Detta är mer än i riket i stort.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort, men legat på en lägre nivå i jämförelse med den totala åkerarealen i länet. En uppgång kan noteras under det senaste decenniet.
- ⇒ Oljevaxter började odlas på allvar i

länet under 1940-talet och har därefter odlats i större utsträckning i länet än i riket i helhet. Som mest uppodlades ungefär en sjundedel av åkerarealen med oljeväxter. Detta var i slutet av 1960-talet.

- ⇒ Vallodlingen har haft en mindre betydande utbredning i länet än i riket i stort, som störst ungefär en fjärdedel av den totala arealen vid slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.
- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd hade sin största utbredning under tiden 1919–1956, när de utgjorde omkring 8% av den totala åkermarken.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sakta under större delen av perioden 1891–2007. En ökning kan dock ses mellan åren 1919–1944, vilket skiljer länet från riket som helhet.

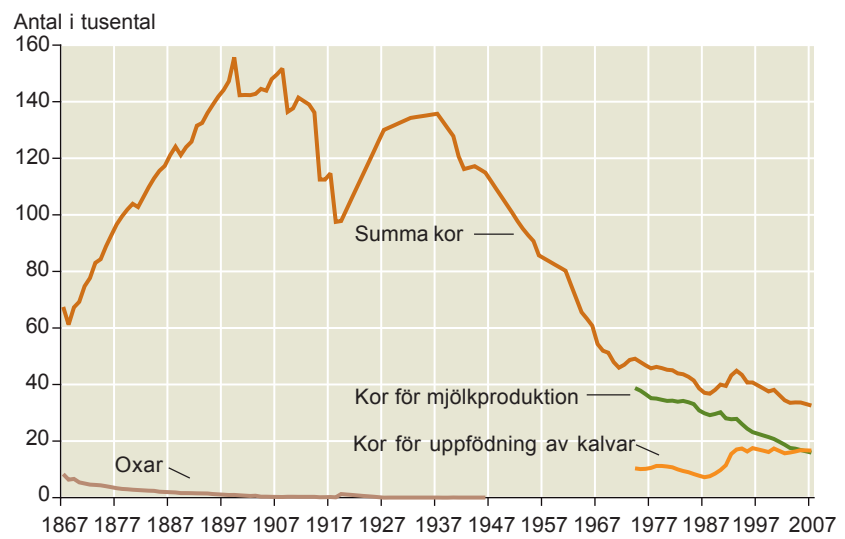
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskördar för höstvetete och havre särredovisades under perioden 1913–1996. Skörden för höstvetete ökade under denna period från 2 990 kg/ha till 7 770 kg/ha och för havre från 2 490 kg/ha till 5 620 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 200 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 270 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får minskade drastiskt i länet under perioden 1866–2007, från drygt 1 19 000 djur till ca 20 800. Detta motsvarar en reduktion med knappt 83 %.
- ⇒ Antalet svin har ökat mycket kraftigt i länet, framförallt under 1900-talets första hälft. Ett antal på ca 44 100 svin år 1866 ökade till över 520 000 djur under 1970-talet, för att sedan återigen minska till omkring 384 000 år 1996. Den nedåtgående trenden har fortsatt även under 2000-talet.
- ⇒ Antalet företag med svin minskade kraftigt under samma tid, från omkring 21 700 företag år 1937 till 1 669 år 1995.
- ⇒ Det totala antalet hästar i länet var

Figur 11 D
Antal kor i Malmöhus län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

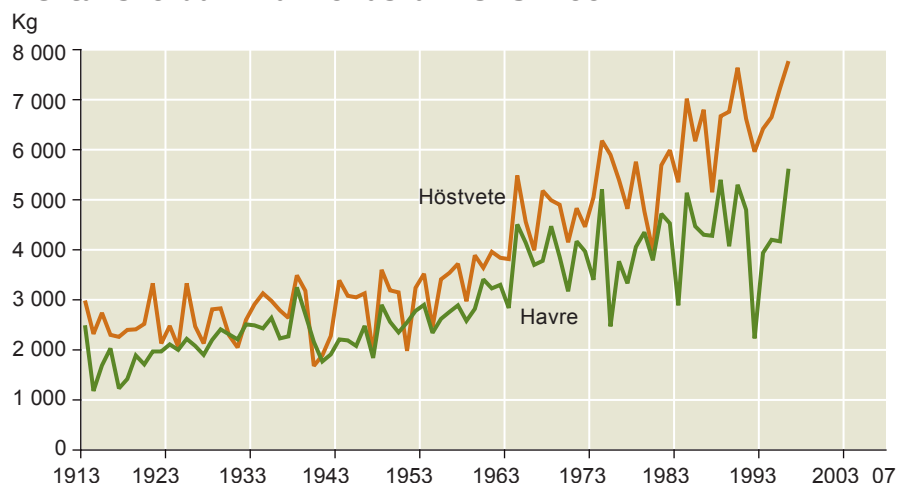
år 1866 drygt 63 600. Detta antal ökade till över 76 200 fram till mitten av 1910-talet. Därefter har antalet minskat stadigt till 34 700 djur år 1951 och sedan ytterligare under 1900-talets andra hälft.

- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling som de övriga djurhållningsföretagen. Hönsföretagen har minskat från över 30 000 år 1937 till endast 705 år 1995. Denna utveckling har fortsatt in i det nya millenniet.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 67 438 kor, 1 843 tjurar och 8 319 oxar i Malmöhus län.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1890-talet, strax över 140 000.

Figur 11 E
Hektar skördar i Malmöhus län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

- ⇒ Antalet kor minskade i länet vid tiden för första världskriget.
- ⇒ Utvecklingen av antalet mjölkkor i Malmöhus län är densamma som för hela Sverige.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det ungefär 3 tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i övrigt.
- ⇒ Antalet oxar i länet började minska från en redan låg nivå så tidigt som i slutet av 1860-talet.
- ⇒ Under 1930-talet fanns 19 320 företag med nötkreatur i Malmöhus län.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 13,1 nötkreatur år 1937. Företagarna i Malmöhus län hade därmed tillsammans med Södermanlands län de största nötkreatursbesättningarna i riket vid denna tid.

Hallands län

Länet i riket

Figur 11 B illustrerar att andelen svin i länet har ökat kraftigt sedan 1910-talets slut. Andelen har varit mellan 12–15 % av riket svin sedan 1960-talet.

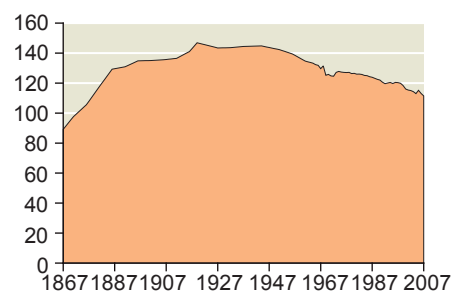
Andelen åkermark har legat i princip konstant på 4 %. Andelen kor har fördubblats i länet sedan 1860-talet, från ca 3 % till knappt 6 %. Andelen av rikets företag som funnits i länet har också ökat, från ca 3,5 % till en nivå strax under 5 %. Sammantaget präglas länets jordbruk av en betydande svinuppfödning, vilket särskiljer det från övriga län.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 87 034 hektar odlad jord (åkermark) i Hallands län. År 1927 hade den ökat med 65 % till 143 428 hektar. År 2007 fanns 111 198 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med drygt 20 %.

Figur 11 A Areal åkermark i Hallands län 1867–2007

Hektar i tusental

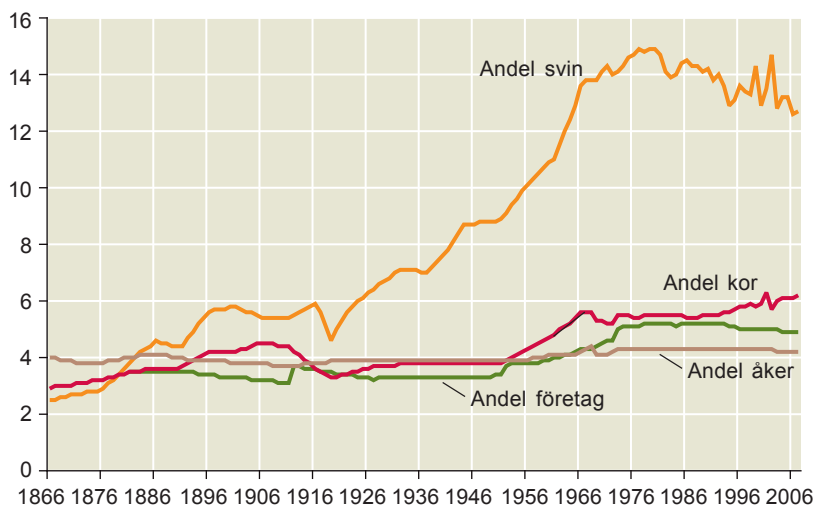
Källa: Tabell 11.1.

⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet, med en topp på 146 864 ha år 1919. Därefter har den minskat i en något lägre takt än i riket i övrigt.

⇒ Antalet jordtorp var 4 426 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 2 463 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 10 128. År 1927 fanns det 2 336 företag med mindre än 2 hektar åker och 11 546 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns to-

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Hallands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

talt 13 882 företag i länet.

⇒ Antalet företag var 3 538 år 2007. Det innebär att antalet företag har minskat med 75 % sedan år 1927.

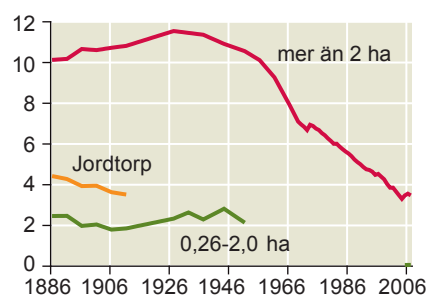
⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär en fjärdedel.

⇒ De två minsta grupperna har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Endast ca 18 % av företagen återstod år 2007.

⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har nästan tredubblats, från 76 företag år 1927 till 215 år

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Hallands län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

2007. För riket i stort har denna grupp mer än fördubblats.

⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 10,3 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 31,5 ha.

Fakta om markanvändning

⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, följer utvecklingen för riket i stort med den högsta nivån kring en tiondel av åkerarealen under 1920- och 1940-talen.

⇒ Spannmålsodlingen har varit starkt dominerande i länet, mellan 40–60 % av den totala arealen har använts. Detta är mer än i riket i stort.

⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort, men legat på en lägre nivå i jämförelse med den totala åkerarealen. En uppgång kan noteras under det senaste decenniet.

⇒ Oljeväxter har odlats i mycket sparsam utsträckning i länet jämfört med riket i helhet. Som mest 6 452 ha år 1980, vilket motsvarade drygt 5 % av den totala åkerarealen.

⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter,

köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i större utsträckning i länet än i riket som helhet. Mest betydande var odlingen under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet, när den upptog runt en tiondel av den totala åkerarealen.

- ⇒ Vallodling har varit den näst mest dominerande markanvändningen. Den har varierat mellan 25–35 % av den totala åkerarealen, vilket är i linje med riket i stort.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007, från 37 391 ha år 1891 när den var som störst till 16 859 ha, en nedgång med nästan 55 %.

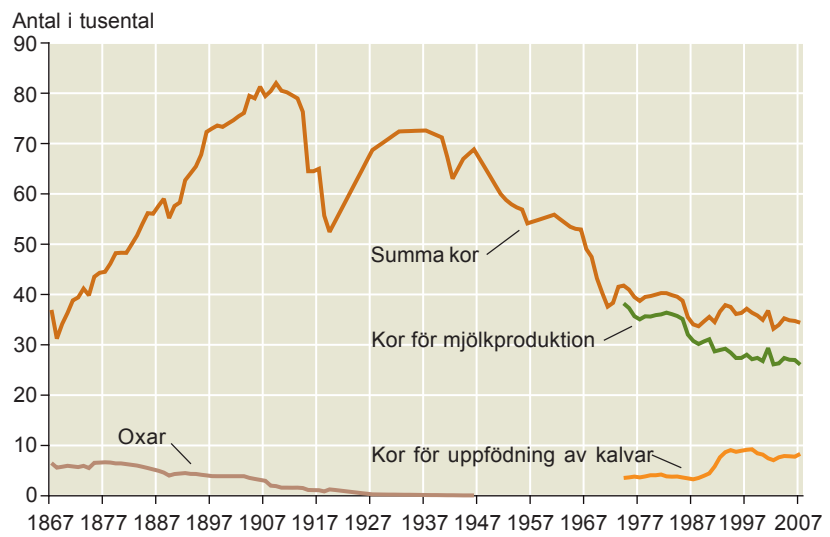
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 2 490 kg/ha till 6 110 kg/ha och för havre från 2 280 kg/ha till 4 610 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat i länet från 52 690 till 20 133 under perioden 1866–2007, en minskning med ca 62 %. Antalet företag med får har reducerats än mer, från 2 599 år 1937 till endast 367 år 2007, en minskning med knappt 86 %.
- ⇒ Antalet svin har genomgått en explosionsartad utveckling. År 1866 redovisades ca 9 500 djur. Detta antal ökade drastiskt, framförallt från 1930-talet och framåt, till som mest 387 456 år 1979. Därefter har antalet minskat något och uppgick år 2007 till knappt 213 000.
- ⇒ Antalet företag med svin har till skillnad från antalet svin, men i likhet med utvecklingen i övriga län, minskat kraftigt, från knappt 13 000 företag år 1937 till 1 449 år 1995.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 15 400 år 1937 till endast 189 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar ökade i länet under

Figur 11 D
Antal kor i Hallands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

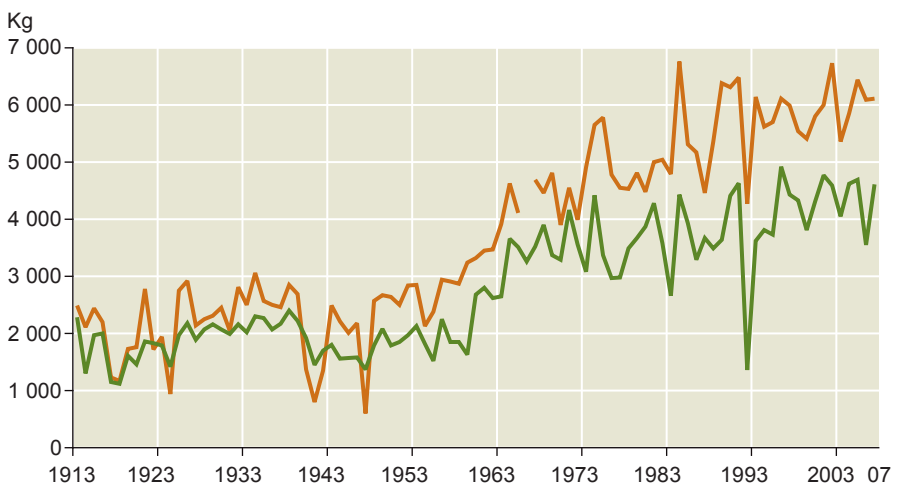
slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. Som mest fanns 30 253 år 1916. Hästarna har sedan dess minskat i antal och räknades år 2004 till 11 500 i länet.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 36 398 kor, 883 tjurar och 6 467 oxar i Hallands län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 34 388 kor i länet. Av dem var 26 060 kor för mjölkproduktion och 8 328 (24 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1900-talets första år. Då fanns drygt 80 000 kor i länet.
- ⇒ Antalet kor ökade kraftigt i länet i slutet av 1800-talet.

- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Därefter har antalet varit relativt konstant.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det ungefär 2 tjurar per 100 kor i länet. Det var litet mindre än genomsnittet i riket.
- ⇒ Antalet oxar i länet var konstant runt 6 000 djur fram till slutet av 1870-talet. Därefter börjar antalet sakta minska.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 13 019 företag med nötkreatur i Hallands län. År 2007 var motsvarande antal 1 301 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 9,2 nötkreatur år 1937 jämfört med 71,6 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Hallands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

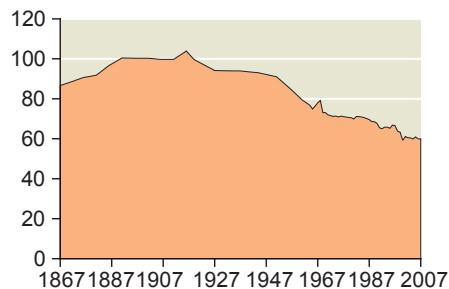
Göteborgs och Bohus län

Länet i riket

Figur 11 B visar att andelen åkermark i länet har minskat stadigt sedan 1860-talet. Även den andel av rikets kor som länet svarar för har minskat. Utvecklingen för andelen svin har varit nedåtgående sedan 1910-talet då länet svarade för ca 3,5 % av svinen. Under 1990-talet närmade sig andelen ungefär 1 %. Andelen företag har ökat sedan 1950-talet, ca 4 % av rikets företag har funnit i länet sedan slutet av 1980-talet. Som ett resultat av sammanslagningen av Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län till storlän Västra Götalands län år 1998, begränsades mängden statistik som finns tillgänglig med den äldre länsuppdelningen. Sammanfattningsvis kan sägas om länet ur en jordbrukssynpunkt att det inte uppvisar några enskilda egenskaper som särskiljer det från övriga län utan har följt mycket av utvecklingen i riket i stort.

Figur 11 A Areal åkermark i Göteborgs o Bohus län 1867–2007

Hektar i tusental

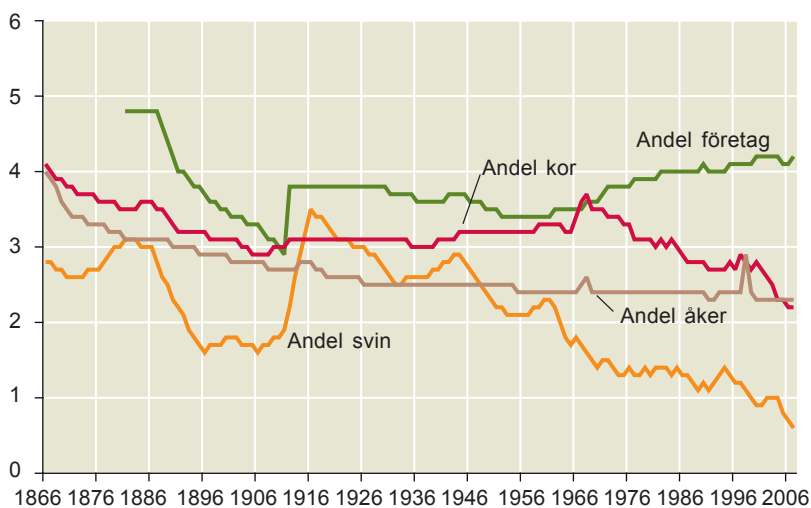
Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1866 fanns det 86 197 hektar odlad jord (åkermark) i Göteborgs och Bohus län. År 1927 hade den ökat med 9 % till 94 133 hektar.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till mitten på 1910-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1916 med 103 871 ha.
- ⇒ Göteborgs och Bohus län är det enda län där åkerarealen minskade mellan åren 1886 och 1927.
- ⇒ År 2007 fanns 60 300 hektar åker-

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Göteborgs o Bohus län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

mark i länet. Det innebär att arealen minskat med ca 42 % sedan år 1916.

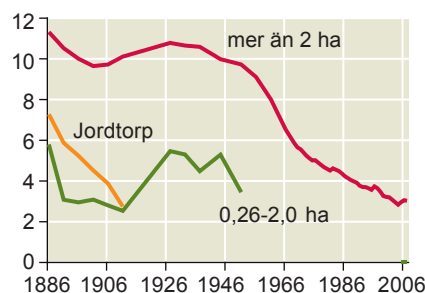
- ⇒ Antalet jordtorp var 7 278 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 5 795 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 11 313. År 1927 fanns det 5 465 företag med mindre än 2 hektar åker och 10 782 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 16 247 företag i länet.
- ⇒ År 2007 uppgick antalet jordbruksföretag i länet med mer än två hektar åker till ca 3 000.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reduce-

rades med ungefär en tredjedel.

- Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927.
- ⇒ De tre största storleksgrupperna hade sina högsta värden i slutet av 1990-talet. Detta är senare än riket i helhet där topparna för dessa grupper ligger under 1980-, 1990- och 2000-talen.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än sexdubblats, från 11 företag år 1927 till 75 år 2007. För riket i stort har denna grupp mer än fördubblats.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 5,8 ha.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Göteborgs o Bohus län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, låg på samma nivå som i riket i stort fram till början av 1960-talet när den började minska. Under senare år har endast en marginell del av den totala åkern i länet upptagits av rotfrukter.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till mitten på 1930-talet, med runt 50–60 % av åkerarealen. Därefter har vallodling tagit över.

Denna har under senare år täckt över hälften av den totala åkermarken i länet.

- ⇒ Andelen areal som legat i träda har varit förhållandevis liten i länet i jämförelse med riket i stort. Dock kan en uppgång skönjas under de senaste tjugo åren.
- ⇒ Oljeväxter har odlats i mycket liten omfattning i länet jämfört med i riket i helhet, som mest 2 378 ha år 1980. Detta motsvarade endast ca 3 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under början av 1950-talet, när den täckte ungefär 9 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Den totala åkerarealen i länet minskade som mest under 1950-talet och början av 1960-talet, när den sjönk från 91 046 ha år 1951 till 73 677 ha år 1966. Detta motsvarar en minskning med nästan en femtedel.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under 1950-talet. Högsta noterade värdet är 19 644 ha från år 1951.

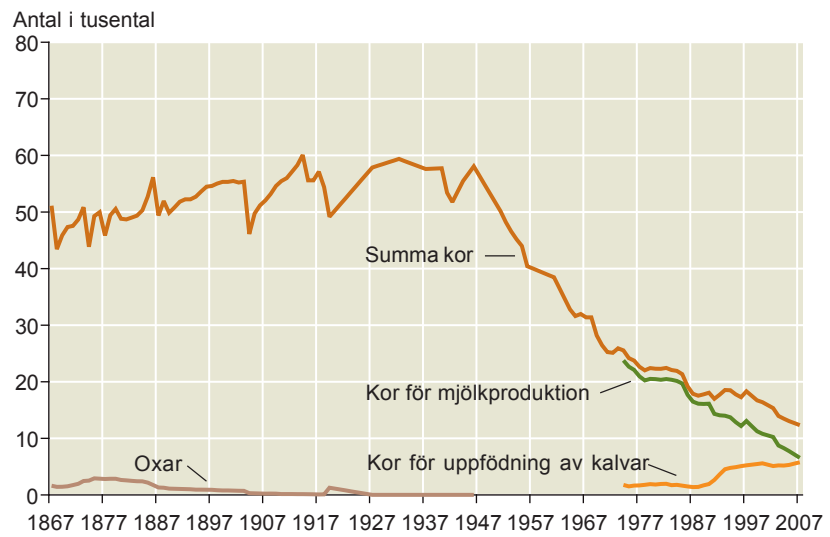
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskördar för höstvetete och havre särredovisades under perioden 1913–1997. Skörden för höstvetete ökade under denna period från 2 120 kg/ha till 5 650 kg/ha och för havre från 1 740 kg/ha till 4 060 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 140 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 070 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får minskade i länet under perioden 1866–1997, från ca 57 300 till 13 100, en minskning med över 77 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på dryga 85 % under perioden 1937–2007.
- ⇒ Antalet svin mer än fördubblades under perioden 1866–1997, från

Figur 11 D
Antal kor i Göteborgs o Bohus län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

10 872 till 28 887.

- ⇒ De företag som håller svin i länet har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det 12 165 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 303, en minskning med nästan 98 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 16 200 år 1937 till endast 548 år 1995. Den nedåtgående utvecklingen har fortsatt in i det nya millenniet.

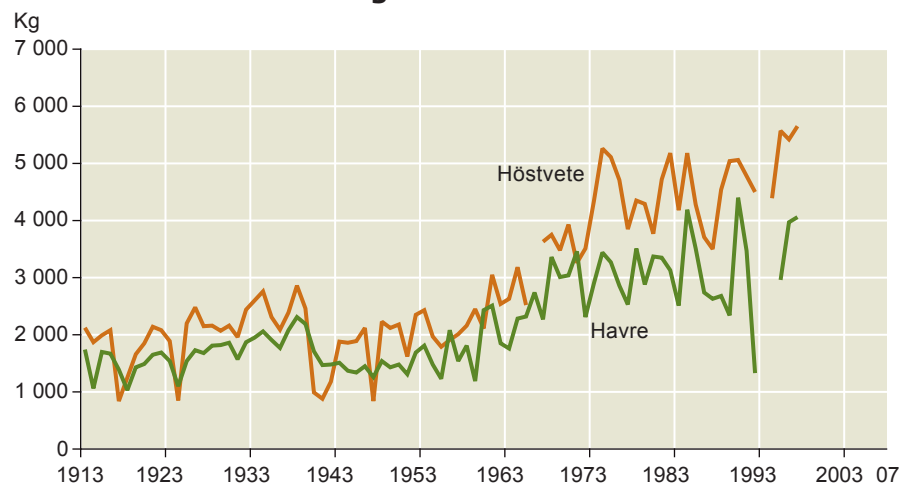
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 50 374 kor, 1 715 tjurar och 1 693 oxar i Göteborgs och Bohus län.
- ⇒ År 1997 fanns det 18 311 kor i lä-

net, av dessa var 13 073 för mjölkproduktion och 5 238 för uppfödning av kalvar.

- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det mellan 1 och 4 tjurar per 100 kor i länet.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 58 000.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till slutet av 1990-talet. Därefter har antalet varit konstant.
- ⇒ Antalet oxar i länet ökade under 1870-talet för att därefter sakta minska.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 14 581 företag med nötkreatur i Göteborgs och Bohus län.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 6,1 nötkreatur år 1937.

Figur 11 E
Hektar skördar i Göteborgs o Bohus län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Älvsborgs län

Länet i riket

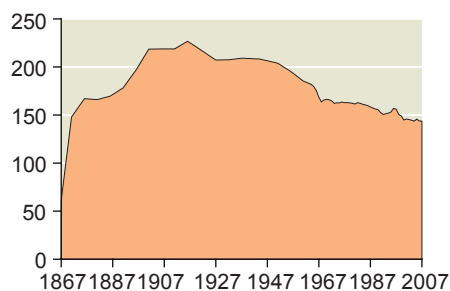
Figur 11 B belyser hur Älvsborgs län svarat för en ökande andel av rikets jordbruksföretag. Andelen har ökat till runt 8 % under senare år. Andelen åker har varit förhållandevis konstant kring 5,5–6 % av rikets. Andelen kor har varierat under 1900-talet men har sedan 1990-talet legat mellan 6 % och 7 %. Andelen svin har på samma sätt som för Göteborgs och Bohus län minskat fram till slutet av 1990-talet. Då fanns ca 3,5 % av rikets svin i länet. Som ett resultat av sammanslagningen av Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län till storlänet Västra Götalands län år 1998, begränsades mängden statistik som finns tillgänglig med den äldre länsuppdelningen. Sammanfattningsvis svarar riket för en något större jordbrukssektor än de flesta övriga län. Framförallt jordbruksföretagen är talrika tillsammans med ett stort antal kor.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1886 fanns det 169 661 hektar odlad jord (åkermark) i Älvsborgs län. År 1927 hade den ökat med 22 % till 207 187 hektar.

Figur 11 A Areal åkermark i Älvsborgs län 1867–2007

Hektar i tusental

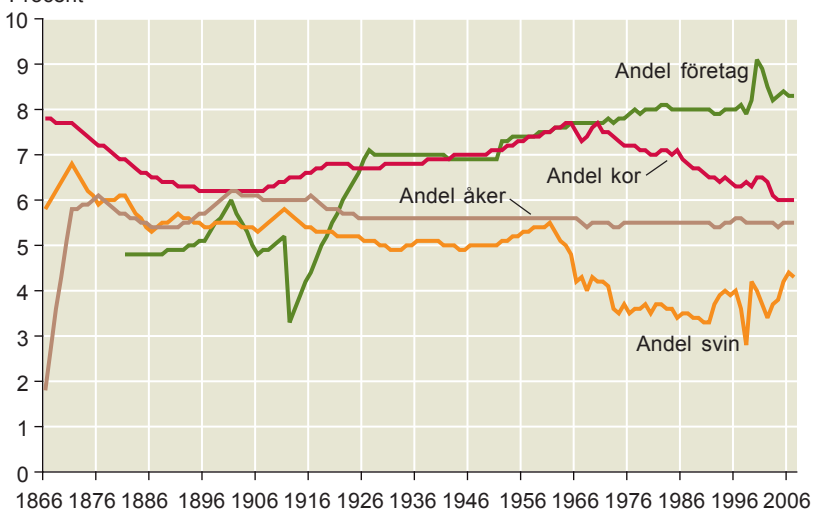

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till mitten på 1910-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1916 med 226 715 ha. År 2007 uppgick åkerarealen till ca 145 500 hektar.
- ⇒ År 1927 fanns det 7 659 företag med mindre än 2 hektar åker och 22 501

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Älvsborgs län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

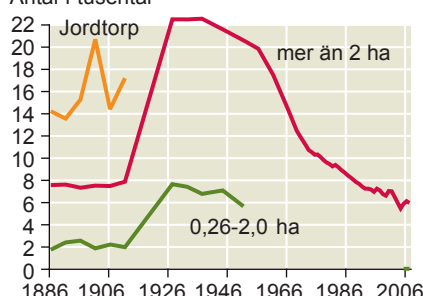
Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 30 160 företag i länet.

- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär en tredjedel. År 2007 uppgick antalet jordbruksföretag i länet till ca 6 000.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927.
- ⇒ De tre största storleksgrupperna hade sina högsta värden under 90- och 2000-talen. Detta är något senare än riket i stort där topparna för dessa grupper ligger under 1980-, 1990- och 2000-talen.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Älvsborgs län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 6,9 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, låg på samma nivå som riket i stort fram till början av 1960-talet när den började minska. Under senare år har endast en marginell del av den totala åkern i länet upptagits med rotfrukter.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till slutet av 1920-talet. Därefter har vallodling tagit över och under senare år täckt strax under hälften av den totala åkern i länet.
- ⇒ Andelen areal som legat i träda har varit förhållandevis liten i länet i jämförelse med riket i stort. En kraftig ökning sågs dock under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet när andelen träda mer än fördubblades.
- ⇒ Oljevaxter har odlats i något mindre utsträckning i länet än i riket i stort, som mest 6 066 ha år 1986, vilket motsvarade ungefär 4 % av den totala åkerarealen.

- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under början av 1950-talet när den täckte ungefär 7 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Rotfruktsodlingen som i huvudsak består av potatis, sjönk väldigt kraftigt under 1960- och 1970-talen, från 5 527 ha år 1960 till 922 ha år 1980, en nedgång med ungefär 83 %.
- ⇒ Betesmarkens storlek i förhållande till åkermarken har följt utvecklingen för riket i stort med en andel större än hälften fram till slutet av 1800-talet, varefter den sjunkit och legat på mellan en fjärdedel och en femtedel av åkerarealens storlek i länet under 1900-talet.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under 1890-talet. Högsta noterade värdet är 101 996 ha från år 1891.

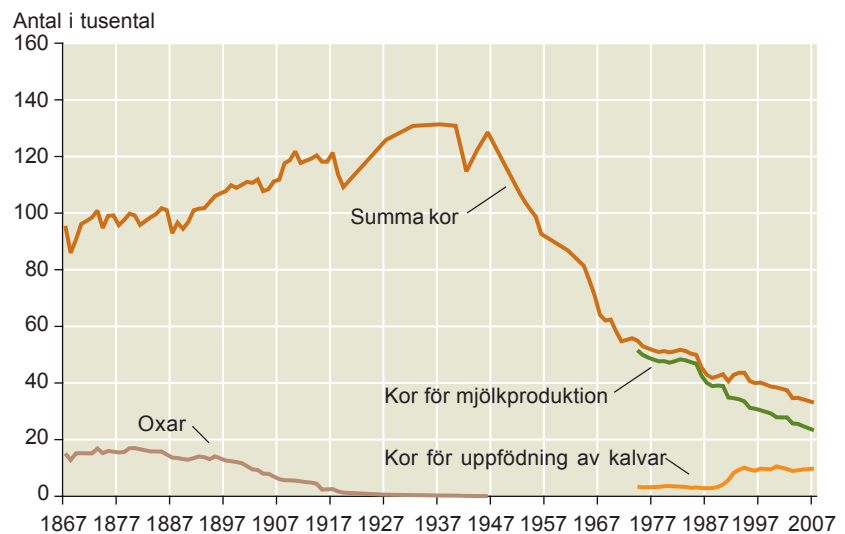
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskördar för höstvetete och havre särredovisades under perioden 1913–1997. Skörden för höstvetete ökade under denna period från 1 950 kg/ha till 6 530 kg/ha och för havre från 1 640 kg/ha till 3 870 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 140 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 070 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat kraftigt i länet från över 106 000 till knappt 30 000 under perioden 1866–2007, en minskning med ca 72 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på knappt 79 %.
- ⇒ Under perioden 1866–1997 nästan fyrdubblades antalet svin i länet, från ca 22 500 till nästan 85 200. År 1961 redovisades över 107 700 svin i länet.
- ⇒ De företag som håller svin i länet har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det ca 22 900 företag med svin i länet. År 1995 var motsva-

Figur 11 D
Antal kor i Älvsborgs län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

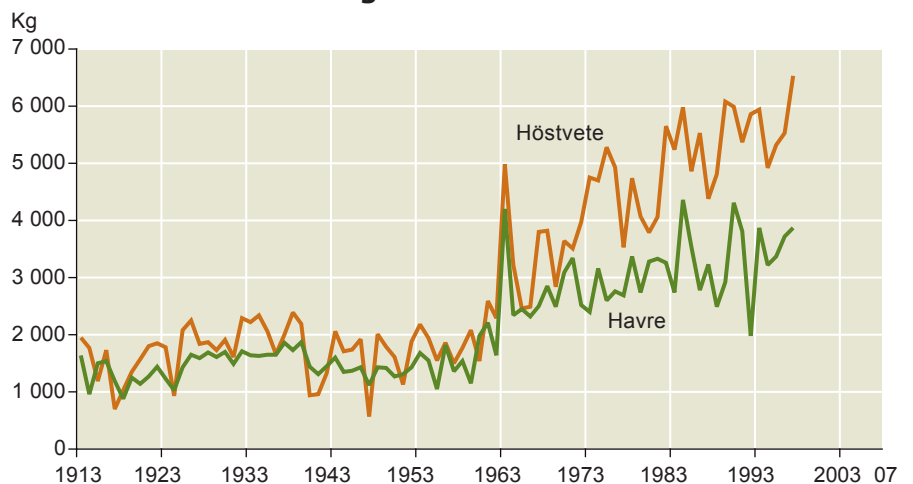
- rande siffra endast 641, en minskning med över 97 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling som djurhållningsföretagen generellt och minskat från ca 26 600 år 1937 till endast 875 år 1995. Den nedåtgående utvecklingen har fortsatt in i det nya millenniet.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 96 241 kor, 2 946 tjurar och 15 158 oxar i Älvsborgs län.
- ⇒ I Älvsborgs län fanns ca 33 100 kor år 2007. Av dem var ca 23 300 kor för mjölkproduktion och ca 9 800 (30 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.

- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Därefter har antalet varit konstant.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 131 000.
- ⇒ I relativa tal ökade inte antalet kor lika mycket som i riket i helhet under slutet av 1800-talet.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns mellan 1 och 4 tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i övrigt.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 27 907 företag med nötkreatur i Älvsborgs län.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 6,8 nötkreatur år 1937.

Figur 11 E
Hektar skördar i Älvsborgs län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Skaraborgs län

Länet i riket

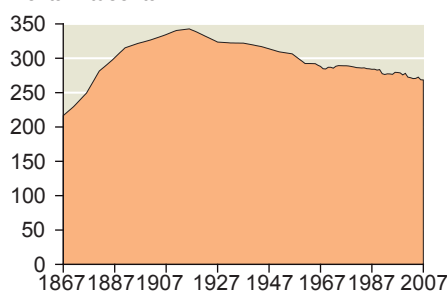
Figur 11 B visar att andelen åker som länet svarat för av rikets totala areal var ca 10 % både under 1860-talet och under 2000-talet. Andelen kor var som mest ca 9 % av rikets i slutet av 1960-talet och mitten av 1990-talet. Även andelen svin var som störst under mitten av 1990-talet, strax under 13 %. Som ett resultat av sammanslagningen av Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län till storlänet Västra Götalands län år 1998, begränsades mängden statistik som finns tillgänglig med den äldre länsuppdelningen. Sammanfattningsvis pekar statistiken på att länet haft ett för riket mycket betydande jordbruk. Stor åkerareal och ett stort antal husdjur av olika slag, framförallt svin, särskiljer Skaraborg från de flesta andra län.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 213 242 hektar odlad jord (åkermark) i Skaraborgs län. År 1927 hade den ökat med 52 % till 323 578 hektar.

Figur 11 A Areal åkermark i Skaraborgs län 1867–2007

Hektar i tusental

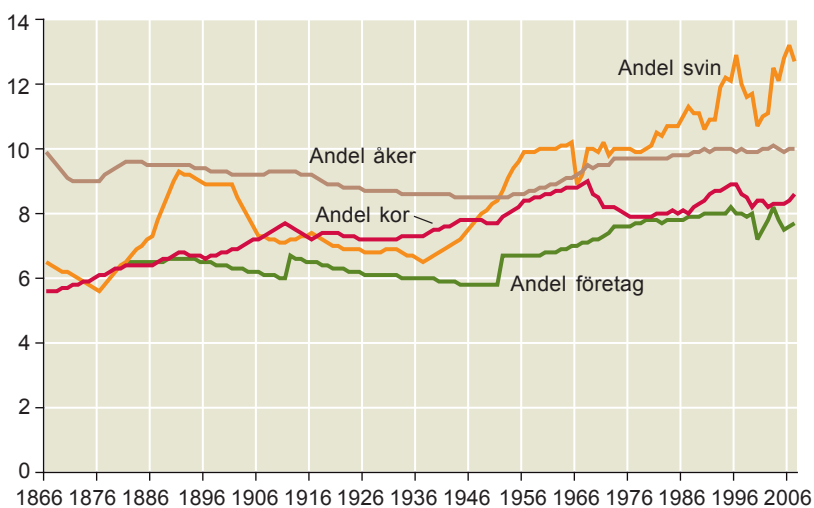

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till mitten av 1910-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1916 med 342 759 ha. År 2007 var åkerarealen i länet ca 265 500 hektar.
- ⇒ Antalet jordtorp var 10 763 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 2 558 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 18 720. År 1927 fanns det 4 474 företag med mindre än 2 hektar åker

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Skaraborgs län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

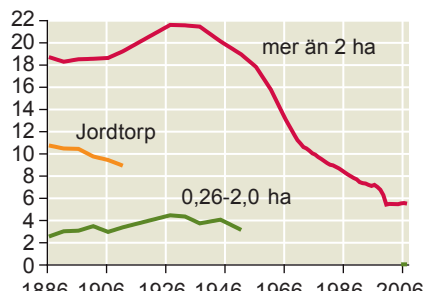
Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

och 21 614 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 26 088 företag i länet.

- ⇒ Det totala antalet företag har minskat stadigt sedan slutet av 1920-talet. Utvecklingen för riket i helhet har varit snarlik. År 2007 uppgick antalet jordbruksföretag i länet med mer än 2 hektar åker till ca 5 500.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med ungefär en tredjedel.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Skaraborgs län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

arealen vid varje företag var år 1927 ca 12,4 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, låg på samma nivå som riket i stort fram till början av 1900-talet då den började minska till en marginell andel av den totala åkerarealen, runt 1–3 % från 1950 och framåt.
- ⇒ Spannmålsodlingen har varit starkt dominerande i länet, särskilt från 1950-talet och framåt då den utgjorde mellan 50–60 % av den totala arealen. Detta är mer än i riket i stort.
- ⇒ Spannmålsodlingen ökade i länet under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet. Från 171 319 ha år 1967 till 203 651 ha år 1977. Denna ökning var större än den för riket i stort.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en sjunkande trend fram till början av 1990-talet då andelen steg till en högre nivå runt 10–15 %.
- ⇒ Oljevaxter har odlats i ungefär samma utsträckning i länet som i riket i stort, som mest 22 844 ha år 1981, vilket motsvarade ca 8 % av den totala arealen.

- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i stort. Odlingen var som mest utbredd under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet när den täckte ungefär 7–8 % av den totala åkermarken.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har ökat marginellt sett över hela perioden 1891–2007.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under slutet av 1800-talet, från mitten av 1920-talet till mitten av 1950-talet samt under början av 2000-talet. Under alla dessa tidsperioder låg betesarealen över 40 000 ha.

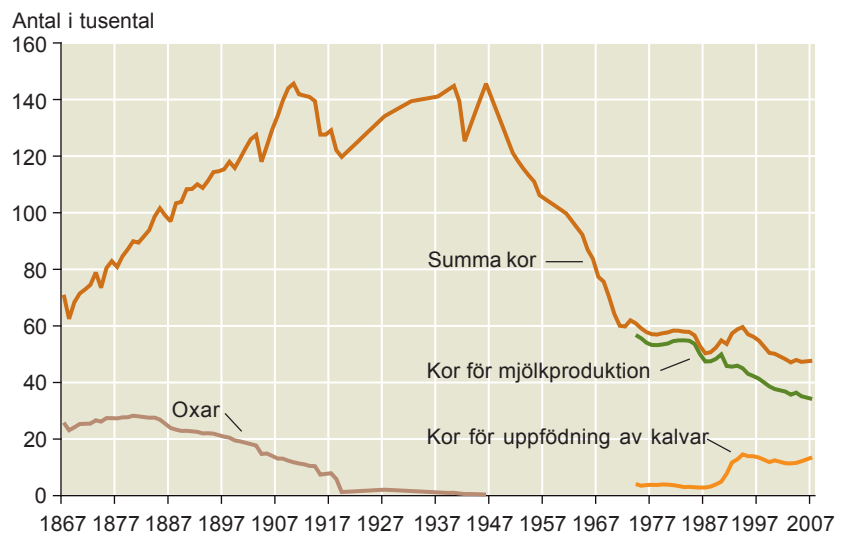
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskördar för höstvetete och havre särredovisades under perioden 1913–1997. Skörden för höstvetete ökade under denna period från 1 770 kg/ha till 6 230 kg/ha och för havre från 1 590 kg/ha till 4 520 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 140 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 070 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat kraftigt i länet från över 82 500 till ca 25 700 under perioden 1866–2007, en minskning med drygt tre fjärdedelar. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på knappt 84 %.
- ⇒ Antalet svin genomgick en explosionsartad utveckling under perioden 1866–1997. År 1866 redovisades ca 25 000 djur. Detta antal ökade drastiskt, till som mest 303 495 år 1996.
- ⇒ De företag som håller svin i länet har minskat kraftigt sedan de redovisades första gången år 1937. Reduceringen är dock något mindre än i de flesta andra län, ungefär 95 % under perioden 1937–1995.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling som djurhållningsföretagen generellt och minskat från ca 24 600 år 1937 till endast ca 700 år 2007. Den ned-

Figur 11 D
Antal kor i Skaraborgs län 1867–2007

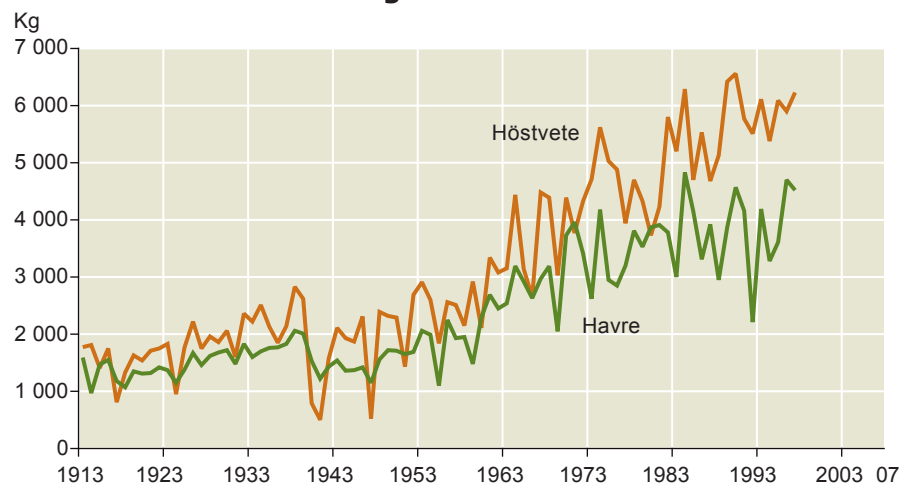
Källa: Tabell 11.4.

- åtgående utvecklingen har fortsatt in i det nya millenniet.
- ⇒ Antalet hästar var år 1866 ca 22 800. Detta ökade till som mest ca 57 900 år 1919. Därefter inträdde en nedåtgående trend fram till början av 1950-talet, då omkring 33 400 hästar redovisades. År 2004 uppskattas att det fanns strax under 20 000 hästar i länet.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 68 731 kor, 1 472 tjurar och 25 907 oxar i Skaraborgs län.
- ⇒ År 2007 fanns det ca 47 700 kor i länet. Av dem var ca 34 200 kor för mjölkproduktion och ca 13 500 (28 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under de första åren av 1900-talet och under 1930-talet, ungefär 140 000.
- ⇒ Antalet kor minskade i länet vid tiden för världskrigen.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det 2 tjurar per 100 kor i länet. Det var något färre än i riket i övrigt.
- ⇒ Antalet oxar i länet ökade något under 1870-talet för att därefter minska.
- ⇒ I slutet av 1890-talet fanns 9 % av rikets oxar i länet.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 23 903 företag med nötkreatur i Skaraborgs län.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 9,4 nötkreatur år 1937.

Figur 11 E
Hektar skördar i Skaraborgs län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Värmlands län

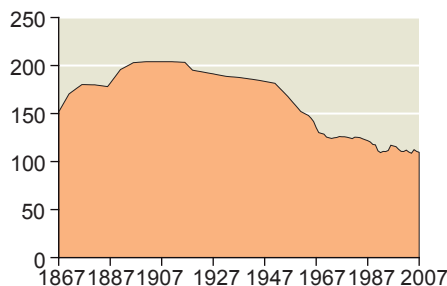
Länet i riket

Figur 11 B visar att jordbrukssektorn i länet minskat i relation till riket i stort. Andelen företag var störst i början av 1900-talet, då knappt 8 %, har minskat till ca 5,5 % av totalantalet i riket. Andelen åkermark och kor har genomgått en liknande utveckling och minskat till ca 4 % respektive 3 % av totalantalet i riket. I viss kontrast till detta står utvecklingen för andelen svin. Denna minskade från ca 4 % till drygt 1 % under seklet mellan 1866–1966. Därefter har andelen av rikets svin som återfunnits i länet ökat stadigt till en nivå på ca 3 % under 2000-talet. Sammanfattningsvis pekar detta på en krympande jordbrukssektor, som dock innefattar en mer motståndskraftig svinnäring.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 146 940 hektar odlad jord (åkermark) i Värmlands län.

Figur 11 A
Areal åkermark i Värmlands län 1867–2007
Hektar i tusental

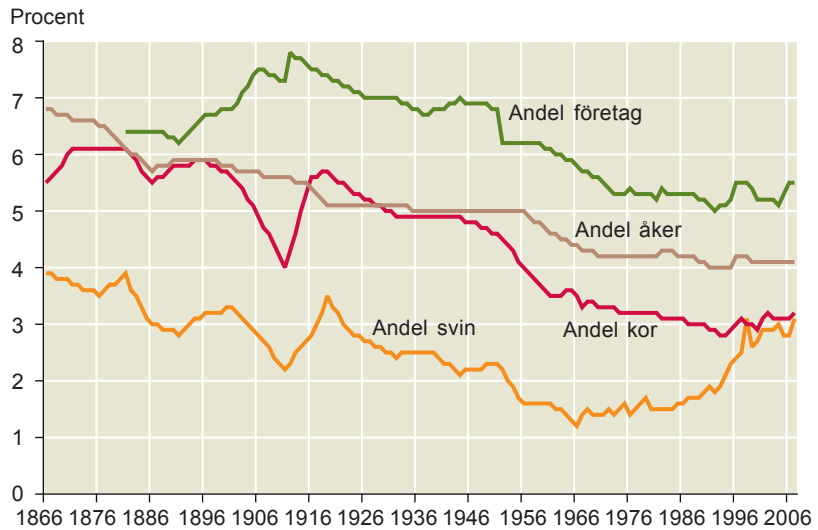

Källa: Tabell 11.1.

län. År 1927 hade den ökat med 30 % till 191 315 hektar. År 2007 fanns 109 279 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 43 %.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till början av 1900-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1906 med 204 044 ha.
- ⇒ Antalet jordtorp var 7 904 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 5 945 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 18 000. År 1927 fanns det

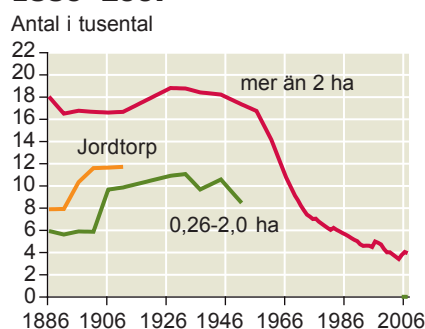
Figur 11 B
Andel svin, kor, åker och företag i Värmlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- 10 900 företag med mindre än 2 hektar åker och 18 042 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 29 732 företag i länet.
- ⇒ År 2007 var antalet företag 3 960. Det innebär att antalet företag minskat med 87 % sedan år 1927.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med nästan 40 %.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Ungefär en åttondel av företagen återstod år 2007.

Figur 11 C
Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Värmlands län 1886–2007

Källa: Tabell 11.7.

- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än fördubblats från 99 företag år 1927 till 248 år 2007. Detta är i linje med riket i helhet.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 6,4 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 27,7 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, har legat på en lägre nivå än riket i stort över hela perioden 1866–2007. Från 1950-talet och framåt har odlingen varit mycket marginell i länet, endast 1–2 % av åkerarealen.
- ⇒ Spannmålsodling var dominerande i länet fram till mitten på 1910-talet, med runt 45 % av åkerarealen. Därefter har vallodling tagit över och under senare år täckt över hälften av den totala åkern i länet.
- ⇒ Areal i träda har utgjort en större andel av åkermarken i länet än i riket i stort under hela 1900-talet, ungefär en tiondel av den totala arealen. En ökning har skett under slutet av 1980-talet till en nivå runt 15–20 %

under senare år.

- ⇒ Oljeväxter odlades fram till början av 1970-talet i mindre utsträckning i länet än i riket som helhet. Efter detta har utvecklingen varit som den i riket med en topp under början av 1970-talet på ca 6 % av den totala åkerarealen i länet.
- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har utgjort en liten del av markanvändningen, som mest ca 6 % under början av 1970-talet.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007, från 53 071 ha till 8 418 ha, en minskning med över fyra femtedelar.

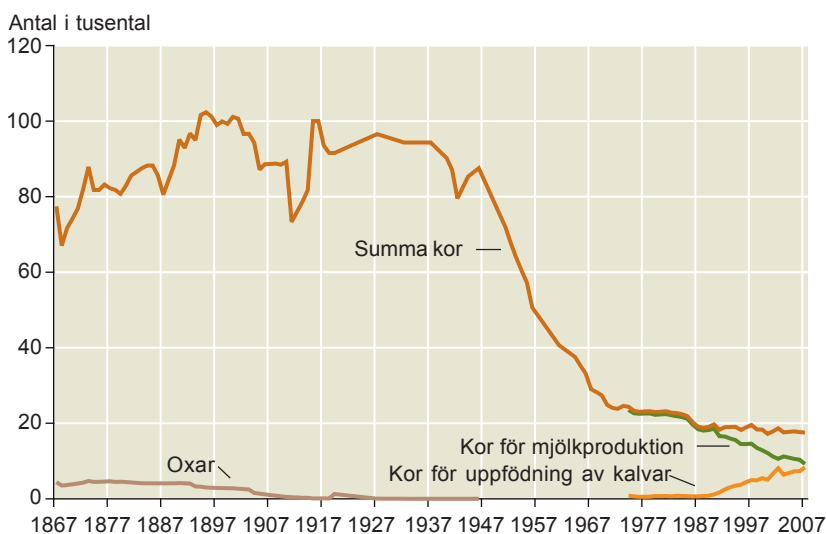
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 1 730 kg/ha till 5 060 kg/ha och för havre från 1 580 kg/ha till 4 020 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat med drygt 77 % i länet under perioden 1866–2007, från 83 690 djur till 19 075 djur. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling och reducerats med över 85 % under perioden 1937–2007.
- ⇒ Antalet svin har mer än tredubblats i länet sedan 1866. Då räknades de till ca 15 200, vilket kan jämföras med 52 265 svin år 2007.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har nästan helt försvunnit sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det nästan 20 000 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 187, vilket motsvarar en reduktion med mer än 99 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling som djurhållningsföretagen generellt och minskat från ca 19 700 år 1937 till endast 169 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar var år 1866 ca

Figur 11 D
Antal kor i Värmlands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

15 800. Detta antal ökade till som mest ca 29 000 år 1919. Därefter inträdde en nedåtgående trend fram till början av 1950-talet, då omkring 16 900 hästar redovisades. År 2004 uppskattas att det fanns strax under 12 500 hästar i länet.

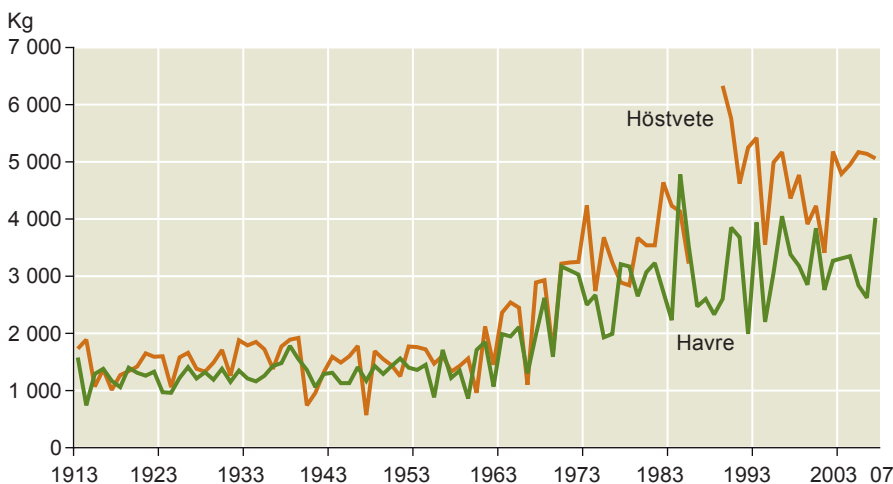
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 67 810 kor, 2 362 tjurar och 4 715 oxar i Värmlands län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 17 532 kor i länet. Av dem var 9 215 kor för mjölkproduktion och 8 317 (47 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet i början av 1890-talet. Då fanns ungefär

100 000 kor i länet.

- ⇒ Antalet kor minskade i länet under början av 1900-talet.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till slutet av 1990-talet, för att därefter ligga någorlunda konstant.
- ⇒ Värmlands län är tillsammans med Blekinge län de län där antalet kor för köttproduktion överstiger antalet kor för mjölkproduktion.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 25 654 företag med nötkreatur i Värmlands län. År 2007 var motsvarande antal 913 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 5,4 nötkreatur år 1937 jämfört med 57,2 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Värmlands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Örebro län

Länet i riket

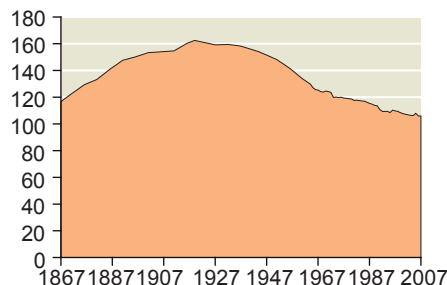
Figur 11 B visar att jordbruket i länet minskade sin andel i riket inom flera områden fram till mitten av 1960-talet. Andelen åkermark har minskat från ca 6 % år 1866 till drygt 4 % under 2000-talet. Antalet kor i länet var förhållandevis konstant fram till andra världskriget. Därefter har det minskat till ca 2,4 % av rikets antal år 2007. Andelen företag har ökat sedan mitten av 1960-talet, från strax under 3 % till ca 3,5 %. Andelen svin har ökat med omkring 1 % under samma period, till ca 3,6 % under 2000-talet. Sammanfattningsvis har jordbrukets omfattning i länet minskat i jämförelse med i riket i stort sett över hela perioden 1866-2007. En expansiv trend noteras dock inom vissa områden sedan 1960-talet.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 115 298 hektar odlad jord (åkermark) i Örebro län. År 1927 hade den ökat med 38 % till 159 206 hektar. År 2007 fanns 106 500 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med en tredjedel.

Figur 11 A Areal åkermark i Örebro län 1867-2007

Hektar i tusental

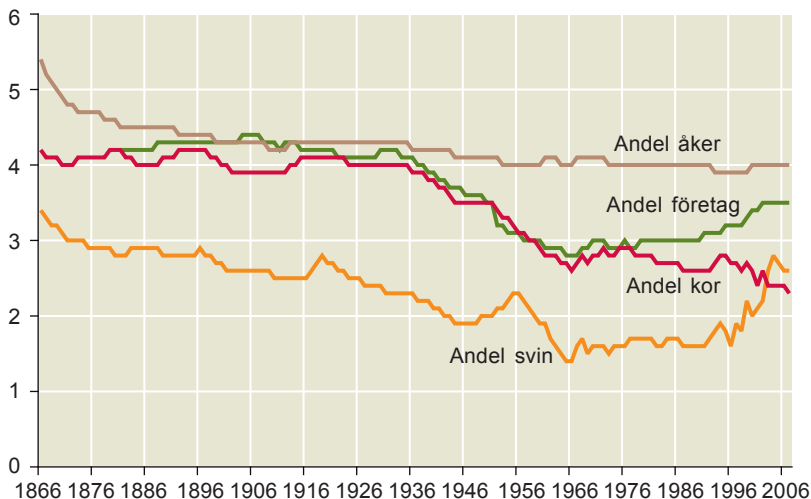

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1919 med 162 509 ha.
- ⇒ Antalet jordtorp var 8 951 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 2 459 och antalet brukningsdelar över 2 hektar

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Örebro län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866-2007

Procent

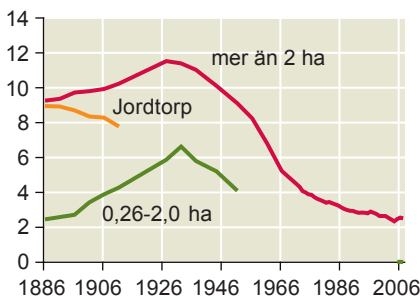
Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

åker 9 259. År 1927 fanns det 5 877 företag med mindre än 2 hektar åker och 11 525 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 17 402 företag i länet.

- ⇒ Antalet företag år 2007 var 2 533. Det innebär att antalet företag har minskat med 85 % sedan år 1927.
- ⇒ Antalet företag föll snabbast mellan åren 1956-1961, när antalet minskade ungefär 17 %.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1-5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Ungefär en tiondel av företagen återstod år 2007.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Örebro län 1886-2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har mer än fördubblats från 117 företag år 1927 till 266 år 2007. Detta är i linje med riket i helhet.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 9,1 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 42 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, låg på samma nivå som riket i stort fram till början av 1900-talet då den började minska till en marginell andel av den totala åkerarealen, runt 1 % från mitten på 1960-talet.
- ⇒ Spannmålsodlingen har varit starkt dominerande i länet från 1950-talet, då den har utgjort 50-70 % av den totala åkerarealen. Detta är mer än i riket i stort.
- ⇒ Spannmålsodlingen ökade i länet under 1950- och 1960-talen. Från 60 641 ha år 1950 till 81 443 ha år 1970. Denna ökning var större än den för riket i stort.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram

till slutet av 1980-talet, när den återigen började stiga till att utgöra ca en tiondel av länets totala åkerareal under de senaste två decennierna.

- ⇒ Oljeväxter började odlas i större utsträckning i länet under 1940-talet och har därefter odlats i samma utsträckning som i riket i stort. Som mest uppodlades ungefär 6 % av den totala åkerarealen i länet.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007, från 36 332 ha när den var som störst år 1891 till 10 077 ha. Detta var en minskning med över två tredjedelar.

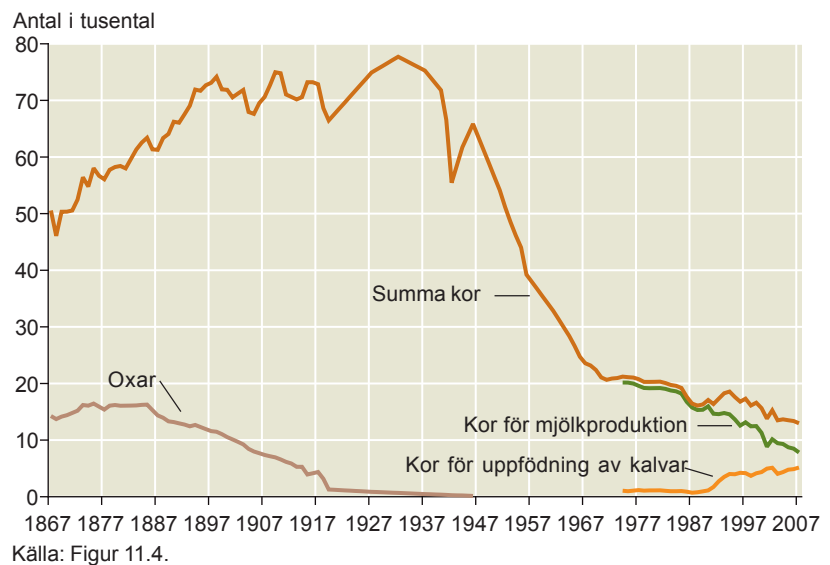
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskördan för höstvetete har i länet ökat från 1 790 kg/ha till 6 250 kg/ha och för havre från 1 830 kg/ha till 4 880 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat med ca två tredjedelar i länet, från 52 779 till 17 143 under perioden 1866–2007. Antalet företag med får har minskat med ungefär hälften, vilket är mindre än i riket i stort.
- ⇒ Antalet svin har mer än tredubblats i länet sedan 1866. Då räknades de till ca 13 171, vilket kan jämföras med 43 263 svin år 2007.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det 11 824 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 184, en minskning med över 98 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 14 400 år 1937 till endast 140 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar i länet har minskat med omkring 1 100 djur under perioden 1866–2004. Som flest var hästarna år 1919, ungefär 24 300. År 2004 var motsvarande siffra 9 800.

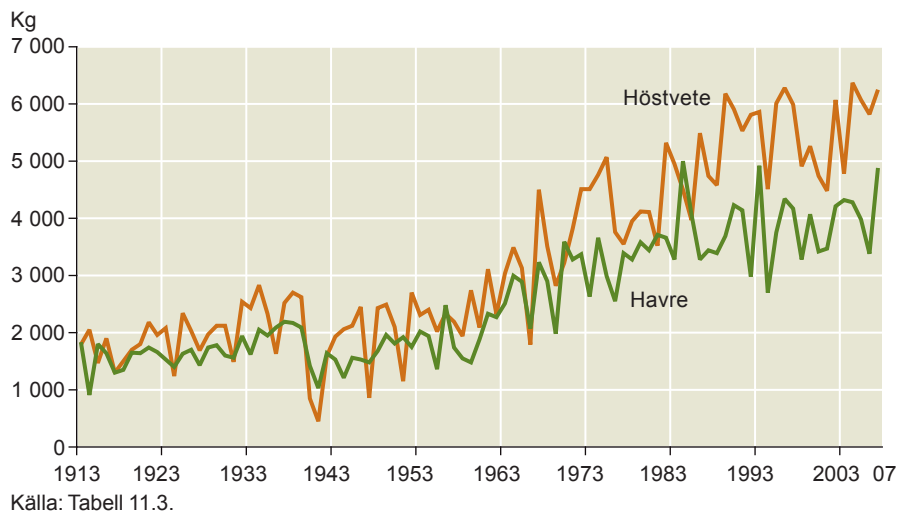
Figur 11 D
Antal kor i Örebro län 1867–2007

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 51 447 kor, 1 633 tjurar och 15 049 oxar i Örebro län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 12 971 kor i länet. Av dem var 7 819 kor för mjölkproduktion och 5 152 (40 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet. Då fanns ungefär 76 000 kor i länet.
- ⇒ Antalet kor minskade kraftigt under 1950-talet och 1960-talet.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet och fram till mitten av 1990-talet. Sedan följde en liten ökning igen under 2000-talet.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det ungefär 3 tjurar per 100 kor i länet. Det var lika mycket som i riket.
- ⇒ Antalet oxar i länet var som flest under 1870-talet och började därefter snabbt minska i början av 1880-talet.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 15 199 företag med nötkreatur i Örebro län. År 2007 var motsvarande antal 631 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 7,4 nötkreatur år 1937 jämfört med 61,8 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Örebro län 1913–2007

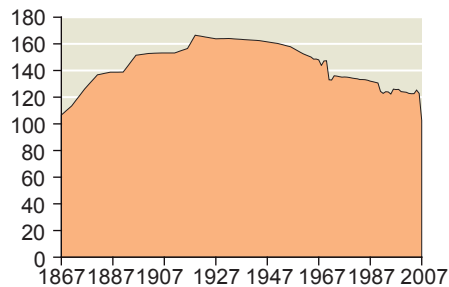
Västmanlands län

Länet i riket

Figur 11 B visar att andelen kor i länet har minskat från omkring 4 % i början av 1900-talet till en bit över 1 % under 2000-talet. Andelen åkermark har inte minskat fullt lika mycket, från ca 5 % till ungefär 4 %. Länets andel av rikets företag har förändrats förhållandevis lite sett över hela perioden 1881–2007, då den legat på ca 2,5 %. En skarp minskning kan noteras, både vad gäller åkermark och företag, sedan år 2005. Andelen svin minskade fram till början av 1990-talet. Därefter skedde en kraftig ökning och andelen ökade till ca 3,6 % av rikets svin under 2000-talet. Sammanfattningsvis pekar detta på att jordbruket i stort följt den nedåtgående utvecklingen i riket samtidigt som svinnäringen expanderat under senare år.

Figur 11 A
Areal åkermark i Västmanlands län 1867–2007

Hektar i tusental

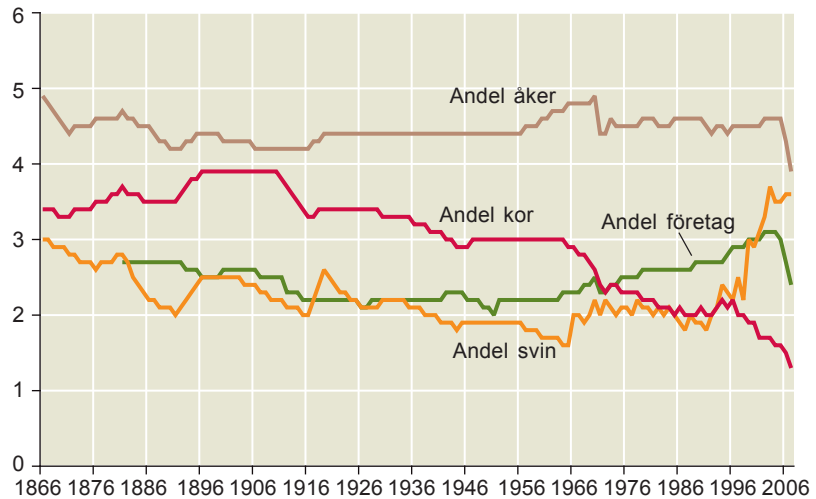
Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1866 fanns det 104 974 hektar odlad jord (åkermark) i Västmanlands län. År 1927 hade den ökat med 56 % till 163 783 hektar. År 2007 fanns 102 607 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 37 %.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet på 1910-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1919 med 166 460 ha.
- ⇒ Antalet jordtorp var 5 913 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 712 och antalet brukningsdelar över 2 hektar

Figur 11 B
Andel svin, kor, åker och företag i Västmanlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

åker 6 597. År 1927 fanns det 1 645 företag med mindre än 2 hektar åker och 7 481 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 9 126 företag i länet.

- ⇒ Antalet företag år 2007 var 1 761. Det innebär att antalet företag har minskat med 81 % sedan år 1927.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med nästan en fjärdedel.
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha ökade med ca 50 % från 178 företag år 1927 till 279 år 2007. För riket i stort har denna grupp mer

än fördubblats.

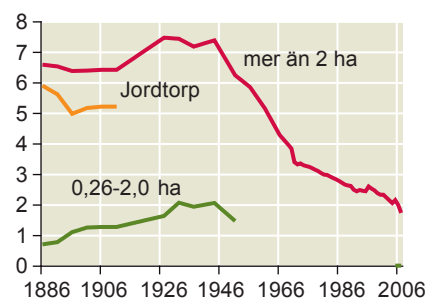
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 17,9 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 58,3 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Rotfrukter har odlats i mycket liten utsträckning i länet jämfört med hela riket, som mest under första halvan av 1900-talet, men då endast 1–3 % av den totala åkerarealen.
- ⇒ Spannmålsodlingen har varit starkt dominerande i länet, upp till så mycket som tre fjärdedelar av den totala arealen under slutet av 1970-talet.
- ⇒ Areal i träda utgjorde drygt en fjärdedel av åkermarken i länet under 1860- och 1870-talen. Därefter sjönk den stadigt under hela 1900-talet för att nå en bottennotering i början av 1980-talet på ca 3 %. Därefter har den återigen stigit.
- ⇒ Oljevaxter började odlas i större utsträckning under 1940-talet och ökade starkt under början av 1970-talet till att täcka ungefär en tiondel av länets areal år 1975. Detta var betydligt mer än riket i stort.

Figur 11 C
Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Västmanlands län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i samma utsträckning i länet som i riket i helhet. Odlingen var som mest utbredd under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet när den täckte ungefär 5 % av den totala åkerarealen i länet.
- ⇒ Vallodlingen hade en avsevärd utbredning under första hälften av 1900-talet men har till skillnad från riket i stort gått tillbaka och utgjorde endast mellan en femtedel och en sjättedel av den totala arealen i länet under de senaste fyra decennierna.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891-2007, från 37 884 ha till 8 127 ha, en minskning med drygt 78 %.
- ⇒ Betes- och ängsmarkens storlek minskade som mest under 1890-talet och under två första årtiondena på 1900-talet. Nästan två tredjedelar av betesarealen försvann under denna tid.

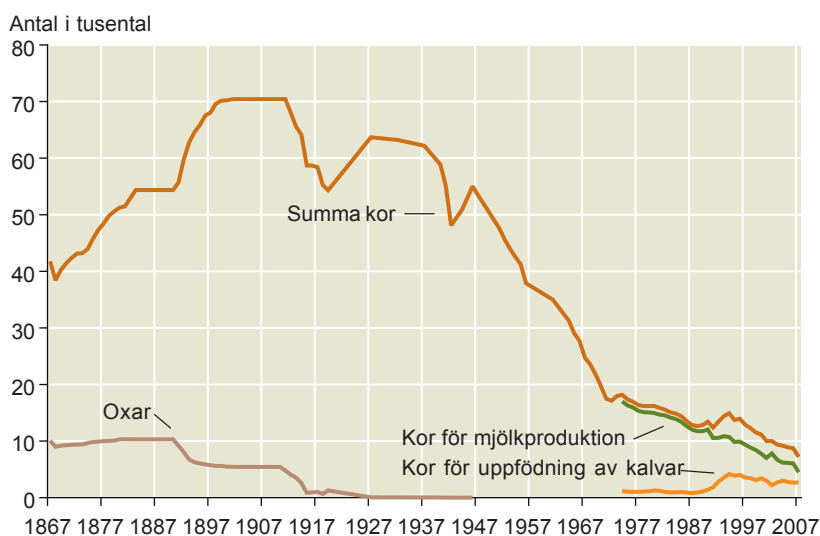
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 1 390 kg/ha till 5 840 kg/ha och för havre från 1 740 kg/ha till 4 600 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat med ca två tredjedelar i länet, från 32 563 till 10 538 under perioden 1866–2007. Antalet företag med får har minskat med ungefär tre fjärdedelar, vilket är något mindre än i riket i stort.
- ⇒ Antalet svin har mer än femdubbats i länet sedan 1866. Då räknades de till ca 11 651, vilket kan jämföras med 60 733 svin år 2007. Som störst var antalet år 2003, då 70 114.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det 7 753 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande

Figur 11 D
Antal kor i Västmanlands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

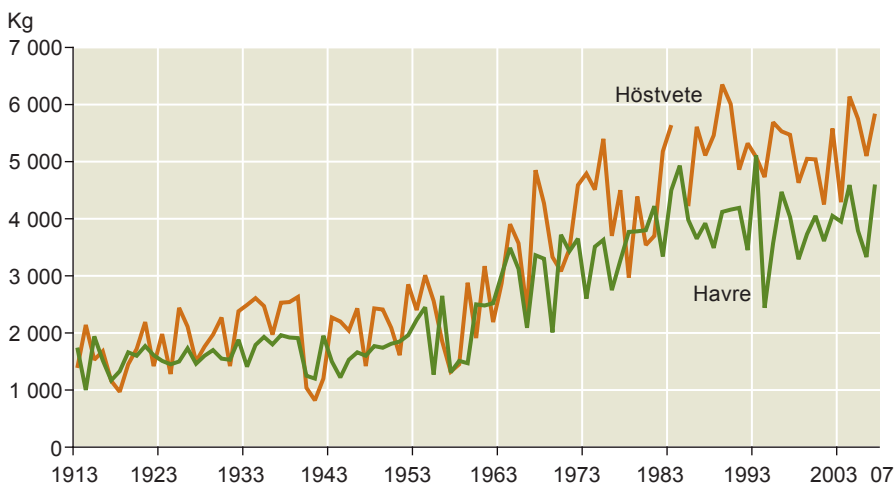
- siffra endast 202, en minskning med över 97 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 7 820 år 1937 till endast 71 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar i länet har minskat med knappt 2 000 djur under perioden 1866-2004. Som flest var hästarna år 1919, ungefär 25 800. År 2004 var motsvarande siffra 11 800.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 41 413 kor, 1 687 tjurar och 10 338 oxar i Västmanlands län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 7 202 kor i länet. Av dem var 4 501 kor för mjölkproduktion och 2 701 (37 % av samtliga

- kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet i början av 1900-talet. Då fanns 70 000 kor i länet.
- ⇒ Under perioden 1870 till 1920 fanns det 3 till 4 och tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i genomsnitt.
- ⇒ Antalet oxar i länet var ungefär 10 000 fram till 1890-talet. Därefter börjar antalet minska.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 8 283 företag med nötkreatur i Västmanlands län. År 2007 var motsvarande antal 337 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 11,5 nötkreatur år 1937 jämfört med 62,3 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Västmanlands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Dalarnas län

Länet i riket

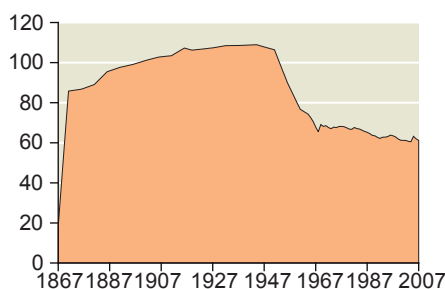
Figur 11 B visar hur jordbruket i länet minskat i omfattning i jämförelse med i riket i stort. Andelen företag har minskat från ca 5,8 % under 1880-talet till drygt 3 % under 2000-talet. Under samma period har andelen kor och åkermark minskat till strax över 2 % av rikets totala antal, från nivåer om 5 % respektive 3,3 %. De av rikets svin som funnits i länet var under slutet av 1800-talet ca 3 %. Denna andel minskade fram till 1960-talet och har sedan dess legat på endast 0,5 %. För att sammanfatta har länet svarat för en förhållandevis normalstor andel av företagen men har i övrigt haft en liten jordbrukssektor i jämförelse med riket i stort.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1886 fanns det 95 462 hektar odlad jord (åkermark) i Dalarnas län. År 1927 hade den ökat med 12 % till 107 364 hektar. År 2007 fanns 61 407 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med knappt 43 %.

Figur 11 A Areal åkermark i Dalarnas län 1867–2007

Hektar i tusental

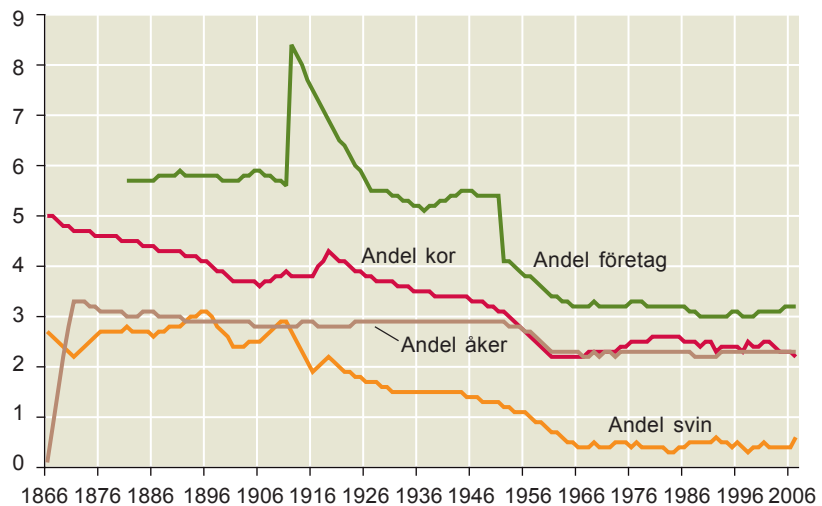

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till mitten av 1940-talet. Det högsta noterade värdet var 108 938 ha år 1944.
- ⇒ Den totala åkerarealen i länet minskade kraftigt under slutet av 1940-talet och hela 1950-talet, från 108 938 ha år 1944 till 76 725 ha år 1961. Detta motsvarar en minskning på drygt 30 %.
- ⇒ Antalet jordtorp var 713 år 1886.

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Dalarnas län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 13 976 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 13 663. År 1927 fanns det 10 005 företag med mindre än 2 hektar åker och 13 630 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 23 635 företag i länet. Detta antal var 2 315 år 2007.

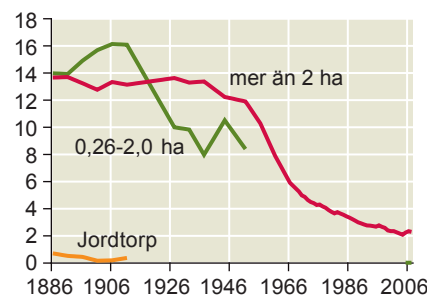
- ⇒ Antalet företag föll snabbast mellan åren 1956–1961, när antalet minskade med nästan en fjärdedel.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa

minskningen sedan år 1927. Endast ca en fjortondel av antalet företag återstod i denna grupp år 2007.

- ⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största relativa uppgången mellan åren 1927–2007 var företag med över 100 ha. Antalet företag i denna grupp mer än femdubblades från 20 företag till 111. För hela riket har denna grupp mer än fördubblats.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 4,5 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 26,5 ha.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Dalarnas län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, har legat på en lägre nivå än i riket i stort under hela perioden 1866–2007. Från 1960-talet och framåt har odlingen varit mycket marginell i länet, endast 1–2 % av åkerarealen.
- ⇒ Spannmål har odlats i stor utsträckning i länet. Som mest har ca hälften av åkerarealen täckts av spannmål, detta under 1970- och 1980-talen.
- ⇒ Vallodlingen har varit mer utbredd i länet än i riket i stort. Som mest täcktes nästan 60 % av åkermarken

av vall, detta år 1951.

- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram till slutet av 1980-talet då den återigen började stiga för att utgöra ca en tiondel av länets totala åkerareal under de senaste två decennierna.
- ⇒ Oljeväxter har odlats i mycket sparsam utsträckning i länet jämfört med i riket i helhet, som mest i början på 1980-talet då runt 3–4 % av den totala åkerarealen uppodlades med denna typ av växter.
- ⇒ Övriga växtslag, såsom baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i mindre utsträckning än i riket som helhet. Under mitten av 1940-talet odlades dessa som mest och utgjorde då ca 5 % av den totala åkermarken i länet.
- ⇒ Betes- och ängsarealen har minskat kraftigare i länet än i riket som helhet. Under de hundra åren mellan 1891 och 1991 minskade betesmarkens storlek med över 96 %.

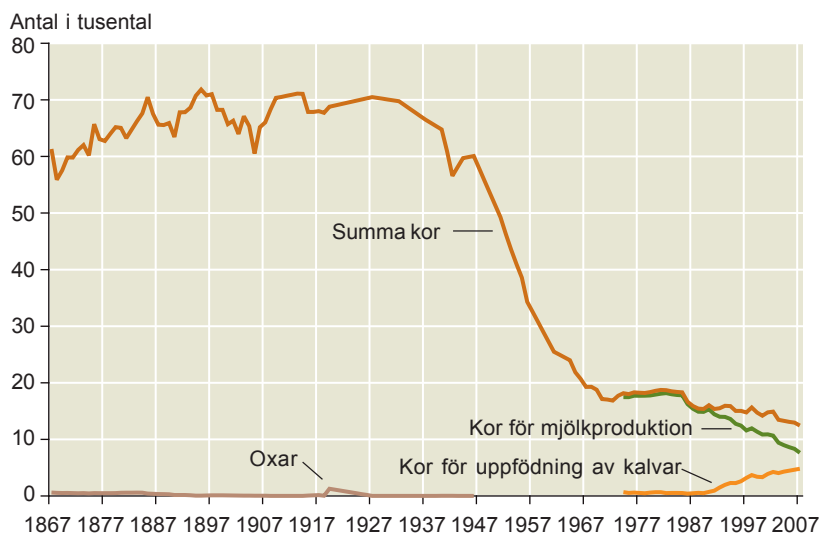
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för höstvetete har i länet ökat från 1 370 kg/ha till 5 190 kg/ha och för havre från 1 950 kg/ha till 3 940 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket som helhet är för höstvetete från 2 240 kg/ha till 6 460 kg/ha, och för havre 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat med mer än fyra femtedelar i länet under perioden 1866–2007, från 81 091 till 14 252. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling och minskat med 85 %.
- ⇒ Antalet svin i länet har endast ändrats marginellt sett över hela perioden 1866–2007 och var ungefär 10 000 i antal vid början och slutet av perioden.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det ca 12 300 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 139, en reducering med nästan 99 %.

Figur 11 D
Antal kor i Dalarnas län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 7 700 år 1937 till endast 146 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar har minskat med knappt 45 % i länet om man jämför 1866 års siffra med den från år 2004.

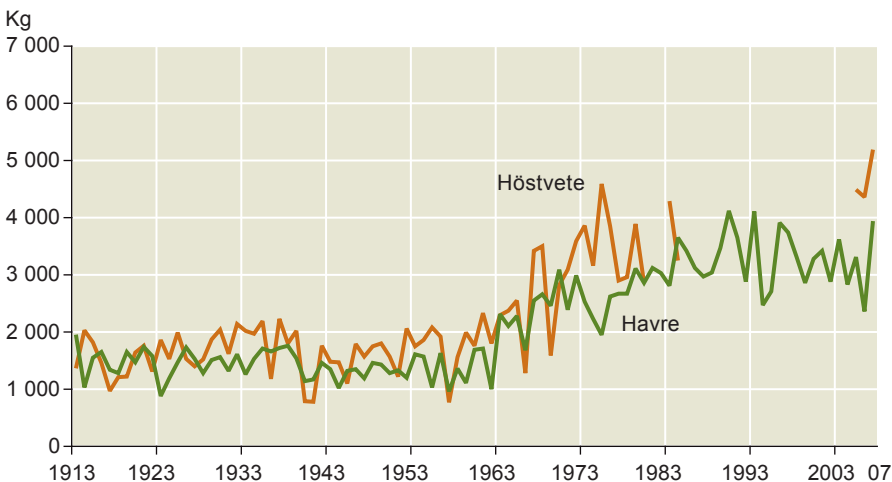
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 62 119 kor, 1 237 tjurar och 634 oxar i Dalarnas län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 12 449 kor i länet. Av dem var 7 635 kor för mjölkproduktion och 4 814 (39 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet i bör-

jan av 1900-talet och under 1930-talet. Då fanns ungefär 70 000 kor i länet.

- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar ökade i antal under slutet av 1980-talet fram till år 2007.
- ⇒ Under perioden 1870 till 1920 fanns det ungefär 2 tjurar per 100 kor i länet. Det var lite färre än i riket i genomsnitt.
- ⇒ Oxarna har varit mycket fåtaliga i länet, som flest 634 djur år 1866.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 18 350 företag med nötkreatur i Dalarnas län. År 2007 var motsvarande antal 691 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 4,9 nötkreatur år 1937 jämfört med 51,5 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Dalarnas län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Gävleborgs län

Länet i riket

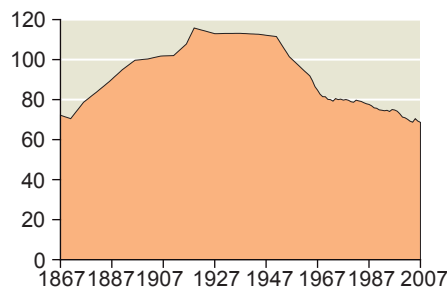
Figur 11 B illustrerar hur utvecklingen för jordbruket i länet varit nedåtgående. Andelen svin har minskat från som mest ca 3,5 % under 1880-talet till endast 0,5 % under 2000-talet. Andelen åkermark i länet, som år 1866 var ca 3,3 % av rikets, har minskat till omkring 2,6 % under 2000-talet. Även andelen kor har minskat under samma period, från 4 % av rikets antal till drygt 3,5 %. Andelen företag har legat förhållandevis konstant kring 4 % sedan 1920-talets mitt. Sammantaget pekar utvecklingen på ett stadigt avtagande jordbruk, där framförallt djurhållningen gått tillbaka i jämförelse med riket.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1866 fanns det 72 657 hektar odlad jord (åkermark) i Gävleborgs län. År 1927 hade den ökat med 55 % till 112 953 hektar. År 2007 fanns 68 438 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 39 %.

Figur 11 A Areal åkermark i Gävleborgs län 1867–2007

Hektar i tusental

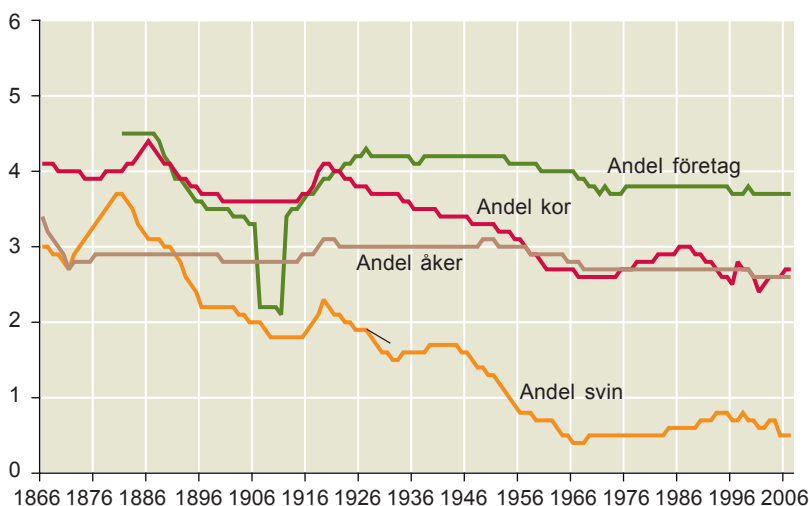
Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till slutet av 1910-talet, varefter den har minskat stadigt. Det högsta värdet för länet redovisades år 1919 med 115 815 ha.
- ⇒ Den totala åkerarealen i länet minskade kraftigt under 1950- och 1960-talet, från 111 521 ha år 1951 till 81 488 år 1969. Detta motsvarar en minskning på drygt 27 %.
- ⇒ Antalet jordtorp var 6 773 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar

Figur 11 B

Andel svin, kor, åker och företag i Gävleborgs län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

under 2 hektar åkermark 5 327 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 10 955. År 1927 fanns det 5 453 företag med mindre än 2 hektar åker och 12 733 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 18 186 företag i länet.

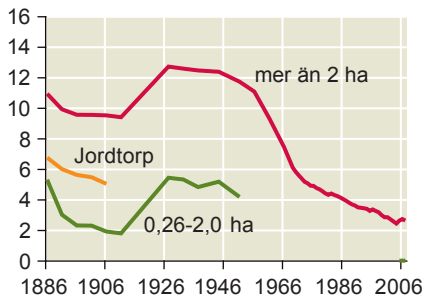
- ⇒ Antalet företag var 2 676 år 2007. Det innebär att antalet företag har minskat med 85 % sedan år 1927.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med nästan 40 %.
- ⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största relativa uppgången mel-

lan åren 1927–2007 var företag med över 100 ha. Denna grupp har mer än sexdubblats från 18 företag till 113. För hela riket har denna grupp mer än fördubblats.

- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 6,2 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 25,6 ha.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Gävleborgs län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, har legat på en lägre nivå än i riket i stort. Från mitten av 1960-talet och framåt har odlingen varit mycket marginell, endast 1–2 % av åkerarealen.
- ⇒ Vallodlingen har varit starkt dominerande i länet under hela perioden 1866–2007 då den täckte 45–65 % av den totala åkerarealen. Detta är en större andel än i riket som helhet.
- ⇒ Andelen areal som legat i träda har varit förhållandevis liten i länet i jämförelse med riket i stort. Dock märks en uppgång under de senaste tjugo åren.
- ⇒ Oljevaxter har endast odlats på

någon enstaka hundradel av den totala åkermarken i länet.

- ⇒ Övriga växtslag, som baljväxter, köksväxter och fruktträd har odlats på endast några få procent av den totala åkermarken i länet. Detta är lägre än i riket som helhet.
- ⇒ Spannmålsodlingen har varit betydande i länet och utgjort kring en tredjedel av den totala åkermarken, vilket dock är mindre än riket i stort.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat kraftigt sett över hela perioden 1891–2007, från 72 905 ha till 6 729 ha, en nedgång med över 90 %.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under början av 1900-talet. Högsta noterade värdet är 78 348 ha från år 1906.

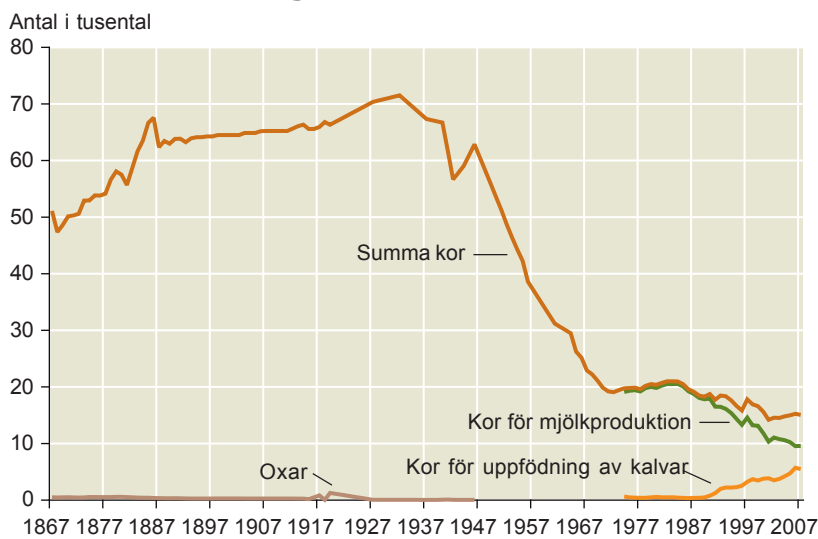
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarskörden för havre har i länet ökat från 1 730 kg/ha till 2 730 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskörden i riket som helhet är 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha. Hektarskörden för höstvetete redovisades fram till år 1977. Den ökade från 1 470 kg/ha till 2 530 kg/ha under perioden 1913–1977, att jämföra med riket i stort där den ökade från 2 240 kg/ha till 4 110 kg/ha under samma tid.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat från 57 191 till 14 469 i länet under perioden 1866–2007, en reduktion med ca 75 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på över 90 %.
- ⇒ Antalet svin har minskat med drygt en fjärdedel i länet under perioden 1866–2007, från ca 11 700 till drygt 8 600.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat drastiskt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det 13 099 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 225, en minskning med över 98 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 9 200 år 1937 till

Figur 11 D
Antal kor i Gävleborgs län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

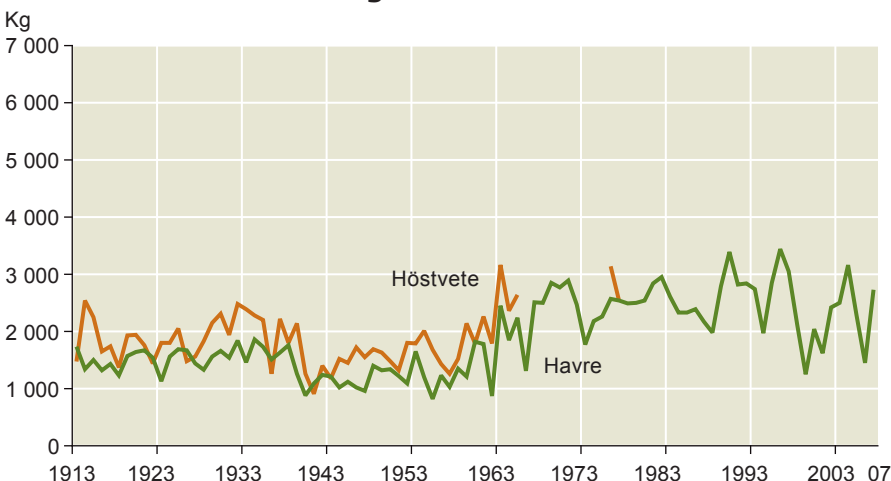
- endast 144 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar har minskat med nästan 40 % i länet om man jämför 1866 års siffra med den från år 2004.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 51 177 kor, 1 425 tjurar och 514 oxar i Gävleborgs län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 15 054 kor i länet. Av dem var 9 566 kor för mjölkproduktion och 5 488 (36 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under perioden 1927–1932. Då fanns ungefär 70 000 kor i länet.

- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar har ökat i antal sedan slutet av 1980-talet.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det mellan 2 och 3 tjurar per 100 kor i länet. Det var lika många som i riket i genomsnitt.
- ⇒ Det har funnits få oxar i länet, som mest runt 500 stycken.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 16 105 företag med nötkreatur i Gävleborgs län. År 2007 var motsvarande antal 819 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 5,8 nötkreatur år 1937 jämfört med 52,2 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Gävleborgs län 1913–2007

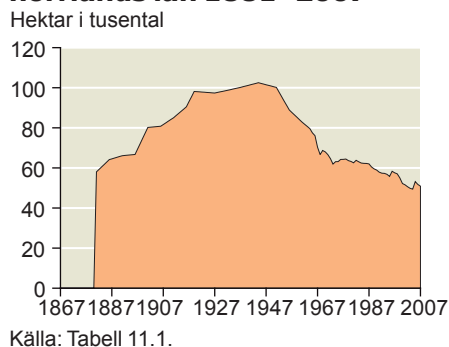
Källa: Tabell 11.3.

Västernorrlands län

Länet i riket

Figur 11 B visar att andelen företag i länet ökade fram till början av 1950-talet. Därefter följde en stadigt nedåtgående trend. Andelen kor som länet svarat för har följt en liknande utveckling men ej varit högre än som mest 4,5 % under 1950-talet. Därefter minskade denna andel till ca 2,4 % under 2000-talet. Den andel av rikets åkerareal som fanns i länet var år 2007 strax under 2 %, vilket är ungefär likvärdigt med situationen på 1860-talet. Andelen svin har varit förhållandevis låg i länet, under 1 % sedan mitten av 1950-talet. Sammantaget pekar denna statistik på att omfattningen av jordbruket i Västernorrlands län varit förhållandevis liten i relation till riket i stort.

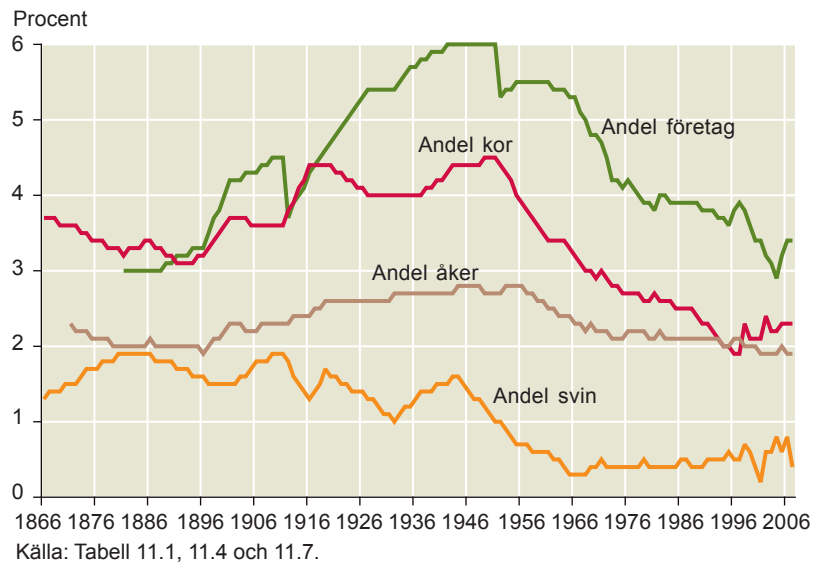
Figur 11 A
Areal åkermark i Västernorrlands län 1881–2007

Fakta om företag och åkermark

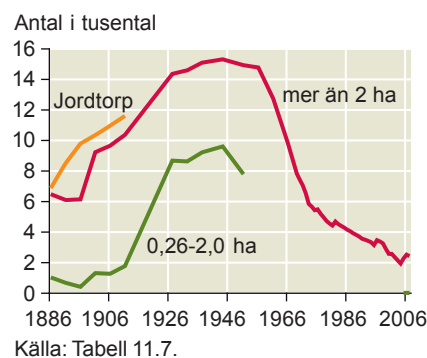
- ⇒ År 1886 fanns det 64 143 hektar odlad jord (åkermark) i Västernorrlands län. År 1927 hade den ökat till 97 364 hektar. År 2007 fanns 50 796 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 48 %.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till mitten av 1940-talet. Det högsta noterade värdet var 102 508 ha år 1944.
- ⇒ Antalet jordtorp var 6 885 år 1886. Samma år var antalet brukningsdelar under 2 hektar åkermark 1 033 och antalet brukningsdelar över 2 hektar åker 6 486. År 1927 fanns det 8 684 företag med mindre än 2 hektar åker

Figur 11 B
Andel svin, kor, åker och företag i Västernorrlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

- och 14 361 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 23 045 företag i länet.
- ⇒ Antalet företag var 2 448 år 2007. Det innebär en minskning med 89 % sedan år 1927.
- ⇒ Det totala antalet företag har minskat stadigt sedan början av 1950-talet. Nedgången började redan på 1920-talet för riket i stort. Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när det reducerades med mer än 40 %.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Endast

Figur 11 C
Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Västernorrlands län 1886–2007

ca en tiondel av antalet företag återstod i denna grupp år 2007.

- ⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största relativa uppgången mellan åren 1927–2007 var företag med över 100 ha. Den hade ökat med 2 000 % från 4 företag till 84.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 4,2 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 20,8 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Odlingen av rotfrukter, främst potatis, har legat på en något lägre nivå än i riket som helhet. Från början av 1980-talet har odlingen varit mycket marginell och täckt endast någon procent av den totala åkerarealen.
- ⇒ Vallodlingen har varit starkt dominerande i länet under hela perioden 1866–2007 då den täckte 50–70 % av den totala åkerarealen. Detta är en mycket större andel än i riket som helhet.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort men legat på en lägre nivå i jämförelse med den totala åkerarealen i länet. En uppgång noteras

under det senaste decenniet.

- ⇒ Oljeväxter har inte odlats i någon nämnvärd utsträckning i länet.
- ⇒ Övriga växtslag, som baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i något mindre utsträckning än i riket som helhet. Under slutet av 1940-talet och början av 1950-talet odlades dessa som mest när de utgjorde ca 5 % av den totala åkermarken i länet.
- ⇒ Spannmålsodlingen har inte haft en lika betydande utbredning i länet som i riket i stort, men har fortfarande täckt mellan en tredjedel och en fjärdedel av den totala åkermarken.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007, från 82 000 ha till 3 128 ha, en nedgång med över 96 %.
- ⇒ Betes- och ängsmarken minskade som mest under slutet av 1800-talet. Från 1891 till 1901 minskade betesarealen med nästan hälften.

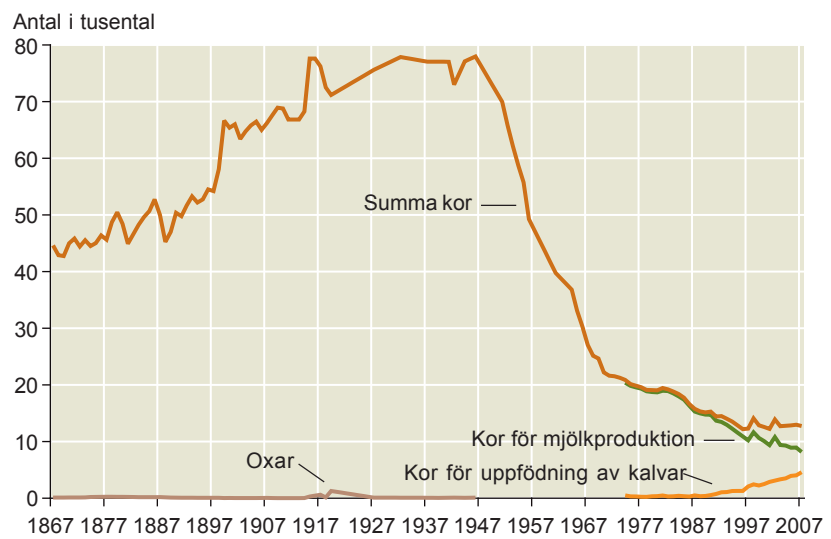
Hektarskördar för höstvetete och havre

Länets genomsnittliga hektarskörd för havre redovisades senast år 1990. Den hade då ökat från 1 740 kg/ha år 1913 till 2 860 kg/ha. Skörden för höstvetete redovisades under perioden 1917–1963. Den ökade då från 1 740 kg/ha till 2 890 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat från 58 347 till 8 292 i länet under perioden 1866–2007, en reduktion med ca 86 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på knappt 94 %.
- ⇒ Antalet svin har ökat något i länet sedan 1866. Då räknades de till 5 172 djur, att jämföra med 6 926 år 2007.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har nästan helt försvunnit sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det nästan 20 000 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 187, vilket motsvarar en reduktion med mer än 99 %.

Figur 11 D
Antal kor i Västernorrlands län 1867–2007

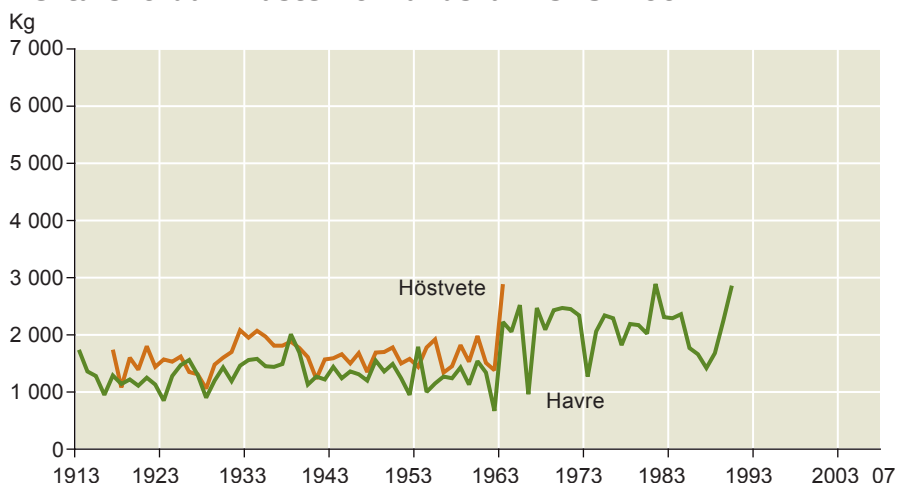
Källa: Tabell 11.4.

- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 11 500 år 1937 till endast 113 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar mer än halverades i länet under perioden 1866–2004, från ca 14 900 till 7 200 djur.
- ⇒ Antalet kor ökade under perioden 1870 till början av 1940-talet. Därefter minskade antalet kraftigt under 1950-talet och 1960-talet.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar har ökat från 1980-talet och fram till idag.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1911 fanns det mellan 2 och 4 och tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många som i riket i genomsnitt.
- ⇒ Det har funnits få oxar i länet, som flest ett par hundra.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 22 514 företag med nötkreatur i Västernorrlands län. År 2007 var motsvarande antal 704 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 4,7 nötkreatur år 1937 jämfört med 47,3 nötkreatur år 2007.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 45 459 kor, 1 462 tjurar och 107 oxar i Västernorrlands län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 12 739 kor i länet. Av dem var 8 153 kor för mjölkproduktion och 4 586 (36 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under perioden under 1930-talet. Då fanns ungefär 77 000 kor i länet.

Figur 11 E
Hektarskördar i Västernorrlands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Jämtlands län

Länet i riket

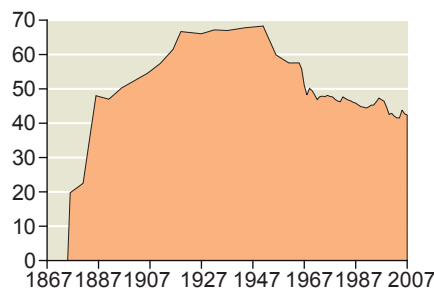
Figur 11 B åskådliggör att statistiken för jordbruksföretagen i länet var av dålig kvalitet fram till sekelskiftet. Därefter ökade andelen av rikets företag som fanns i länet till som mest knappt 4 %, men har sedan 1950-talet minskat, till strax under 3 % under 2000-talet. Andelen åker i länet har varit liten, mellan 1–2 % under större delen av perioden sedan 1866. Andelen svin har sedan början av 1900-talet varit under 1 % och på senare år mer eller mindre försumbar. Andelen kor var omkring 3 % under 1860-talet men har minskat till ca 2,5 %. Sammanfattningsvis pekar denna statistik på en minskande jordbrukssektor i länet, sett i relation till riket. Där djurhållning, framförallt av svin, har förekommit i förhållandevis liten skala.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1886 fanns det 47 999 hektar odlad jord (åkermark) i Jämtlands län. År 1927 hade den ökat med 38 % till 66 046 hektar. År 2007 fanns 42 437 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 36 %.

Figur 11 A Areal åkermark i Jämtlands län 1876–2007

Hektar i tusental

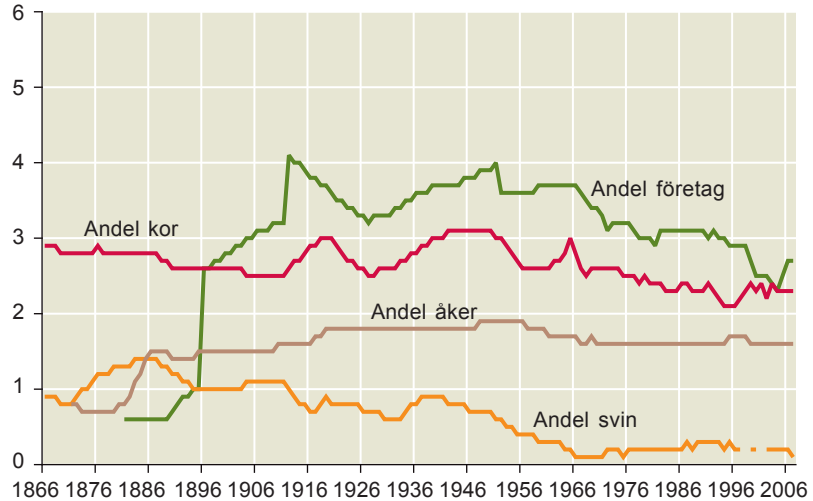
Källa: Tabell 11.1.

⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till början av 1950-talet. Därefter har den minskat i ungefär samma takt som riket i stort.
⇒ År 1927 fanns det 4 316 företag med mindre än 2 hektar åker och 9 556 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 13 872 fö-

Figur 11 B

Andel svin, kor, åker och företag i Jämtlands län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

retag i länet.
⇒ Antalet företag var 1 943 år 2007. Det innebär att antalet minskade med 86 % mellan åren 1917 och 2007.
⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med nästan 40 %.
⇒ De tre största storleksgrupperna hade sina högsta värden under 1990-talet och 2000-talet. Detta är senare än riket i stort där topparna för dessa grupper ligger under 1980-, 1990- och 2000-talen.
⇒ Den storleksgrupp som genomgick

den största relativa uppgången mellan åren 1927–2007 var företag med över 100 ha. Den ökade från 0 företag år 1927 till 83 år 2007.

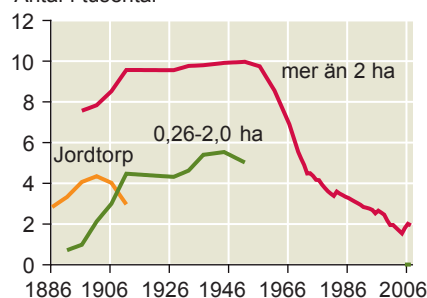
⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har ökat som kraftigast under det senaste decenniet med en ökning från 36 till 83 företag sedan år 1999.
⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 4,8 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 21,8 ha.

Fakta om markanvändning

⇒ Rotfrukter odlades i en ganska liten utsträckning i länet kring 1900-talets början. Odlingen har sedan dess gått tillbaka och täcker sedan millennieskiftet endast en marginell andel av den totala åkermarken.
⇒ Vallodlingen har varit starkt dominerande i länet under hela perioden 1866–2007, då den täckte 50–70 % av den totala åkerarealen. Detta är en mycket större andel än i riket som helhet.
⇒ Andelen areal som legat i träda har varit mycket lägre i länet än i riket i stort. En svag uppgång har dock

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Jämtlands län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

- skett sedan slutet av 1960-talet.
- ⇒ Oljeväxter har inte odlats i någon nämnvärd utsträckning i länet.
 - ⇒ Övriga växtslag, som baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd hade sin största utbredning under tiden 1919–1956 när de utgjorde kring 6–7 % av den totala åkermarken.
 - ⇒ Spannmålsodlingen har inte haft en lika betydande utbredning i länet som riket i stort, men har fortfarande täckt mellan en femtedel och en sjättedel av den totala åkermarken.
 - ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1896–2007, från 37 645 ha till 14 084 ha, en nedgång med över 62 %.
 - ⇒ Om man bortser från de iögonfallande höga värdena för betes- och ängsmark under slutet av 1800-talet, så var arealen störst under 1920-talet, då 41 149 ha noterades år 1927.

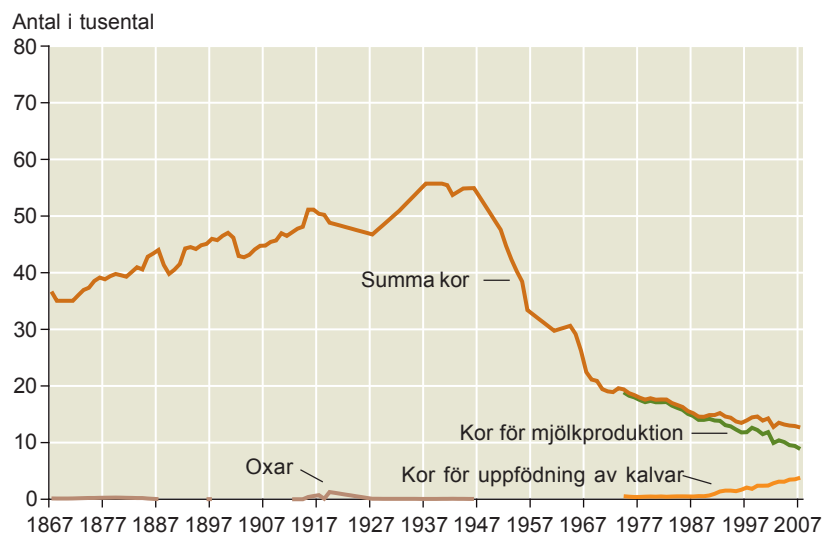
Hektarskördar för höstvetete och havre

Länets genomsnittliga hektarskörd för havre redovisades senast år 1982. Den hade då ökat från 1 980 kg/ha år 1913 till 2 460 kg/ha. Skörden för höstvetete redovisades under perioden 1917–1962. Den minskade då från 2 000 kg/ha till 1 200 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat kraftigt från 68 500 till 10 200 i länet under perioden 1866–2007, en reduktion med ca 85 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på knappt 94 %.
- ⇒ Svinstammen har varit liten i länet under hela perioden 1866–2007, generellt under 10 000 djur.
- ⇒ De företag i länet som håller svin har minskat avsevärt sedan de redovisades första gången år 1937. Då fanns det nästan 8 600 företag med svin i länet. År 1995 var motsvarande siffra endast 103, vilket motsvarar en reduktion med knappt 99 %.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från ca 6 900 år 1937 till

Figur 11 D
Antal kor i Jämtlands län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

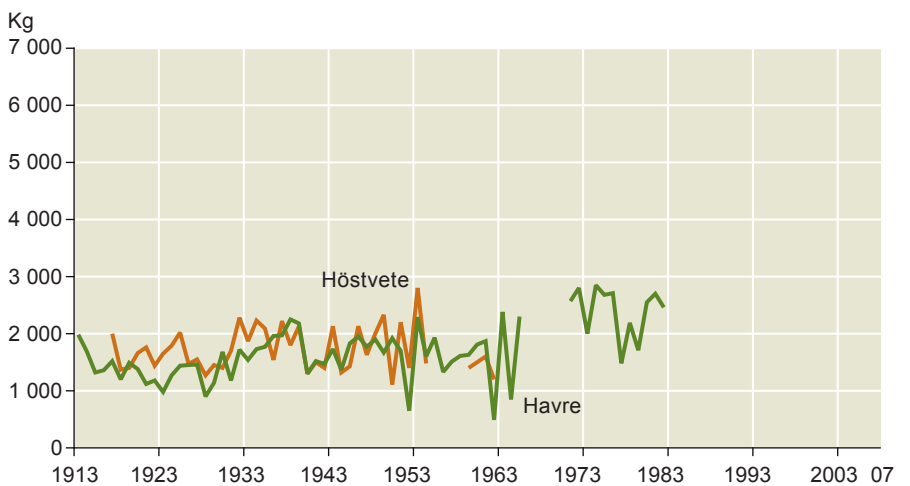
- endast 84 år 2007.
- ⇒ Antalet hästar mer än halverades i länet under perioden 1866–2004, från ca 12 700 till 5 400 djur.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 36 110 kor, 1 656 tjurar och 136 oxar i Jämtlands län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 12 668 kor i länet. Av dem var 8 868 kor för mjölkproduktion och 3 800 (30 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet. Då fanns ungefär 53 000 kor i länet.
- ⇒ Antalet kor ökade under perioden

- 1870 till början av 1940-talet. Därefter minskade antalet kraftigt under 1950- och 1960-talen.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar har ökat från 1980-talet och fram till idag.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1911 fanns det mellan 2 och 5 och tjurar per 100 kor i länet. Det var lite fler än i riket i genomsnitt.
- ⇒ Det har funnits få oxar i länet, som flest strax under 400.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 17 569 företag med nötkreatur i Jämtlands län. År 2007 var motsvarande antal 604 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 4,6 nötkreatur år 1937 jämfört med 55,1 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Jämtlands län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.

Västerbottens län

Länet i riket

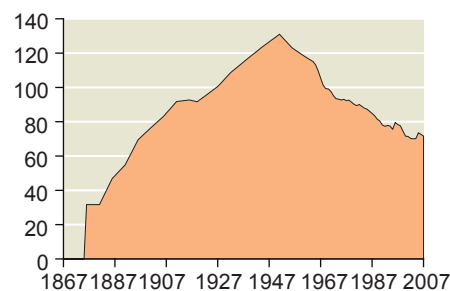
Figur 11 B illustrerar att jordbrukssektorn i länet expanderade fram till 1960-talet. Därefter har utvecklingen varit nedåtgående för alla de variabler som redovisas i figuren. Sedan 1960-talet har andelen företag i länet minskat från ca 8 % till knappt 4 %. Andelen kor har minskat från drygt 5,5 % till knappt 3 %. Även andelen åker har legat strax under 3 % sedan millennieskiftet. Den andel av riket svin som återfunnits i länet har varit liten, generellt mellan 1–2 %. Sammanfattningsvis har jordbrukssektorn minskat kraftigt i jämförelse med riket under det senaste halvsekle.

Fakta om företag och åkermark

⇒ År 1886 fanns det 46 948 hektar odlad jord (åkermark) i Västerbottens län. År 1927 hade den ökat med 114 % till 100 521 hektar. År 2007 fanns 71 515 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 29 %.

Figur 11 A Areal åkermark i Västerbottens län 1876–2007

Hektar i tusental

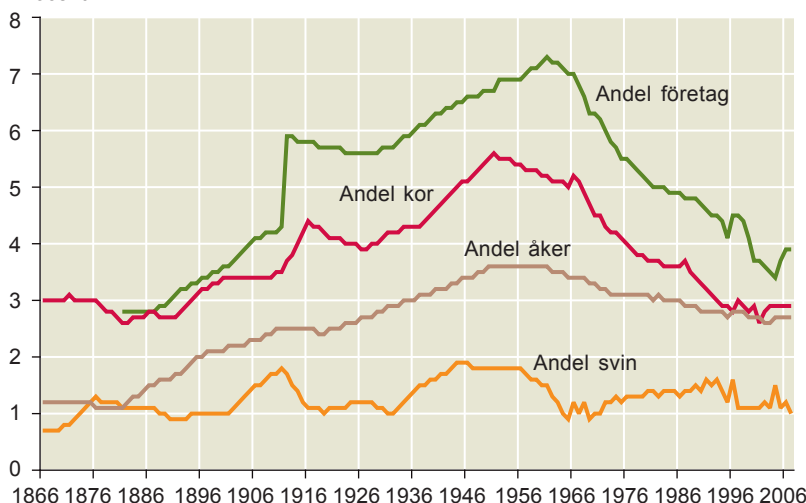

Källa: Tabell 11.1.

- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till början av 1950-talet. Det högsta värdet för länet redovisades år 1951 med 130 989 ha.
- ⇒ År 1927 fanns det 7 833 företag med mindre än 2 hektar åker och 15 922 företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 23 755 företag i länet.
- ⇒ Antalet företag var 2 817 år 2007. Det är en minskning med 88 % sedan år 1927.

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Västerbottens län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

- ⇒ Det totala antalet företag har minskat stadigt sedan början av 1950-talet. Nedgången började redan på 1920-talet för riket i stort.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet reducerades med mer än 40 %.
- ⇒ Storleksgruppen 2,1–5,0 ha har genomgått den största relativa minskningen sedan år 1927. Endast ungefär en tolfedel av antalet företag återstod i denna grupp år 2007.
- ⇒ Den storleksgrupp som genomgick den största relativa uppgången

mellan åren 1927–2007 var företag med över 100 ha. Den ökade från 1 företag år 1927 till 149 år 2007. Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha ökade som kraftigast, från 54 till 149 företag, under perioden 1995–2007.

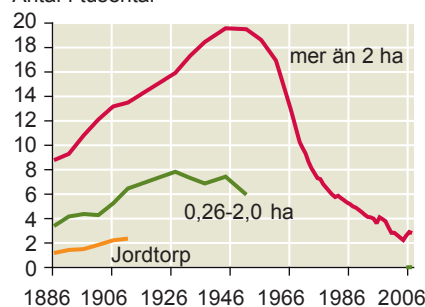
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 4,2 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 25,4 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Rotfrukter odlades i en ganska liten utsträckning i länet kring 1900-talets början. Odlingen har sedan dess gått tillbaka och täcker numera endast en marginell andel av den totala åkermarken.
- ⇒ Vallodlingen har varit starkt dominerande i länet då den täckt 60–75 % av den totala åkerarealen från slutet av 1800-talet och framåt. Detta är betydligt mer än i riket i stort.
- ⇒ Areal i träda har följt utvecklingen för riket i stort med en nedgång fram till slutet av 1980-talet då den återigen började öka för att utgöra ca 10–15 % av länets totala åkerareal

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Västerbottens län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

- under de senaste två decennierna.
- ⇒ Oljeväxter har inte odlats i någon nämnvärd utsträckning i länet.
 - ⇒ Övriga växtslag, som baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har odlats i mycket liten utsträckning i länet. Som mest under slutet av 1940-talet och under 1950-talet när de utgjorde 5–6 % av den totala åkerarealen.
 - ⇒ Spannmålsodlingen har haft en mindre betydande utbredning i länet än i riket i stort. Den har dock utgjort från en sjättedel till en tredjedel av den totala åkermarken.
 - ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007, från 112 400 ha till 2 639 ha, en nedgång med drygt 98 %.
 - ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under mitten av 1910-talet. Högsta noterade värdet är 244 238 ha från 1916.

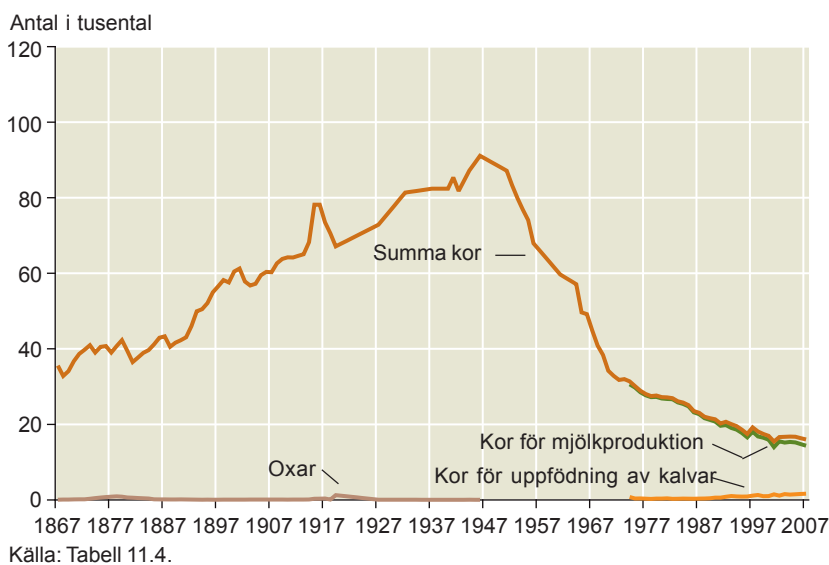
Hektarskördar för höstvetete och havre

Hektarsköörden för havre har i länet ökat från 1 570 kg/ha till 2 450 kg/ha mellan åren 1913 och 2007. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket är 1 780 kg/ha till 4 370 kg/ha. Skörden för höstvetete redovisades under perioden 1914–1958. Den minskade då från 2 100 kg/ha till 1 200 kg/ha. I riket i stort ökade höstvetetesköörden under samma period från 2 130 kg/ha till 2 420 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat kraftigt från 60 700 till 8 500 i länet under perioden 1866–2007, en reduktion med ca 86 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på knappt 97 %.
- ⇒ Antalet svin har ökat i länet, från en mycket låg nivå på under 5 000 djur under 1860-talet till som mest ca 37 300 svin år 1981.
- ⇒ Antalet företag med höns har minskat till endast 80 år 2007, detta från ett antal på nästan 7 700 under 1930-talet.
- ⇒ Antalet hästar i länet har minskat med knappt 1 300 djur under perioden 1866–2004. Som flest var häs-

Figur 11 D
Antal kor i Västerbottens län 1867–2007

tarna år 1916, ungefär 20 600. År 2004 var motsvarande siffra 8 800.

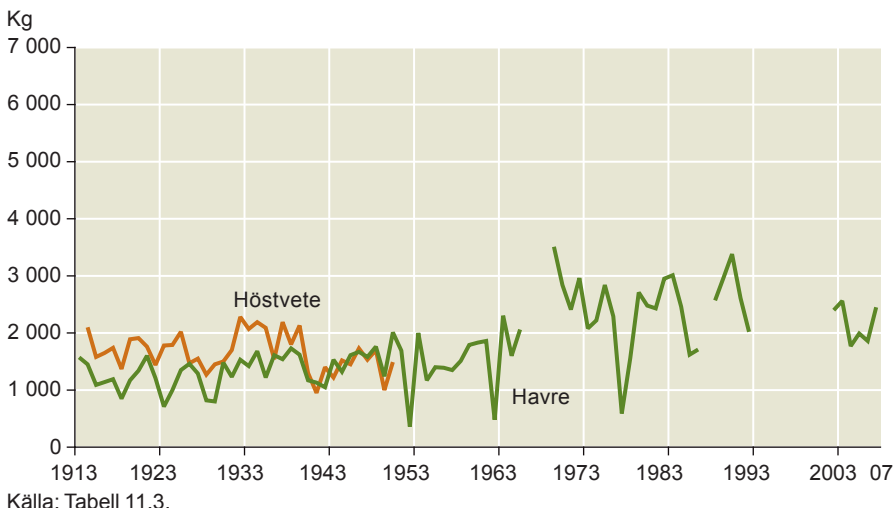
Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 36 788 kor, 1 093 tjurar och knappt 127 oxar i Västerbotten län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 16 009 kor i länet. Av dem var 14 361 kor för mjölkproduktion och 1 648 (10 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar. Detta innebär att Västerbotten och Norrbotten var de två län med lägst andel kor för uppfödning av kalvar i riket.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 82 000.
- ⇒ Antalet kor ökade under perioden 1870 till början av 1940-talet. Därefter

ter minskade antalet kraftigt under 1950- och 1960-talen.

- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar har inte ökat i samma takt som i riket i övrigt under 1980-talet.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1911 fanns det mellan 3 och 4 och tjurar per 100 kor i länet. Det var lite fler än i riket i genomsnitt.
- ⇒ Det har funnits få oxar i länet.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 24 076 företag med nötkreatur i Västerbotten län. År 2007 var motsvarande antal 715 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 4,6 nötkreatur år 1937 jämfört med 61,8 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Västerbottens län 1913–2007

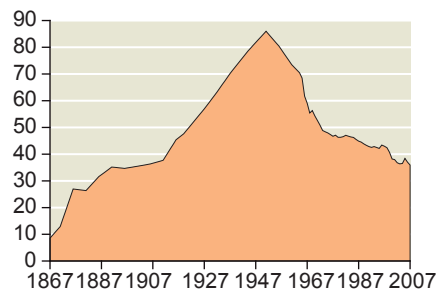
Norrbottnens län

Länet i riket

Figur 11 B åskådliggör att jordbrukssektorn varit förhållandevis liten i länet under hela perioden 1866–2007. Andelen av rikets företag som återfanns i länet ökade till som mest ca 5 % under 1940-talet men har därefter minskat drastiskt till omkring 2 % under senare år. Andelen kor har följt ungefär samma utveckling med som mest ca 3,5 % under 1950-talet. En minskning inträdde sedan till omkring 1,5 % under 2000-talet. Andelen åker ökade under 1900-talets första hälft. Därefter minskade den något igen för att sedan början av 1970-talet vara omkring 1,5 % av rikets totala areal. Andelen svin i länet har varit försumbar. Sammantaget målar detta upp en bild av en jordbrukssektor som expanderade under 1900-talets första hälft men sedan dess krympt till en i relation till riket marginell omfattning.

Figur 11 A Areal åkermark i Norrbottens län 1867–2007

Hektar i tusental

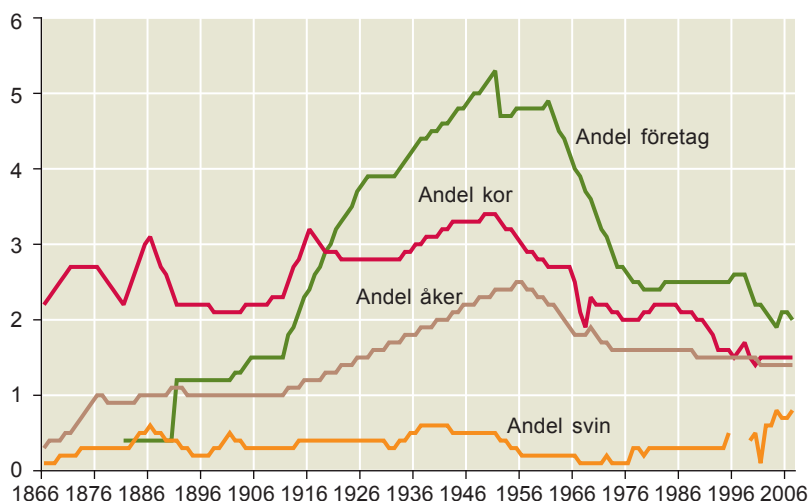
Källa: Tabell 11.1.

Fakta om företag och åkermark

- ⇒ År 1886 fanns det 31 600 hektar odlad jord (åkermark) i Norrbottens län. År 1927 hade den ökat med 80 % till 56 962 hektar. År 2007 fanns 35 826 hektar i länet. Det innebär att under de senaste 80 åren har arealen minskat med 37 %.
- ⇒ Den totala åkerarealen ökade fram till början av 1950-talet. Det högsta värdet för länet redovisades år 1951 med 86 007 ha.
- ⇒ År 1927 fanns det 7 800 företag med mindre än 2 hektar åker och 8 898

Figur 11 B Andel svin, kor, åker och företag i Norrbottens län i förhållande till antalet svin, kor, åker och företag i riket 1866–2007

Procent

Källa: Tabell 11.1, 11.4 och 11.7.

företag med mer än 2 hektar åker i länet. År 1927 fanns totalt 16 698 företag i länet.

- ⇒ Antalet företag var 1 472 år 2007. Det innebär en minskning på 91 % sedan år 1927.
- ⇒ Det totala antalet företag har minskat stadigt sedan början av 1950-talet. Nedgången började redan på 1920-talet för riket i stort.
- ⇒ Antalet företag minskade mest under 1960-talet, när antalet mer än halverades.
- ⇒ Den storleksgrupp som genom-

gick den största relativa uppgången mellan åren 1927–2007 var företag med 50,1–100,0 ha. Den ökade från 1 företag år 1927 till 147 år 2007.

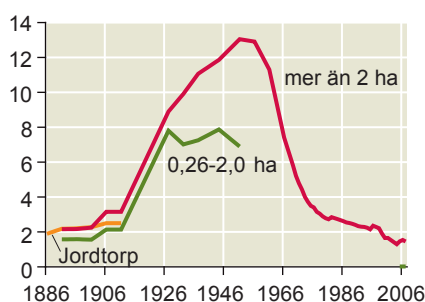
- ⇒ Antalet företag i storleksgruppen över 100 ha har ökat stadigt över hela perioden, från 2 företag år 1927 till 72 företag år 2007. Denna grupp har mer än fördubblats i riket i stort.
- ⇒ Medelstorleken på den brukade arealen vid varje företag var år 1927 ca 3,4 ha. År 2007 hade denna siffra stigit till ca 24,3 ha.

Fakta om markanvändning

- ⇒ Rotfrukter, främst potatis, har odlats i en utsträckning om 2–4 % av den totala åkermarken i länet över hela perioden 1866–2007.
- ⇒ Vallodlingen har varit starkt dominerande i länet då den täckt upp till fyra femtedelar av den totala åkerarealen från början av 1900-talet och framåt. Detta är betydligt mer än i riket i stort.
- ⇒ Andelen areal som låg i träda var betydligt lägre än i riket i stort fram till början av 1960-talet. Därefter skedde en uppgång till som mest en femtedel av arealen år 1987.

Figur 11 C Antal brukningsenheter inom storleksgrupper (hektar åker) i Norrbottens län 1886–2007

Antal i tusental

Källa: Tabell 11.7.

- ⇒ Oljeväxter har inte odlats i någon nämnvärd utsträckning i länet.
- ⇒ Odling av övriga växtslag, som baljväxter, köksväxter, bärbuskar och fruktträd har förekommit i mycket liten utsträckning i länet, som mest på endast 5–6 % av åkerarealen.
- ⇒ Spannmålsodlingen var ganska betydande i länet fram till början av 1900-talet, då den täckte ungefär 40 % av den totala åkerarealen. Efter det har andelen stadigt sjunkit till runt 15–20 % under senare delen av 1900-talet.
- ⇒ Arealen betes- och ängsmark i länet har minskat sett över hela perioden 1891–2007, från 171 905 ha till 1 536 ha, en nedgång med över 99 %.
- ⇒ Betes- och ängsmarken var som störst under slutet av 1910-talet. Högsta noterade värdet är 198 659 ha från 1919.

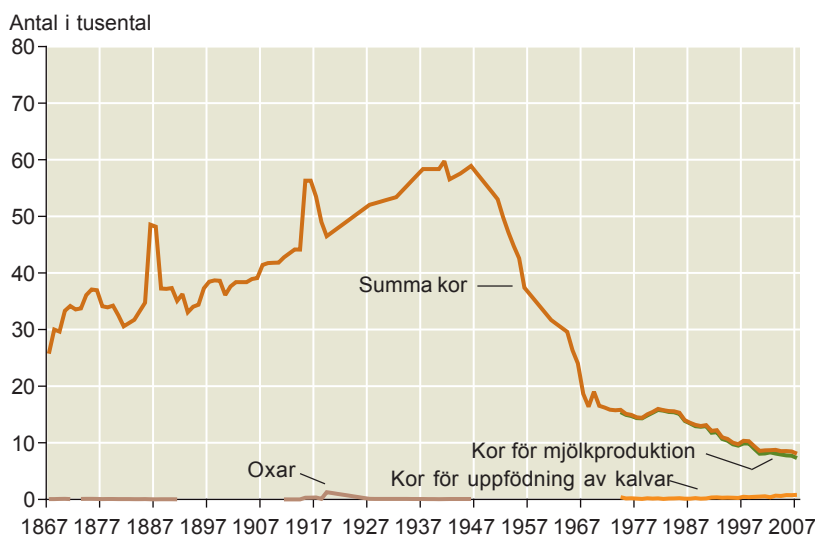
Hektarskördar för höstvetete och havre

Länets genomsnittliga hektarskörd för havre redovisades senast år 2002. Den hade då ökat från 1 930 kg/ha år 1913 till 3 070 kg/ha. Motsvarande ökning för hektarskördarna i riket är 1 780 kg/ha till 4 050 kg/ha. Hektarskördar för höstvetete redovisades i länet endast under åren 1915–1917. Då ökade skörden från 1 500 kg/ha till 1 740 kg/ha. I riket minskade den under samma tid från 2 110 kg/ha till 1 510 kg/ha.

Fakta om husdjur

- ⇒ Antalet får har minskat från 45 800 till 9 700 i länet under perioden 1866–2007, en reducering med ca 79 %. Antalet företag med får har genomgått en liknande utveckling med en minskning på drygt 96 %.
- ⇒ Svinstammen har varit liten i länet under hela perioden 1866–2007, generellt under 10 000 djur.
- ⇒ Antalet företag med svin hade minskat till endast 69 år 1995, detta från ett antal på ca 6 200 under 1930-talet.
- ⇒ Antalet företag med höns har genomgått en liknande utveckling och minskat från 1 380 år 1937 till endast 34 år 2007.

Figur 11 D
Antal kor i Norrbottens län 1867–2007

Källa: Tabell 11.4.

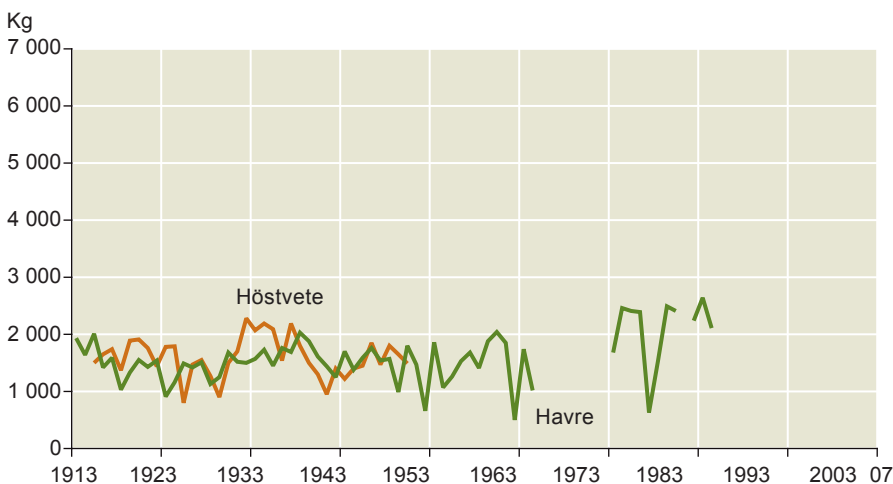
- ⇒ Antalet hästar minskade med ca 1 200 djur mellan räkningarna åren 1866 och 2004. Som flest var hästarna i länet år 1916, ca 14 800 djur.

Fakta om kor

- ⇒ Vid slutet av år 1866 fanns det 27 700 kor, 615 tjurar och 59 oxar i Norrbottens län.
- ⇒ I juni 2007 fanns 8 079 kor i länet. Av dem var 7 284 kor för mjölkproduktion och 795 (10 % av samtliga kor) var kor för uppfödning av kalvar. Detta innebär att Norrbotten och Västerbotten var de två län med lägst andel kor för uppfödning av kalvar i riket.
- ⇒ Det fanns flest kor i länet under 1930-talet, ungefär 56 000.

- ⇒ Antalet kor ökade under perioden 1870 till början av 1940-talet. Därefter minskade antalet kraftigt under 1950- och 1960-talen.
- ⇒ Kor för uppfödning av kalvar har inte ökat i samma takt som i riket i övrigt under 1980-talet.
- ⇒ Under perioden 1876 till 1916 fanns det 1 till 3 tjurar per 100 kor i länet. Det var ungefär lika många om i riket i genomsnitt.
- ⇒ Det har funnits få oxar i länet.
- ⇒ Under 1930-talet fanns det 17 736 företag med nötkreatur i Norrbottens län. År 2007 var motsvarande antal 325 företag.
- ⇒ Det genomsnittliga företaget hade 4,4 nötkreatur år 1937 jämfört med 62,6 nötkreatur år 2007.

Figur 11 E
Hektarskördar i Norrbottens län 1913–2007

Källa: Tabell 11.3.